

వే మ న గ్రంథాలయము,
తేలవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

గ్రంథము నంబరు..1..9..2

తెలుగు, ... *Al*...

విభజన నంబరు... 76...

ಗ್ರಂಥದಾತ... ಗು... ವೆ... ರಾಜ್ಯ... ೨

.....22.5.08.....

గ్రామము..... పోలవరం.....

7.64

W. J. S.

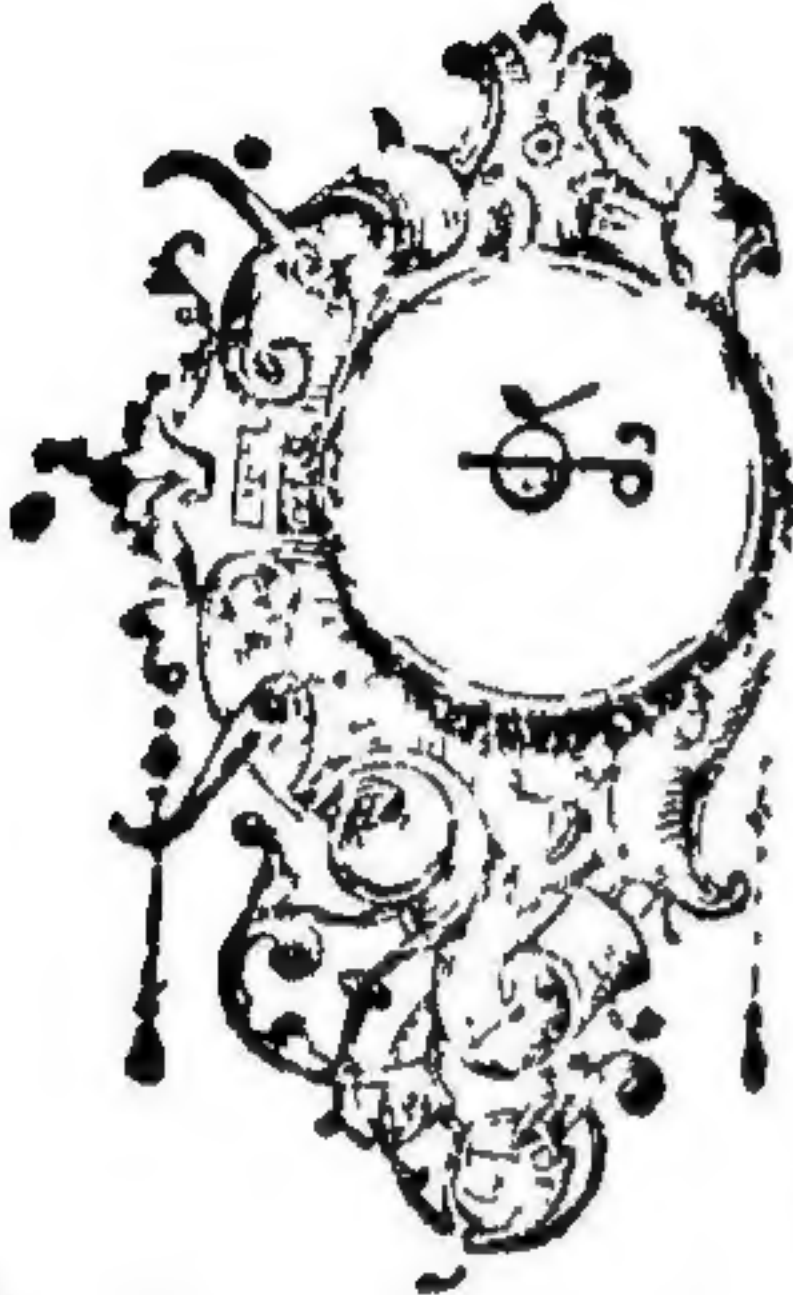
— 25 —

Dr. Venkata Subrahmanyam Iyengar

No. 181

పీఠిక

Native Doctor

గ్రంథము విద్యాప్రావీణ్యతగనపఱచు
టకుగాని సాహిత్యజ్ఞాన మెక్కువచేయు
టకుగాని వ్రాయబడినదిగాదు. కాలచ
క్రము తిరిగిరానురానుగలుగుచున్నమా
ర్పులననుసరించి యిప్పుడు దేశభిన్నుత్తికై
పలువిధములైన కృషుల కాధారముల

గుయంత్రశాలలు దేశమందంతటను స్థా

పించవలసిన యవసరముకలిగినది. అందువిషయమై దేశా
భిమానులగు విద్యాధికులు పలునూర్గముల పనిచేయుచు
న్నారు. వారెంతయభిమానముతోడను, పూచికతోడను
పనిచేయుచున్నను వారిప్రయత్నములు సార్థకములుగావ
లెన్న సనేకవిధములగు వృత్తులుచేయుచున్న పనివాండ్ర
కును, వారికిఁగోషకులుగానుండిన వర్తకులకును, యంత్ర
శాలానుల మహిమ తెలియజేయవలయును. అందులకై
యీగ్రంథమురచింపబడినది. యంత్రములనుగూర్చిగ్రం
థములు వ్రాయకముందు జనసామాన్యమునకు యంత్రశా
లలయొక్కయు జాయంటుస్టాకు కంపెనీలయొక్కయు నవ
సరముకానుపించి వానియందురుచిపుట్టవలయును. అట్లభి
రుచిపుట్టించుటకుమృదుమధురశైలితో శ్రాద్ధీషుభాషయం
దు గ్లిజాబాల్లోవొరిగారొక గ్రంథమును వ్రాసియున్నాడు.

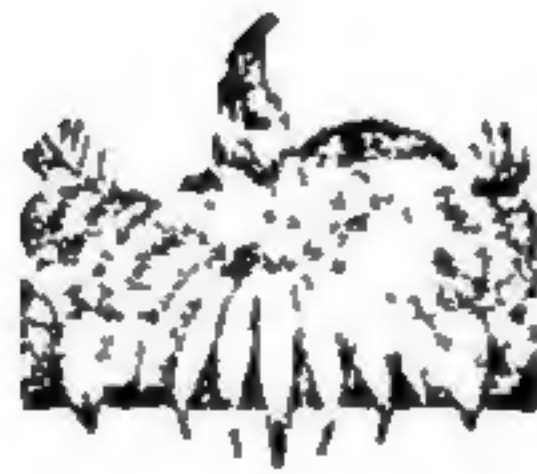

కాని యట్టి గ్రంథము దేశభాషల.యందెక్కడనున్నట్లుతో
చదు ఈ గ్రంథమునందలి ముఖ్యాంశములు కొన్ని వారి
గ్రంథమునుచదివియే గ్రంహింపఁబడినవి. అందుచేవారికి
కృతజ్ఞతా సూచకవందనములందిచ్చుచున్నాడను.

ఏయద్దేశముతో నీపాత్రమచ్చొత్తించబడినదో యధి
కొనసాగి దీనింజనువుటకు ఫలముగా జాయంటుసాకుకం
పెనీలు వృద్ధియై పలువిధములగు యంత్రశాలలాంధ్రదేశ
మందు వెలసిన సంకల్పసిద్ధుడనయ్యెది.

ఇట్లు విధేయుడు,

సో. భీ. శం.

అయఃప్రభావము.

శుద్ధపత్రిక.

పుట.	పజ్జిక.	తప్పు.	బిప్పు
5	12	చక్కగ	చక్కగ
7	5	గనపడరు	గనుపడరు
12	15	ఉన్న	ఉన్న
18	20	యచ్చటి	యచ్చటి
21	10	కమ్మనని	కమ్మనను
39	2	యొక్కడు	యొక్కడు
53	10	భింమట	భింమట
53	15	నత్యము	సత్యము
62	21	వవర్న	గవర్న
75	12	దొరలు	దొరల
75	20	వృద్ధియ్య	వృద్ధియ
75	21	ఎగిరినను	ఎగిరినను
87	6	పారకీకు	పారకీ
86	21	జీయెహతా	జీమెహతా

పుట.	పాఠ్యము.	తెచ్చు.	బిచ్చు.
87	7	నాండిన	యూండిన
90	13	సాదిండు	సారిండు
93	5	లండుకూడ	లందుకూడ
93	18	1 01	1901
96	9-10	నటి	నటి
96	14	మని	మను
99	7	మట్టును	మట్టును
99	7	తాప	తానుప
99	8	చేయుండుడ	చేయుదుడ
103	6	వస్తువులను	వస్తుములను
106	9	యూరేపి	యూరేపి
113	18	బాల్లివ్వు	బాల్లివ్వు
114	1	ప్రతిష్ఠ	ప్రతిష్ఠ

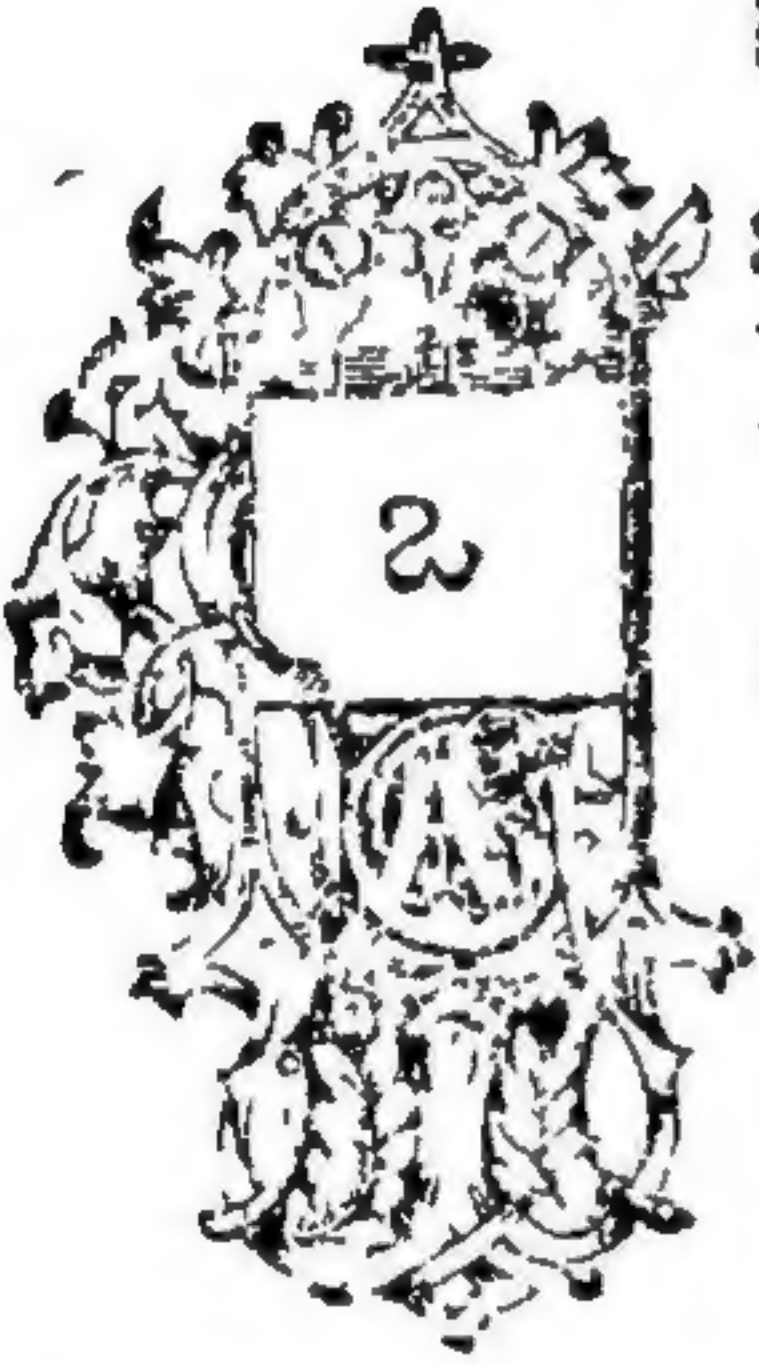

INTRODUCTION.

ఉపోద్ఘాతము.

శ. కరితుర గాదిఘట్టనయు గాలియునొంప దెయ్యెంటి నన్నయ!
త్తువున సేక ఘోరహ వితానముగుంపయియున్న బాధలన్!
బొరయు నె యన్నదమ్మున పొందినయేరిక సాధ్యలట్లుగా!
కరవయినిల్చినన్ గెలని కల్లిన మైపటివోదు రంతయున్ ||

భారతిము.

క్కదేశమునజన్తించి యొక్కవేదమునున
మ్మి యేకకుటుంబముగ నుండిన మనలో
కాలక్రమమున నైకమత్యముచెడి హిం
దూవంశవృక్షమునకు శాఖోపశాఖలేర్పడి
యాశాఖలు చిన్నకొమ్మలుగను, కొమ్మల
నుండి రెమ్మలుగను, రెమ్మలనుండి యీనె
లుగను, సగిలిపోయి, యన్నిటిజీవనమున

కును మూలాధారమగు తల్లివేరునకుదూరమై యేకగర్భజ
నితులను సవతిబిడ్డలకన్న నన్యులుగ జ్ఞానహీనతచే చూ
చుచుండుకాలము పలువిధములగు హేతువులచే సంప్రా
ప్తమైననాటినుండి యైకమత్య మడుగం? యాయత్తము
గుణమునకు దోహదమును కృషియును లేకుండుట వలన
నది యడుగంటుటయే గాక బీడు పడిన భూమియందు
కలుపు మొలచినటులనె వృద్ధికి భంగకరము లగు ననేక

మగ్గుణములు మనలో నంతులించి పెరుగనారంభించినవి. అందువలన కలిగిన సప్తములన్నిటికన్న నెక్కువదిగా దరి ద్రదేవత దేశమునావహించినది.

అక్కడక్కడ నెక్కుకలతాధికారియో కోటిశ్వరుడో తులాభారముతూగుచున్నంతమాత్రమునే దేశముదరిద్రదశ ననుభవించుచుండుట లేదనుటకుపీలులేదు. మానవదేహమందేదోయొకయంగము ప్రబలియింపఁజేయుననుభవించుచుండ తక్కినయంగములీమకొనిపోయియున్న నాదేహమాకోగ్యవంతమనుట కెట్లుపీలులేదో యావిధముననే సర్వజనులను సుఖజీవనముచేయుటకుపీలులేనిదేశమును నైశ్వర్యవంతమనఁజెల్లదు.

ఎంతకాలమనైనాభిమానముతో హిందువులు చరించుచుండిరో యంతవరకు నైశ్వర్యమున వర్ధిల్లుచుండిరి. ఐకమత్యాభావమెప్పుడు పొడసూపినదో యట్టిమగ్గుణమునువెన్నుదన్నియంతచ్ఛిదములునుగృహకలంబములునుప్రబలింపఁగొనఁగొనుండువలె ననైనానిర్మూలమునుచేసికొన పెనగులాడుచుండుటవలని సప్తమటుండ మన దుర్దశంగనిపెట్టి పరరాజులుఘాతుకమృగములవలెమనదేశముపై కురికి చిత్రవధచేసి పాడిపంటలపదటగలిపి ధనములంకించుకొనిపోవుచుండునట్టి దుర్దశాపాదకములగు దండయాత్రలవలననెమ్మదిచెడి విద్యులకును వృత్తులకును గట్టిదెబ్బలిగిలిక్రిమక్రిమముగా క్షీణించుచు వచ్చినవి. కాని

యుట్టిదోపిడి దండులంతరించి హిందూ దేశమునే స్వదేశ
 ముగా జేసికొని జన్మభూమితో సంబంధమును విస్జ్ఞించు
 కొని, మహమ్మదీయులు హస్తినాపురముని ప్రసిద్ధిగాంచిన
 శిలీఘటణమున మూర్ఖాభిషిక్తులై హిందూరాజ్యపరిపాల
 నమారంభించినది మొదలు విద్యును, వృత్తులును, వెను
 కటిపిమఱల తలలెత్తుటయు, మహమ్మదీయులు తను వెంట
 దెచ్చిన కొత్తవిద్యలును, కొత్తవృత్తులును, పూర్వపు
 వానితో గలియుటయు, సంభవించి ఫిరోజ్షా, అగ్జరు,
 ఘాదుషామున్నగు చక్రవర్తులకాలమున దేశమునకు నెమ్మది
 యు కృషివ్యాపారములకు వ్యాప్తియు కలుగుచువచ్చినది
 గాని యెంతో కష్టపడి దేశదేశముల వెంటదిరిగి యనేకవిధ
 ములగు పుష్పఫలజాతులవిత్తనములను సంపాదించి మిగు
 లధనమువెచ్చించి పాటుపడి పెంచినతోట ఫరోన్ముఖమై
 కొద్దికొద్దిగ రుచిచూపి నాలుకతడుపుచుండు సహాయమున
 నెక్క జంఝూమారుత మతిప్రళయముగవీచి చెట్లను
 వేళ్ళతో పెకలించి, తోటను నాశనమొనరింపెత్తిరిగి
 యెంత కాలమువఱకు యొక్క యరటికాయ యైనను
 కన్నులకు కరవుగజేసినట్లు నవాబులో, అమీరులో, యే
 సామంతరాజులో, కలదానిలో సంతసింపక కయ్యములకు
 కాలుద్రవ్వి తాముసెడి పగవారినిజెఱుపుటయెగాక తమ
 కేయపకారమును జేయని జనసామాన్యమునుగూడ వీరా
 వేశమునపీడించి సంక్షోభ ముప్పటప్పట నొనరించుచుండెను.

నంగవరకును పెంపుజెందుచువచ్చిన విద్యాకృషులకు వి
 ఘాతము కలిగి పునఃప్రయత్నము చేయవలసి వచ్చుచుం
 డెను. అందుచే మూర్ఖదశనుండి తొద్దికాలముక్రిందటనే
 బయలుదేరిన యైకోపాఖండవాసులు దినదిన ప్రవర్ధమా
 నులగుచు సర్వవిధముల వృద్ధిమార్గమున ప్రయాణముచే
 సి మనలను గలుసుకొని లిప్తమాత్రమున మనలను వెను
 కకు దిగద్రొక్కి యంతరిక్ష మార్గము నందియున్నారు.
 ధర్మశాస్త్రములకును ప్రకృతి శాస్త్రములకును తారత
 మ్యముగలను అనేకశతాబ్దములకు పూర్వము రచింపబ
 డిన మన మతగ్రంథములును నీతిధర్మశాస్త్రములును, వే
 దవేదాంగములును, యుపనిషద్భగవద్గీతలును, నిష్పతికి
 గూఢసన్య దేశములవారిచే కొనియాడబడుచు నేయన్యమ
 తావలంబసమను నవసరములేక మనము పుణ్యమార్గమున
 జరించి తరించుటకుచాలియున్నవి. ఈమధ్యకొంతకాలము
 క్రిందట మనలో పితృదేవతాభక్తికి తుష్టపట్టినను, ఇష్ట
 డిష్టమ దేశాభిమానమును, పెద్దలయందుభక్తియును, నీ
 తియందు దృష్టియును బలపడ నారంభించుచున్నయవి.
 మన మతగ్రంథములవైపు పిన్నపెద్ద లందఱకును దృష్టి
 తొగి యభిమాన మెక్కువ యగుచున్నది. ఈమధ్యకా
 లములో నేతిబీరకాయవంటి బ్రాహ్మణ బృందమునకు శా
 స్త్రీసంస్కారములేక హృదయపాదసములందు బదవికలు
 పోజుసూపుటవలన శిష్టాచారములనుపేర సనేకదురాచార

ములు శైవబ్రహ్మగి యెహికాముష్మిక మార్గములకు నడ్డంకి
గలిగి పరులకన్నులకుఁ బరిహాసాస్పదములముగఁ గన్పట్టుచుం
డుటచేతఁ గూర్చుండి లేవలేనివాగునై తము మనల నాక్షే
పించుట కనకాశముకలిగినది. ఉద్గ్రంథముల నందఱునుజ
దివి వానిమర్తములనుబాగుగ గ్రహించుట కవకాశము
కలుగుటవలన విద్యావిహీనుల వెట్టిమాటలయందు నమ్మి
కత్తి మతమునుద్ధరించుప్రయత్నములు పలుదిక్కులను చే
యబడుచున్నవి. సముద్రయానము దూష్యమనునమ్మికత
ప్పిపోయి మనయాచార వ్యసహారములయందును దేశమం
దును నభిమానముగల పెద్దలవ్యదేశములకు నాకాయాత్ర
లుసలిపి రాగా కీర్తునకుండవారితో భోజనభాజనములు స
లుపుచున్నాము.

కృష్యాది శాస్త్రములనుగూర్చి యిటుల చెప్పటకువీ
లులేను. కాలుసేతులే ఘనాయుధముగానుండు కాలము
మొదలాయుధములును. పనిముట్లును, నయోమయము
లగు కాలమువరకును క్రమక్రమముగ శిల్పాదికృషి
శాస్త్రములును వస్త్రాదిప్రకృతిశాస్త్రములును, మాడు
చునేవచ్చినవి. బుద్ధికంతమెటులనుండదో యాబుద్ధివల
న జనించుప్రకృతిశాస్త్రములకు నటులనేయంతయుండదు
ఇంతవరకుండచితిని యికనడుననవసరములేదని విసివియు
రకుండుట కవకాశములేదు. ఆశకంతమ్మలేకుండుటచే నె
కనాడు సాఖ్యమును కల్పించుసాధనములకుకన్పెట్టి కొద్ది

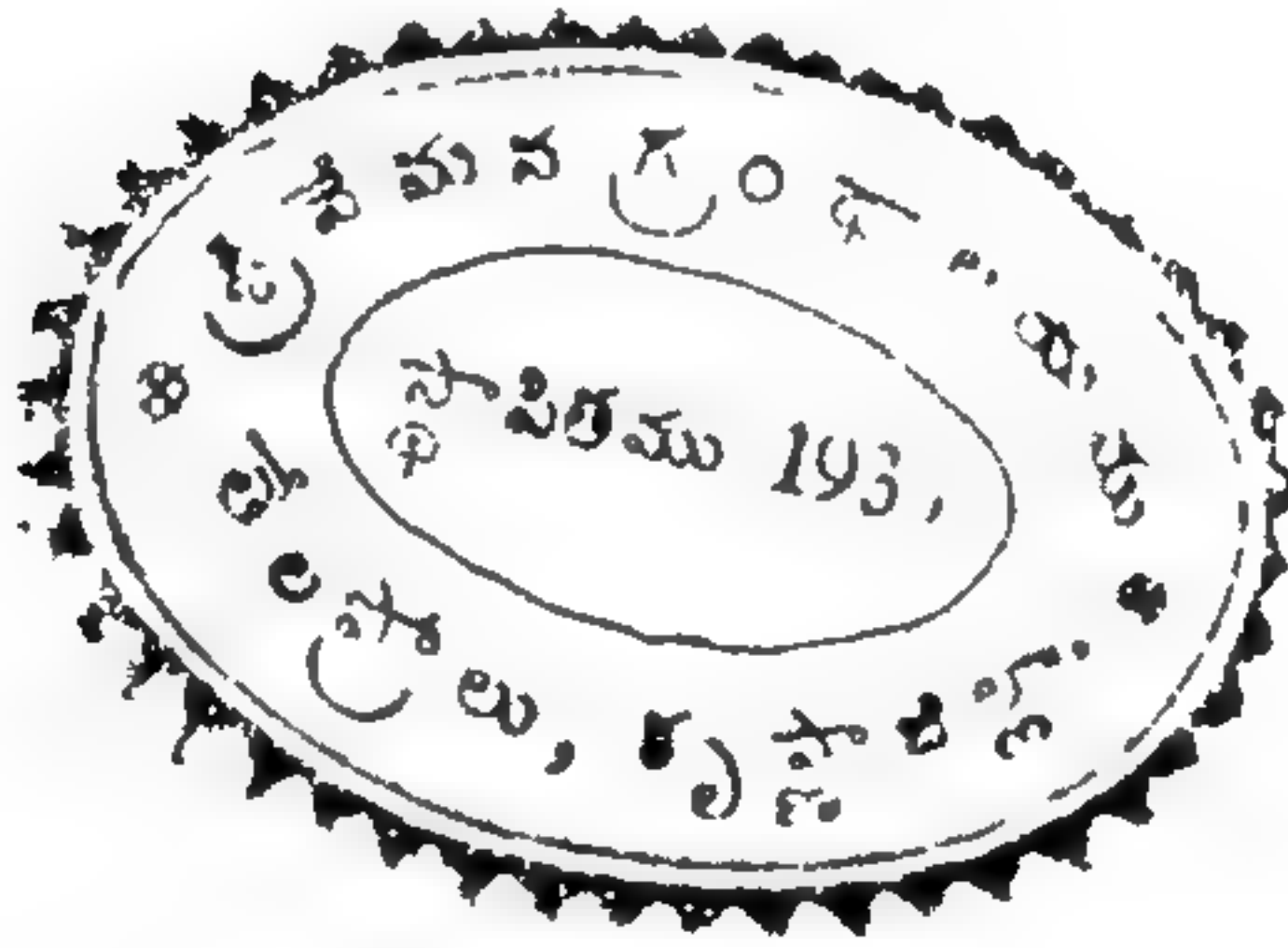
కాలమనుభవించినవెనుక మనస్సు మరియొక్కసౌఖ్యమును
 కోరుచుండును. ఆదియందు లేనివృత్తులును సుఖములుని
 వృత్తికెన్నో బయలు వెడలినవి. ఇక ముందెన్నిగా నైయున్న
 వ్రా యెనరెఱుంగుదురు. గొంతుకతో పాడెడుసంగీతము
 కొంతవరకుండి యభివృద్ధి మెంచుచుండ బలువిధములగు
 తంత్రీవాద్యములును, సనాయిలును, కల్పింపఁ బడినవి.
 కొద్ది సంవత్సరములక్రిందట నట్టి యంత్రముకటి చూచి
 తినని హరిశ్చంద్రునియంతటి సత్యవాదిచెప్పిననువట్టి దబ్బ
 రయనిలోకమనునట్టిపోనాగ్రాపులు, గ్రాఫోఫోనులు, గ్రా
 మోఫోనులు పొడసూపి ముద్దెనపాట యొక్కసారివినిన
 నాపాటకుడవ్వలకేగినను గూడ వేయిసారులైనను విని
 కాంక్షతీర్చుకొనుట కవకాశముకలిగినదిగదా.

ఈ రీతిగనే యొక్కొక్క లేని దానియందు ధవస
 రము కనపడియో, యున్న దానిసంతకన్న నెక్కువదశకు
 దెచ్చుబుద్ధి జనించియో, బుద్ధిశాలు రన్యదేశముల ననేక
 విధములైన యంత్రములను కనిపెట్టి వృత్తుల నుద్ధరించి
 బాగుపడుచున్నాడు. ఏకృషిలేకకృశించుచున్న మనకట్టియం
 త్రములును వానిగూర్చిన శాస్త్రము లెక్కడనుండివ
 చ్చును! ఆముష్మికసాధనములగు నీతులు లోకమునం దె
 ప్పుడును మారజాలవు. ఒక కాలమున “సత్యంవద,ధర్మ
 చర” యనియుండ నింకొక కాలమున నానీతులడుగంటి

ముక్తిమార్గమునకు సధర్మమునచరిపుమని శాస్త్రముపుట్టుట కెన్నటికిని యవకాశములేదు.

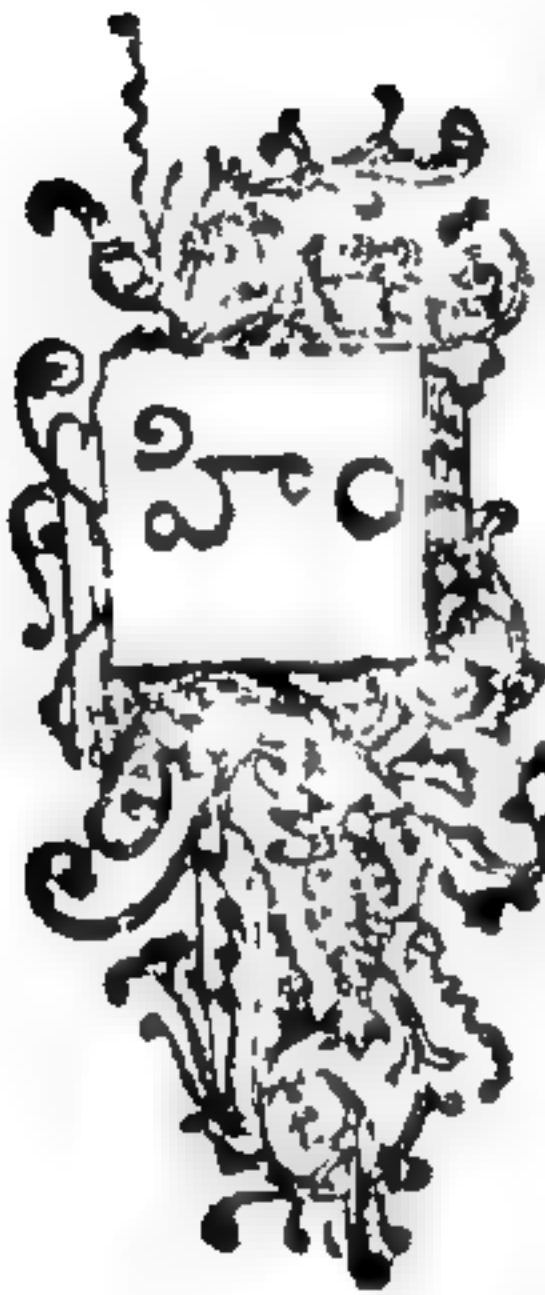
నిన్నటిదినము తినిన భక్ష్యములకన్న నేడు మాధురతరములిగు వస్తువులనుచేయు మహానన శాస్త్రము బయలు వెడలుట కవకాశమున్నది. నిద్రించు సింగము నొంటితమంత మృగములుచొరవు. కృషిలేక ఫలము లభింపనేరదు. అన్యదేశయాత్రలు సలిపిగాని అన్య దేశీయులిక్కడనడచుచున్న దారులుచూచిగాని సీతీయుతమగు నైహికవృద్ధికందరు యత్నింపవలయును.

అయఃప్రభావము:

1 వ ప్రకరణము.

దూదేశమునుపేర నాసేతుహిమాచలముపాశ్చ
పించియున్న మనదేశము తక్కిన యనేకదేశ
ములవలె క్షేపభాషలయందును, శీతోష్ణము
లయందును, నాచార వ్యవహారములయందు,
నైక్కవిధముగానుండక పలువిధముల నుప్పు
చుండటచే దీనిని ఐరోపా, ఆస్ట్రేలియా, ఆఫ్రి
కా ఖండములవలెనే యొక ఖండమనజెల్లును.

హిమవత్సర్వత ప్రితవాసికత్యంతావసరములై న
మునుగుబొంతలును, చలికుంపటులును, విచ్చనెగళ్ళును, ద
క్షిణభాగమును నివాసించు వారికవసరములేదు. ఒకభాగ
మున శీత మెక్కువ బాధకరముగా నుండి మఱియొక
భాగమున నష్టమునుగ్భ్రముగా నుండును. కొన్నిప్రదేశ
ములయందు దధికవర్ష బాధచే దట్టముగవేయబడిన యిండ్ల
వసరమైయుండ మఱియొకచోవర్షమన్న కన్నులకు కఱవు
గానుండి యట్టిగృహముల యవసరము తక్కువగానుండు

ను. ఒక భాగమందు ప్రజలు గోధుమలుతిని జీవించుచుండ
 మఱియొక చోట బియ్యమే యాహారముగ నుండును.
 ఉప్పుకచోట పండుచుండ ధాన్యమింకొకచోట నేవ్యమగు
 చుండును కొన్ని శాఖలబాహ్యక్షాణులు మాంసభుక్కులును,
 మత్స్యభుక్కులునుగానుండమఱికొన్ని శాఖలబాహ్యక్షాణులక
 విదూష్యములై నిషేధింపబడుచున్నవి పరమపవిత్రము
 గుకాశీ, ట్టామున జలమునకు శూద్రసంపర్కమువలననే
 దోషమునులేకుండియుండ మఱికొన్నిచోట్ల నట్టిసంపర్క
 ముగల జలమపేయమగుచున్నది.

ఎటుజూచినను సుఖజీవనమున కవసరము లగు సకలవ
 స్తువులును, పలువిధములగు సిద్ధాంతములును మెండుగా
 గానబడుచున్నవి. మనస్వతంత్రరాజులు, మహాధాజులు,
 నబాబులు, రాజపుత్రులు, జమీందారులు, మఱియెంద
 టెందఱో ప్రభువులు దేశమంతటనున్నారు.

ఇట్టియైశ్వర్యమును, నిట్టిస్పృహసంఘములును, కోటా
 నకోటలగు ప్రజలను వెల్లికొల్లగ నున్నందులకు దేశము
 నకందువలన, నైశ్వర్యాభివృద్ధులుగలుగుచుండినవీనినిదలఁ
 చుకొని విఱ్ఱవీగిన బాగుండును. రాజాధిరాజుల కిరీటముల
 యందుండుమణులును, భూగర్భమందడఁగియుండు ఖోహా
 దులును, దేశక్షేమమునకిందవుగదా? మనకుఁ బ్రచరించ
 జ్ఞానముగలిగి యన్యదేశీయులై శ్వర్యముతోఁ దులగూగు
 చుండుటకు హేతువులను దేశయూత్రలవలనఁగాని చరిత్ర

లః జగువుటవలనఁగాని తెలిసికొని మనముగూడ బాగుప
 డుటకు ప్రయత్నముఁజేయుట యత్యావశ్యకమైయున్నది.
 మనము మహూన్నతి దశనుండి యన్యరాజ్య పరిపాల
 నల ఫలముగానతి నీచనశకువచ్చి భగవదనుగ్రహమువే
 నాంగ్లేయప్రభుత్వముక్రింది కిప్పుడు వచ్చియున్నాము. మ
 నకు చేయవలసిన విధులు నుపకారములు నింక ననే
 కములుండియున్న నిదెనరకు కొంతలాభము నీప్రభుత్వ
 మువారు కలుగజేసియున్నాడు. మనకు జ్ఞానాభివృద్ధికొఱ
 కు పాఠశాలలను, యాత్రామల సమ పాయమునకై
 రైళ్ళు రోడ్లు మొదలగునవియును, సుఖ జీవనమున
 కును, వ్యవసాయాభి వృద్ధికిననుకూలము లగు ఆనకట్టలు
 కాల్వలు మొదలగునవియును నింకననేకవిధములగు సమ
 పాయములను ప్రభుత్వమువారు కలుగజేసి యున్నాడు
 కాని వానివలన పొందవలసిన లాభములను మనమం
 తగాపొందుటలేదు. ఎంతెంతపెద్దపరీక్షలయందు గృతార్థు
 లైనను, మనవారిలో ననేకులుద్యోగజీవనమునకే పట్టుప
 డుచున్నాడుగాని ప్రకృతివలనను ప్రభుత్వమువారివలనను
 మనకు ప్రసాదింపఁబడిన యైశ్వర్యముల ననుభవించు దృష్టి
 గలవారుకాకున్నాడు. అందునకువెన్నెల కొఱగానియటుల
 మనవారికిట్టి సమపాయములవలన లాభమించుకయును లే
 కయున్నది. విద్యనున్యాయమార్గమందు వినియోగించున
 పుడే దానిలాభముమనకుండునుగాని యట్టిశక్తిలేనప్పుడా

విద్యనిరరకము. సర్వదేశములస్థితీయు నెల్లభూముల సా
 రమును, మనదేశమందెక్కడనో కానబడుచునేయున్నవి
 ఏవియో యొకటి రెండు మునుగుబట్టలును నొంటవస్తువు
 లును తయారుచేసి యవియిక్కడయమ్ముచువ్రాక వానిన
 ముగ్ధులకు దూరదేశపుబజారులుపట్టుకొని తిరుగవలసి
 నయనస్థులగులేదు. మనకుగలలోహాదుల సమృద్ధియును
 పనివాండ్రుచౌకయును, మనముక్రమముగ నుపయోగిం
 చుకొనగలిగితిమేని మనగొంతునెక్కుసన్నులను భరించు
 చునె మనయవసరములకును నానందములకును భోగము
 లకునువలయు సకలవస్తువులను మననాల్గుగోడల నడుమనే
 తయారుచేసికొని మనపైప్రాతీకి డీకికొను నన్యదేశవస్తువుల
 నటుండుమని నిర్భయముగా చెప్పగలము. కాని మన
 ము శుష్కవాక్యములతోడను, శూన్య హస్తములతో
 డను కాలము న్యర్థపుచ్చుచున్నంతవఱకు నన్యదేశీయు
 లు మనదేశమందలి వస్తుసముదాయమునెల్ల లెక్కువధర
 లకుగొని వారివారిస్వదేశములయందు నాచితోఁజనులను
 జేసి యట్లుచేయఁబడిన వస్తువులమనకే యధికవెలకమ్మిమ
 నవ్రేలితోడనేమనకన్న పొడుచుచుండకమానరు మనలో
 గొందఱు దేశాభిమానులు యంత్రశాస్త్రాదులనేర్పఱచియ
 న్యదేశములనుండి దిగుమతీమైనసరకులతో సహానమగు
 వెలకోకొంచెముచౌకగానొ యమ్ముచున్ననునతినాగరికుల
 మనుష్యర్థదంభముగల ధనికులనేకులు స్వదేశవస్తువులను,

స్వదేశవస్తువులన్నతమాత్రముచేతనే వానినినిర్మసింపియ
స్వదేశములవానినే తాముకొని ధన్యులమనుకొనిస్వదేశవ
స్తువుల నుపయోగించువారిని నిరసించుచుండుటచే దూర
దృష్టిలేని మనవారలనేకులీమహానాభావులదారి నేనడచుచు
న్నాడు. సభలయందుదేశభాషలతో మాటలాడువారిని నిర
సించియాంగ్లేయభాషయందు ప్రసంగములు సలుపుటయే
ఘనమనువానికిని వీరికిని భేదమేమియునులేదు.

నిజమైన దేశాభిమానము కలిగినవారెవ్వరు నిట్టిపనుల
కామోదింపడు. అట్లనిస్వదేశమందుచేయుబడుప్రతితుక్కు
వస్తువులను తెచ్చి యింటపెట్టుకొనవలెనని మాయభివ్రా
యముకాదు. మడ్డితోనిండియుండు మట్టిప్రమిదలో వెలు
గుదీపములనుంచుకొను కొయ్యసెమ్మలనే కొని చక్కగవె
లుగుగాజుదీపములను విసర్జింపవలయుననిచెప్పువారెవ్వ
రునుండరు. అట్టివాడొకడెట్టి పనికిపూనుకొనినను వాని
మాటలువినునంతటి వెట్టివాడుండడు. ఇక్కడమేమునుక్కి
చెప్పినదియంతయు వన్నె చిన్నెలను సింగములను జూచి
భ్రమపడక నాడెమైనసరకులు స్వదేశమందుదొలుకుచుండ
గానస్వదేశపువానింజూచి భ్రమపడవలదనునదియే. విద్యా
ధికులును ధనికులును తమవిద్యాధనములరెంటిని జతపఱ
చి యుత్తరశాలలను చేతిపనులనుస్థాపించి వృద్ధి నొందించి
మనదేశమునుండి పైకివెడలిపోవుచున్న లోహము, కలవ
చర్మములు, ధాన్యము, నారలు, మొదలగువానినివర్తకు

లు పైదేశములకు పంపవలసిన యవసరములేకుండ వాని తోడనిక్కడనే పనులుచేయుచుండవలయును. అట్టి యంత్రశాలలలో సరకులనుతయారుచేయువాగు దేశాభిమానమునకై యెంతపాటుపడుదురో యంతయభిమానముతోడ కొనువారుగూడ సిద్ధముగనుండవలయును. అటు లమ్మువారును కొనువారుంగూడ కలసిపాటుపడినగాని దేశమభివృద్ధిచెందనేరదు. కుక్షింభరులు బ్రదికియుండియును, వారి జీవనములు నిర్లక్ష్యములనిచెప్పవలెనా ! తనకుటుంబపోషణముచేసికొనుటమాని జోగులును విరాగులును గావలయునని మాయభిప్రాయముగాదు. స్వకుటుంబపోషణముచేయుచు బ్రతిమానపుడను దినము తనవలన నైనంతవలకు దేశాభివృద్ధికి పాటుపడవలయును. జాతి వైషమ్యములువిడిచి యేకులమందుపుట్టినను నెట్టికుటుంబమునో చేరినవాడైనను ఎవ్వనికేపనియం దభిరుచియో, యెవ్వఁడేపనికి తగినవాడో వాఁడాపనియందే కృషిచేయుచు కీక్షల నడఁగద్రొక్కి యన్యదేశీయులయందలి మంచి నంతయును గ్రహించి వారి దోషముల దరిజేరనీయక దివారాత్రము లేకదీక్షతో కృషిచేసి యఖండాభివృద్ధి నొంది తమ యైశ్వర్యముచేతను, తమ యంత్రశాలల చేతను విద్యాభివృద్ధిచేతను, బుద్ధికుశలతచేతను, యుద్ధనైపుణ్యముచేతను, లోకముయొక్కదృష్టి తమవైపునకు త్రిప్పికొనిన జపానుదేశ చరిత్రను చక్కగా చదివియెనను

మనముకన్నుల దెలువకుండిన మనల నిప్పటిన్దుర్దశనుండి
 యుద్ధరింపనెన్వ: కినితరము కాను. జపాను దేశీయులుత్వరణో
 బాగుపడినం గులకుజూచి యాశ్చర్యపడువారలేగాని వా
 రట్టిదశ కేవిధముగానచ్చిరోయని పరిశీలించి యావిధము
 గా నడవడిమార్పుకొనువారు మనలోగనడరు. తమరును
 వషియా ఖండవాసులమేయని వారితోపొత్తుగలుపు నగ
 స్త్యభాతలు వారిదశ కెన్నడును రాజాలరు. వారినిజూ
 చిపడు నాశ్చర్యమునకు దోడభిమానము నాశ యును
 గూడ జతపడవలయును కేవలాశ్చర్యము పెద్దగడియార
 మునుజూచి యాశ్చర్యపడిన పల్లెటూరివానికివలెనేముప్పు
 నాచాదించును. ఆకథసంక్షేపముగాజెప్పి యీప్రకరణము
 ను ముగించుచున్నాము.

ఒక పెద్దపల్లెటూరివాని కూడలియందు పురవాసులందఱి యు
 పయోగార్థము గడియారపు గోపుర మొకటి స్థాపింపబడి
 యుండెను. గంటలుకొట్టుగిన్నెయును సుత్తియును క్రింద
 యేంతస్తునందండి యీయంతస్తునకు ద్వారమును తలుపు
 లునుండియుండెను. ఒకపల్లెటూరివాడా గడియారమునా
 శ్చర్యముతోజూచిజూచితనయాశ్చర్యమాంతటితోదీరకతలు
 పుడెరిచి యుండుటచే కాలచోదితుడై యందుఁబ్రవేశించి
 యాశ్చర్యముతో గిన్నెవైపుతిరిగి చూచుచు గంటలుకొ
 ట్టుసమయము వచ్చువఱకును నావిధముగానే చూచుచుం
 డుటచేనాగిన్నెకు కొంచెము దూరముననున్న పెద్దసుత్తియం

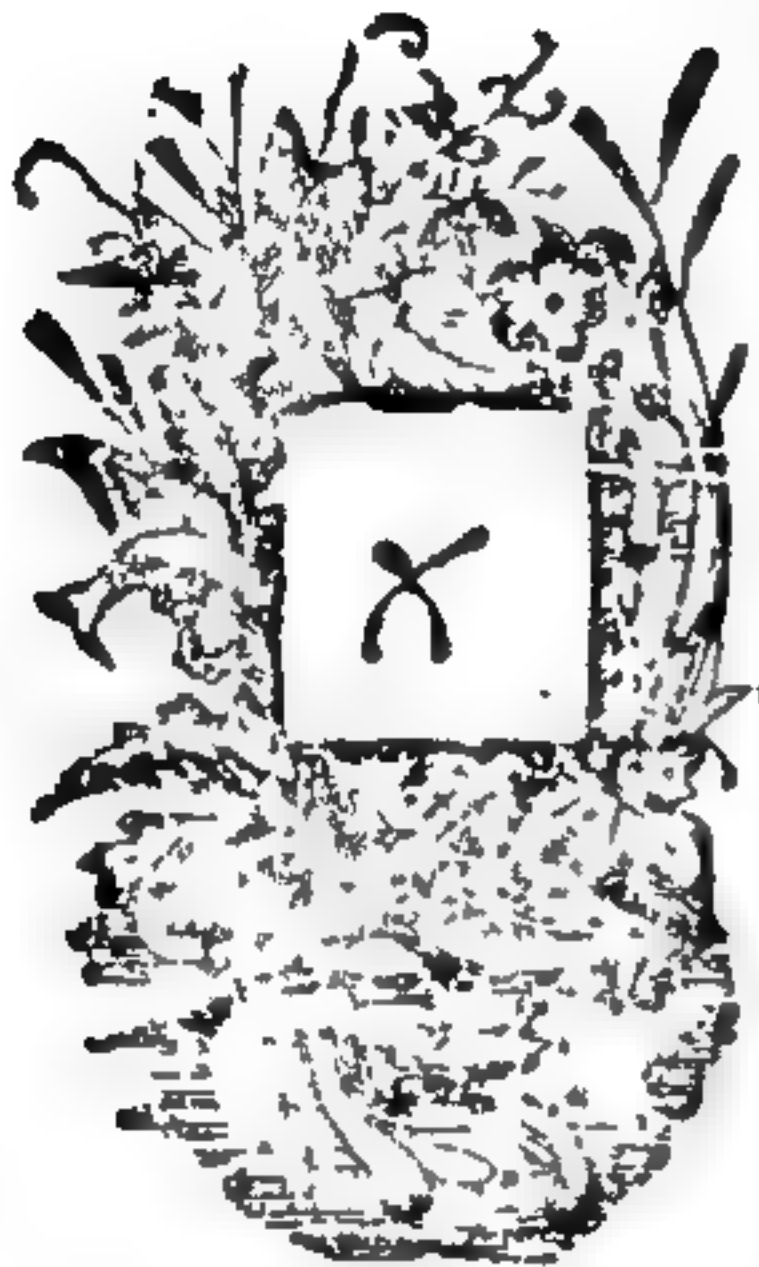
త్రీసాధనమువలన పైకిలేచిగిన్నవైపు బలముగావిసకుకొనుటచే గిన్నెకునుసుత్తికిని మధ్యనున్న పల్లెటూరివానితల యాసుత్తితాకుడుచేపగిలిమెదడూడిపడి పెంటనేషాణములువిడిచెనట కాన నితకులజూచి యాశ్చర్యపడుచు చేష్టలుదక్కి నొరుతెరచుకొని యూరకుంటిమా మనకేలాభమునులేకపోగాపిడుగువలెనేదియో యాపదవచ్చిమీదబడి యడుగంటిపోదుము.

యంత్రీశాలాభివృద్ధి చేయుటయందుగల దేశాభిమానమును గూర్చి వ్రాయబూనుకొనిననంతగ్రంథమైనను వ్రాయవచ్చునుగాని మాయుద్యమము నిదిగించుచున్న మనరినివా లేపుటయేగావున నందు కవసరమగు సంగతులనే యిందువ్రాయుదుము.

అయః ప్రభావము.

2 వ ప్రకరణము.

ల్లాబుట్టయును, తక్కెడయును పెట్టుకొని
చిల్లర సరికుల నమ్మకొనెడు చిన్న దుకా
ణదారునకును, కుర్చీలును, మేజాలును,
పంకాలును వేసికొని యమూల్యవస్తువు
ల నమ్మకొనెడు పెద్దవ్యాపారికిని సంపా
దించులాభమందును, అనుభవించుసుఖ
ములయందు సంత వ్యత్యాసమున్నను

దేశాభివృద్ధికి వీరిద్దరు నెక్కరీతిగనె యక్కఱకు రాకు
న్నారు. హిందూదేశపువర్తక మఖండాభివృద్ధిని చెందవల
యునన్న నిట్టి దుకాణములవలన ప్రయోజనములేదు.

* జాయంటుష్టాకుకంపెనీలు దేశమంతటను వెలసివర్ధిల్లి
వతియును. ఎంతెధనవంతులయిన నెకరిద్దరుచేరి వ్యవహా
రించఁదలఁచుకొనినయెడల సతి విరివిగా వ్యాపారములుచే
యుటకు వారిధనముచాలదు. ఇంటింటికినెక పుష్పముసేక
రించిన దేవునికి మూలయగునన్నట్లు మనదేశపు ప్రజలంద
ఱును కొద్దికొద్ది మొత్తముల నిట్టికంపెనీలలో వేసికొనునట్టి

* అక్షర తలకొకస్వల్పమొత్తముచొప్పున నెక్కువధనమును పొగుచేసి యందులాకొం
దఱు కార్యనిర్వాహకులుగానేర్పడి వ్యవహరించునంపుడు జాయంటుష్టాకుకంపెనీ య
న.బడుచు.

యలవ్వాట్లు నేర్చుకొనవలయును. అట్లుచేసినయెడల కొ
 ద్దికాలములోనే కేశమభివృద్ధి సంపాదనకు సందియము
 లేదు. మనదేశమున మారుమూల గ్రామముల యందు
 గూడ పనిచేసిన లోకోపయోగమునకు తేదగిన వస్తువులు
 దొఱకగలవు. ఎవ్వడోయొక్క డీసంగతిని కనిపెట్టినను
 తనంతటతాను కృషిచేసి దానివలన లాభమును పొందజూ
 లదు. ఎక్కువ చొరవ గలవారు కొండఱక్కడక్కడ
 నిట్టి వ్యవహారములలో ప్రవేశించి కొంత ధనము వ్యయ
 పెట్టి యాపైని ధనలోపమువలన పని సాగింప జాలక
 నష్టమునుబొంది చేతులు వెల్లగిలవై చుకొని దుఃఖపడ
 వలసివచ్చుటచే నట్టివారికి గల పదుదేశమును సాహస
 మును నితరులకు మార్గదర్శకముగానుండుటకు బడులుగా
 వారింజూచి యితరులు నిరుత్సాహులగుటకు కారణభూత
 ములగుచున్నవి. ఇట్టికార్యములను నిర్విఘ్నముగ కొన
 సాగింపవలయునన్న నెట్టికుగ్రామముననైనను గ్రామవా
 హసులందఱును కావలసినమొత్తమును చందాపూర్వక
 ముగా పోగుచేసి కార్యనిర్వాహకసభ నెకదాని నేర్పఱచు
 కొని పనిసాగించి దానియభివృద్ధిని జాగరూకతతో జూచు
 చులాభము పొందుటయందు దృష్టినిటుపుగుణము శీఘ్రము
 గానేర్చుకొనవలయును. మనదేశముచేసికొన్న పాపముచే ప
 ల్లెలటుండ పట్టణములయందైనను విద్యావంతులై యితర
 దేశములయొక్క యభివృద్ధిని కనుగొనుచున్నవారుగూడ

నిట్టిజ్ఞాయంటున్నాకుకంపెనీలలో సామువేయుటకు జంకుచు
 న్నారు. ఎక్కడనో యొకటి రెండు రాజధానులయందు
 మాత్రమే యాచార్యులుచినిమఱగి కొందరు హిందూ
 దేశపుధనముతోడనే యిట్టికంపెనీలను స్థాపించి పనిచేయు
 చున్నారు. ఎంతకాలము సాహసములేక యిట్టికార్యము
 లకు మనవారు వెనుదీయుచుండురో యంతవఱకును మన
 కృషివాణిజ్యములు స్వంతవ్యాపారముచేసికొనువారిచేతు
 లయందుండును గొప్పగొప్పయోచనలును కార్యములును
 వెనుకబడి యుండును. మనవారికి ధనాభివృద్ధిచేసుగాడు
 ప్రతిమానవునకును, ధనికుడై యందల మెక్కవలెనన్న
 యాశకలిగియే యుండును. అట్లుండియును యన్యదేశము
 లైశ్వర్యమున దులదూగుచుండుటకు సాధనము లైన
 నిట్టి వ్యాపారములనెఱిగినవారుకూడ వెందులకట్టిదారిని
 తొక్కిలేకున్నారని యిడుగవచ్చును. కారణములేక కా
 ర్యముపుట్టదు. మనవారికిగల బెదురునకు హేతువులు
 న్నవి. అందుమొదటిది ధనమన్నశబ్దమునకు మనవారికిదె
 లిసిన యర్థము సరియైనదకాకపోవుట. ధనమన రూపాయి
 లును కాసులుననియును, ఆస్తీయన వగలును భూములు
 నిండ్లును మొదలగునవియనియును. తమచేతపట్టి తమ
 కంటజూడనిది ధనమనుకొను జ్ఞానముమనవారికిలేదు. ఇట్టి
 యూహలకు హేతువలేకపోలేదు. కోటానకోటులచేనింప
 బడిన ధనాగారములును, నవరత్నఖచితములైన దేవాల

యములును, విగ్రహములును, పరరాజులపాలగుచుండుట
 యటుండదేశమందుగూడ మరాటీపిండాదీదందులు ఘాసీగ
 రులుయానాదులు మొదలుగదోపిడిమూకలువారితోపాటు
 జమీందారులు, మన్నెదొరలు మొదలగువాగును మిడతల
 దండువలె దేశముపైబడి చిత్రవధచేసి వీడించి కలధనము
 దోచుకొనిపోవుచుండుటచే నూతనోగోతనోపాతిపెట్టుగు
 ణము మనవారి కనాదినుండియే కలిగియున్నదన నాశ్చర్య
 మేమి? ఈ హేతువుచేనెవనికిగలధనమునువాడువీలగునంత
 భద్రపఱచుకొన పాటులబడుచుండుటయేప్రధానకార్యమై
 యుండుటచేత నేదొంగయునుమోసికొనిపోజాలనిభూముల
 మీదను గృహములమీదను సామ్యకర్చుపెట్టుచుండికొం
 తధనముమాత్రము స్త్రీలకలంకారములక్రింద నాభర
 ణములక్రిందను వినియోగపఱచుచుండును. మనవారిలో
 నెక్కువజాగ్రతగలవారు సగలయందు తక్కువసామ్యవె
 చ్చించుచుండును. ఉన్నసగలన్నియునెక్కుసారిగధరించిన
 దొంగలకు కన్నెట్టిగనుండునని వానిలోకొన్నిటినే యుప
 యోగించుచు తక్కినవాని నతిజాగరూకతతో దాచుచుం
 దురు. ఇప్పుడట్టి దోపిడులకవకాశము తగ్గిపోయినది. గాని
 యొడలనంటినవాసన మనలనింకను విడువకున్నది. ఇదియ
 టుండ సంఘీభవించి విరివియగు వ్యాపారములచేసిస్వగ్రా
 మమువిడచి యన్యగ్రామములతో వర్తకవ్యవహారసంబం
 ధములు కల్పించుకొనుట కిప్పటివలె పూర్వము రోడ్లుకా

ల్యలు యినుపదాసులు మొదలగు సాధనములెవ్వయును
లేకుండుటచే కూడకూర్తములనంతె నెక్కడపుట్టినవాడ
క్కడనే యీగులాడుచు కలిగినదానితో కాలముగడుప

వలసిన దశయును మనవాగుండెనువారు కాలముమారిన
దిగాని యాగ్నేయనివ్యాభ్యాసకులకు గూడగతులుమార
కున్నయవి. భూములయందిప్పటికిని విశేషధనము వ్యయ

ముచేయుచున్నారము కాని పన్నులమీద పన్నులు తర
ముల మీద తరములు భూమిపై నెక్కుచుండుటచే
పన్నులును నానికీతోడనికార పిశాచములకు చెల్లించ
వలసిన ముడుపులునుపారములును పోనునేటేటచేయువ్యవ
సాయమువలన దానుపనులునుగూడ భక్షించుకొరకు కా

పువానికి గడ్డిమాత్రము మిగులునన్న లోకోక్తి నిజమ
గుదశ వచ్చుచున్న దని మనవారిలో ననేకులకు తో
చుచుండుటచే భూమిపై లీపి తగ్గుచున్నది. ఉన్న
ధనమును స్వలాభమునకునుదేశాభివృద్ధికిని గూడవినియో

గవలచుటకు నవకాశము గలుగుటయేగాక యట్లువిని
యోగించినవాగు పొందుచున్న లాభములనుగూడమనము
చూచుచునే యున్నారము. కావున దేశాభిమానియగువా
డుతనతోడివారికెల్లరకు నిట్టికంపెనీలయందుచేరి వానినభి
వృద్ధి నొందించి తాను బాగుపడుప్రయత్నమును పూనిక
తోచేయవలసియున్నది.

[illegible]

తప్పిదమును దర్జాయు నెట్లున్నను లాభము మట్టుకు గలదు. ఈయలవాటుమనలో ధనికులకులేకయుండిన నాంగ్లేయులు మొదలగువారివలె తమనిలువధనము కంపెనీలలో భాగములు కొనుటకయి వినియోగింతురు. అటులగాకున్న స్వల్పవడ్డీలకేదోయొక బాంకులోనిలువజేసికొందురు. అసలు చెడఁగొట్టు కొనునట్టి యభ్యాసము వారికి లేకుండుటచే నధికవడ్డీల కాశించును. ఆ బ్యాంకులు తమ స్వాధీనమగుదొడ్లలో ధన ముండుటచేత, దానిని పాతిపెట్టియుంచిన తమచేతి సొమ్ము వడ్డీల క్రింద నియ్యవలసి వచ్చునుగాన నట్టిధనమును యంత్రశాలలు, వ్యవసాయము మున్నగు కృషులయందును వర్తకమునందును వినియోగించుచుందురు. వర్తకమందో, కృషియందో, వినియోగపరచినధనముకన్న నెలనెలకు వడ్డీచేతపడునట్టి బేరమెక్కువలాభముగా దూరదృష్టిలేకుండుటచే గనబడునుగానిబాగుగయోజించినయెడల నట్టిలాభ మొకలాభమనఁ జెల్లదు. వడ్డీబేరములాడుకొనువానిలో నెక్కువమందియొక్కధనమంతయును వడ్డీమీఁద తిరుగుచుండుటకువీలులేదు. ఇతరుల కీచ్చినమొత్తముపై యెక్కువలాభము గలుగుచుండిన నింటముాలుగుచుండు ధనమునకు వృద్ధియేమియునులేదు. కంపెనీలలోధనమువేసినయెడల మొత్త మంతమీఁదను లాభమువచ్చుచుండుటచే నావిధముగా వృద్ధి జేయుటయే యెక్కువలాభకరమని చెప్పవచ్చును. కొన్నికొన్ని కంపెనీలు

పలువిధములగు కారణములవలన నష్టమనుభవించుచుండు
 టచే నా విధముగా ధనమును వినియోగ పరచఁ గూడ
 దనుట వెర్రి యాలోచనము. వడ్డీ బేరము లాడుట
 లోఁ గల నష్టములు దానికిని యుండియే యున్నవి.
 అధికవడ్డీలకాశించి లోకులకు ఋణములిచ్చి యెందఱు
 చెడుచున్నారకాదు. రిజర్వరీచేయఁబడిన దస్తావేజులపైని
 చ్చినఋణములకు ఋణప్రదాతలుపడుచుండుచిక్కులుమ
 నమెఱుగనివికావు. జస్తమెత్తినది మొదలు మనుజుచే
 యుచుండు ప్రతికార్యమునందు నప్పటప్పట చిక్కులు
 సంభవించుచునేయుండును. అట్లని మిన్నకుండిన యెడల
 దేహయాత్రసలుపుటయెట్లు? అప్పటప్పట భోజనవ్యత్యా
 సములచే రోగములు సంభవించుచున్నవని భోజనము
 ను విసర్జించునంతటి పందయుండునా? ఇట్టిచిల్లరవ్యాపార
 ముమానినగాని మనకు దేశాభివృద్ధి కలుగనేరదు. ఋ
 ణమిచ్చుధనమునకు కంపెనీలయందు వేయుధనమునకును
 నింకొక వ్యత్యాసముకలదు ఒకఁడుతనయొద్ద గు 200 లు
 నిలువయుండి యందొక గు 100 లు వడ్డీకిచ్చుచు తక్కిన
 నూరురూపాయిలు మొకకంపెనీయందు భాగమును కొను
 టకు వినియోగపఱచెనని యోజింతము ఈమొత్తమునకు
 నామొత్తమునకునుగూడ నేదిక్కులును లేక దీని లాభ
 ము దీనికిని దాని వడ్డీదానికిని వచ్చుచున్నను వడ్డీకిచ్చిన
 గు 100 లునెంతకాలమున్నకైనను కనుబొమ్మపైరోమము

[illegible]

పులు మనదేశమున కమ్మకమునిమిత్తము రావలసినయవ
సరము, మనధనముచే నట్టి యంత్రశాల నిచ్చటనే యేర్ప
ఱచక పోవుటచేతనేగదా!

పైన చెప్పబడిన లోపము లన్నియుగూడదీయజాలిన
యంత్రశాలాభివృద్ధికి వేరుపులుగువంటిది యైకమత్యాభా
వము. నలుగురుకలసి యెంతపని చేయబూనుకొన్నను బ
యటనుండి యాత్మేపించు నిరర్థకులమాట యటుండనా
పనిచేయు నలుగురైనను భారాశమగు సంతకరణలతో
నొకరినొకరునమ్మిపని చేయుటయరుదు. ఇట్లైకమత్యమును
నమ్మికయులేకపోవుటకు కారణములనేకములుగలవు అట్టి
హేతువులన్నిటిని యితరులకువివరించిచెప్పనటుల ఆరో
గము శరీరమందాశ్రయించియున్న మనవారికంగగా చెప్ప
నవసరములేదు. ఏనొకరుచేతికిసొమ్మిచ్చి వస్తువులకొనితె
మ్మినను వాడొకడమ్మిడియైనను దానిలో మిగుల్చుకొన
కమానడు. అట్లు మోసముచేయనివాడు నూటికొకడుం
డినను యజమానునికిమాత్రము వానియందు నమ్మికకుదు
రుటకు చాలకాలముపట్టును. ఎంత గుణవంతుడైన కం
సా లికి బంగారమునిచ్చినను తానడిగినకూలి యిచ్చినప్ప
టికిని కొంతమోసముచేయకమానడు. ఎంతగొప్పవర్తకుని
యొద్ద సరకులుకొనబోయినను అమ్మువాడు కొనువానిని,
కొనువాడమ్మువానిని నమ్మివ్యవహరించరుగదా! ఇప్పుడిప్పు

దుమనలోనట్టిమర్కాండేయ తగ్గుచున్నను రాజకీయోద్యోగు
 లొకరిసేకకు సమృద్ధి వ్యవహరించుచుండుటవలన కలుగు
 చుండెడిముప్పు లందరికి విశదమే. జనసామాన్యమునందీ
 దోషముకలిగియున్నది. ఇట్లని మనము నిరుత్సాహులము
 కావలసినయవసరములేదు. 30 కోట్లప్రజలుగల భరతఖం
 డమున నేవంకయును వేలుపెట్టి చూపుటకు వీలులేనిసత్య
 శీలుకును నీతిపరులు నెందరోగలరు. అట్టివారు దేశాభివృ
 ద్ధిపై దృష్టినిద్రిష్టి పనిచేయనారంభించినయెడల దేశమునా
 శ్రయించియున్న యాయవసమిక్తర్వరలోనే తొలగిపోయి
 సామాన్యప్రజలుగూడ తమధనము నిట్టికంపెనీలయందువే
 యుటకు ప్రారంభింతురనుటకు సందియములేదు. ఇంకొక
 చృష్టాంతము; పై గ్రామముతోడను, పట్టణములతోడను,
 వ్యాపారసంబంధములు కల్పించుకొనుటకు రోడ్లు, మొద
 లగునవిలేనంతవరకు నాగ్రామములకు వర్తకవ్యాపారము
 సంగతియే తెలియదు. గవర్నమెంటువారుగాని, లోకలు
 బోర్డువారుగాని అట్టిగ్రామమునకితరగ్రామములతో సర
 కులు వగైరాలుపంపి తెప్పించుకొను వ్యాపార మేమియు
 లేదుగనుక సట్టిగ్రామమునకు రోడ్లునేయుట యవసరము
 లేదని మూనిసిచో నాగ్రామమునకు వ్యాపారము చేయు
 నవస్థ యెన్నడును కలుగదు. అట్టిగ్రామమునకు బండ్లు
 మున్నగువాని రాకపోకల కవసరములైన మార్గముల
 నేర్పబడినవెంటనే యక్కడ వ్యాపారము ప్రారంభమై

అప్రమోదకముగా ప్రబలమగు అరితి న్నెడమకైన నెకపాసము
 పదనచేయు అదేశభవమనుట తప్పదార్యం జనసాహసీస్యము
 దీక్షయకనుపపాదకురక్షనంతవరకు పోరగుణము మాగినేరకు.
 అట్టికన్నాటను హరికచుపందిన దెనుక్కపాకునోమోరముల
 ఇట్టోక్కటి ప్రహరభింభోక్రమక్రమముగను గొరకమువనా
 ద్ద్యోకాన యొకర నెకర సమస్తమే వ్యవహారమంతవ కాళము
 తోడుగను. మానస్తో వస్తువుకొనదలచినవర్షప్రపీకవహనదీ
 యొకటియొకటచేత పొరకునవారిత డేరిల్లనప్రమోదాదే
 అట్టియభ్యాసము మనవోర్థయరజులకుం భుక్తయొకటి ఖండికము
 ర్థకలకమనన ప్రకృష్టగతిగన మా పృథులయరదే ప్రయసనవృక
 కయెను లేకకొననలచుకొన్న పాప అదవ్యనిజేలయ అకామయ
 అన్ననో అభ్యర్థనాభ్యర్థన మేల పాతలగూడ నట్టి నట్టి అభ్యర్థన
 పరమమన్నది. అళంకరమయిందో రకము చేయదలచుచున్నది
 మాపునరమనమ్మక నస్తు పృథకునా పరలత అభ్యర్థన ప్రయమరవ
 తుపదించునొన్నవ. అంకురేతర పరమమనట్టి యవనరము.
 తప్పిపోవుచు నుకరియందొకరికి యుష్టినిమ్మకి కావకాశములే
 కాయట్టిగనామమానిపోవుచున్నది. ఇట్టివృక్షమనదేశమున
 పోలవిధముల నా జయరటనాకు కంపెనీలో పాడనుపప్రప
 బులు చున్నవో ఇట్టివానినంభ్య గయరకమనభవ్యతయ పట్ట
 నొప్పులయందును పల్లెటరమనుగూడ నట్టికాదేనలు ధవతసి
 అహాకన్యకాదేశముయొక్క యుక్త్యముగూడ వ్యర్థం
 యొకటి కాలమున కన్నరచూచుచు పశుచేయ దుండేమిద్దని

వృద్ధిజేసిందించువని విద్యాధికులగు దేశాభిమానుల యందు
 శ్నది. అట్టిపనిచేయకుండిన నెంతధనికుడయినను తానె
 న్నిపరీక్షలయందుఁ గృతార్థుడయినను వానిజన్మము నిర
 ర్థకము. ఇంతకుముందు బేరములవలన నెకరియందొకరి
 కి అనుమానము లెక్కువయగుననియునట్టియనుమానము
 లై కమత్యమునకు భంగకరమనియుఁ జెప్పియున్నందులకు
 గ్గి బాగ్లోదొరగారు, ఇండస్ట్రియలు ఇండియా యను
 గ్రంథమున వ్రాసినయంశమును సాకల్యముగానిక్కడతె
 లియఁబరచియంతటితో నీప్రకరణము ముగించెదము.

ఒకఁడు గొడుగునెకటి కొనఁదలఁచె ననుకొనుఁడు. ఈ
 వ్యవహారములో నాతఁడెన్ని యబద్ధములాడునో యెన్ని
 యసత్యపుపనులు చేయునోచూతము. ఇతగనస్తువులతో
 పాటు గొడుగులుగూడనమ్మునట్టి దుకాణమున కీతఁడపోవు
 ను. తనకుగొడుగు కొనుటయందే యభిప్రాయముండినట్లు
 దుకాణదారుఁడు తెలిసికొనిన వెలహెచ్చుగానడుగునని గ
 డియారము కావలసినట్లునటించును. (మొదటియబద్ధము)
 తరువాత షాపులోనున్న గడియారములలోఁ దనకుఁ గా
 వలసిన రికములేనట్లునటించును. (రెండవయబద్ధము) షా
 పునందుతిరుగుచు గొడుగు లున్నచోటికిఁ బోయి వచ్చేసెల
 లో గొడుగు కొనునవసరము రావచ్చునన్నట్లునటించును.
 (ఇదిమూఁడు) గొడుగువెలయెంత యని యవగును. దు
 కాణదారు మూఁడురూపాయలు చెప్పెను. కొనునాతఁడు

వెక వెక నవ్వి ఒకరూపాయి కడుగును. దుకాణదారు నీరస
నతో పెదవివిటచునుగాని రెండున్నరరూపాయిలకు దిగి
యంతకు తక్కువ కమ్మనని యొట్టు బెట్టుకొనును. అందు
మీఁదకొనువాఁడు రూపాయిన్నరవలకు బేరము పెట్టును.
ఇకనంతకంటెఁజచ్చిన నెక్కువయియ్యనని యీతఁ డొట్టు
పెట్టుకొనును. (ఇదినాలుగు) ఇక్కడ వ్యవహారముకొంత
నిలచును. అమ్మటకీప్తములేనట్లు దుకాణదారు తీసికొడు
గు మూలఁబెట్టును. కొనుటకీప్తములేనట్లు కొనునాతఁడులే
చిపోవును. [ఇదియైదు] ఇక నిప్పుడెవఁడెక్కువసే పోషికప
ట్టఁగలఁడో దానిపయి వ్యవహారములేలును. కొనునాతఁ
డుకొంతదూరముపోయి వెనుకకుఁదిరిగి యింకొక బేరముడు
గుట కుద్య క్తుఁడై యుండఁగా బేరముచెడిపోవునన్న యా
దుర్దాతో దుకాణదారు రెండురూపాయలని కేక చేయును.
కొనువాఁడు మనస్సునందిలి యల్లాసముతో వెనుకకు ది
గుగునుగాని వచ్చిననుసరే పోయిననుసరే యనునట్టి నిర్ల
క్ష్యభావము మొగమునందగపఱచుచు రూపాయిపన్నెం
డణాలకడుగును. (ఇదియాదు) దుకాణదారు 'తీసికో' య
ని యాగొడుగును మీఁదపారవైచి యంతకు ముందటిగొ
డుగును కొన్నవానికంటె నాలుగణాలువీసియొద్దనెక్కువ
లాగితినిగదాయని మురియుటతో నీబేర మాఖ రగును.
ఇందు కొనువానియబద్ధములే లెక్కింపఁబడినవి. అమ్మ
వానియబద్ధములు మీరేలెక్కించి చూచుకొనుఁడు.

అ యః ప్ర భా వ ము.

తే వ ప్రకరణము.

నలో నేలాభమును లేని కొఱమాలిన ప్ర
శ్నలువేయు దురభ్యాసమున్నదికాని శో
ధనబుద్ధితో విచారించు గుణమంతగా లేదు.
అధిక ప్రసంగమునకు మనవారికిగల శక్తి
వింతయేకారణము. చూచిన ప్రతిగింజ
నెల్ల బద్దలగొట్టవలెననునట్టి యిట్టి వింత
వలన లాభములేదు సరియేగదా యొక

- వృక్ష సప్తముగూడ సంభవించవచ్చును. ఏడవమీదనూ
మేరైలుబండిలోనూ ప్రయాణము చేయునున్నవృక్ష
మార్గవశమున మనతోడి ప్రయాణికులను వేధించువారు
ప్రతిదినమును కనపడుచున్నారు. మనవారడుగువానితో
నెక్కువప్రశ్నలితరుని యొడలుమండించునట్టివి. ఈదిగువ
ప్రసంగమునుచూచి యిట్టిప్రసంగములను గూర్చి యెవరి
యచుభవమునకు వచ్చినవి చదువరులు వారే యూహిం
చుకొనుడు.

ప్రశ్న - మీ దేయూరయ్యా?

ఉ - మాది కాకినాడ.

ప్ర-మీయింటిపేరేమి?

ఉ-మీయింటిపేరు కనకాద్రివారు.

ప్ర-మాయూరనున్న కనకాద్రివారికిని మీకును నేమైన
సంబంధమున్నదా?

ఉ-(ఘూతిముడుచుకొని తనలో వీఁజెవఁడో యధికప్ర
సంగియనుకొనుచు మర్యాదకొఱకొపికబట్టి) ఏమోన.
య్యా నాకు తెలియదు.

ప్ర-అదేమండీ ఇంటిపేరుగలవారినే మీఁజెలుగరా?

ఉ-మీయింటిపేరటివాండ్రు, మీయింటిపేరటివాండ్రు
మాలమాదిగెలలోగూడ నుండవచ్చును. ఇంటిపేరునకు
కును బాంధవ్యమునకును సంబంధమేమి?

ప్ర-ఏమయ్యా అంతకొపము. మాటచెప్పినమాత్రానికే
నొటిముత్యాలు రాలిపోవునా లోకముతోపాటని
యడిగినానుగాని లేకుంటే నీతో నాకవసరమెందుక
య్యా ఇట్టిశినా తిమ్మతినా! కులమడిగితే కొపమెందు
కండి. పోనీగాని మీకేమి యుద్యోగము?

ఉ-నాకుతాలూకాలో గుమాస్తాయుద్యోగము.

ప్ర-ఏమిస్తారయ్యా?

ఉ-30 రూపాయలు.

ప్ర-తమకేమైనాపిల్లలా?

ఉ-(దైవమోగముచే బిడ్డనుగనిభార్యకాలముచేసిరెండు
మాసములే యైయిండుటచేత నీయధికప్రసంగమువల

నవానికి మనసు నెచ్చుటచే గుఱుముగలిగి) నీ కెండుక
య్యా అనవసరపుప్రశ్న (అని లేచిపోయి దూరమున
కూర్చుండును.)

ఇందుప్రశ్న వేయునానికిగాని జబాబు చెప్పువానికిగాని
లేశముయినను లాభకరమయినదొక్కటియులేదు.

ఒక వస్తు ప్రదర్శనశాలనూ, యంత్రశాలనూ, వృక్ష
మునూ, లోహమునూ, చూచినప్పుడుదానిని పరిశోధించి
వస్తు తత్త్వమును తెలిసికొనుటకై విచారింతు గుణము
మనవారికంతగాలేదు ముక్కుమొగము లెఱుగనివారిని
పై సచెప్పబడినరీతిని గుప్పతిప్పలుగా నేయుద్దేశమునులేని
వెడదప్రశ్నలువేయుచుండ నాకొత్తమనిషి దొంగలనుప
ట్టుకొను ప్రచ్ఛన్న కేషముతోనుండి కూబీతీయుచున్నపోలీ
సుభటుడా యనుకొనుటకంటె వేరులేదు ఇటులవ్రాయు
టచే మనవారిలోకొందఱికి మాయం దాగ్రహముకలుగు
నమో. అట్టివారి కు.మా.పణకొరనవసరములేదు. నిష్పక్ష
పాతబుద్ధితో శాంతిముగయోజించిన కారణకార్యములను
చూచి దానివలనజ్ఞానాభివృద్ధి చేసికొనుగుణము మనలో
లేదని వారికే తెలియవచ్చును ఒక్క నిదర్శనమును జూ
డుదు. మనలోనింగ్లీషువిద్యనుచదివినవారును చదువనివా
రునుగూడ వాచీలనూ, టైంపీసులనూ, పెద్ద గడియార
ములనూ యొంట, నింట, నుంచుకొనుచునే యున్నారు.
గడియారములయొక్క యుత్పత్తికి కారణమును అవిప్ర

రంభముం దేదేశముందెవ్వనిచే గన్పట్టబడినదియు తత్సూ-
ర్యమును కాలమాన మేమేదేశములయం దేయేకాలము
లయగదెట్లెట్లు లెక్కించుచుండిరో యీయంశముల నన్ని-
టిని తెలిసికొనుమాట యటుండ, తమయొంటనొ ఇంట
నొ టక్కుటిక్కు మనుచుండు యానిర్జీనప్రతిమకు కింద
లుటకు ప్రాణప్రతిష్ఠ యెట్లుచేయఁబడెనొ ముండలనివాడ
బహుదానిచేతులు కదలుటకుకారణమేమో దానియందే
యేచక్రములకెట్లెట్లు సంబంధముకలదో తెలిసికొనుటకె-
దలు ప్రయత్నము చేయుచున్నారో యోజింపుడు. గడి
యారములనునేసికొని తిరుగువారిలో నెందలుతక్కువనడ
కనెక్కువగను నెక్కువనడకను తక్కువగనుమాన్చుకొను
టకైనచేతగాక యట్టిమాన్చు చేసిపెట్టుమని యితరులను
దేవురించుచుండుట మనమెఱుగము.

ఒకయాంగ్లేయబాలునకు వాచినొకదాని నిచ్చినయెడలనా-
లుగైదుదినముల “టికు” “కికు” మనియది తిరుగుచుండ
నహించి యూచుకొనునుగాని వారముతిరుగక ముందే డి-
ప్పలు చిప్పలునూడదీసి యాధ్వనికిని చలనమునకును కా-
రణమేమై యుండునని శోధించిశోధించి తనబుద్ధికియలవడి
నంతవరకు దానిమర్త్యమును గ్రహించి తెలియనివిషయ-
ములలో పెద్దవారినడగి తెలిసికొనును. ఇట్లు ప్రతిదాని
యొక్కకారణమును తెలిసికొనుటలో నాబాలునకుబుట్టు
సంశయము లనంతములై యుండి పెద్దవారిని యక్షప్రశ్న

ములతో విసిరించును. సాయంకాలము వగకును పాటున
డిసాయంత్ర మేవార్తాపత్రికనూ చేతబుచ్చుకొనియానం
దముగా కాలముగడపు తండ్రియొద్దకు నాటలో నలసిపో
యింకుమారుడుచేరెనా యంత్రండ్రిమరవస్థ చెప్ప నలవిగా
దు ఇంకులకుఁదార్కాణముగా గ్లిఖాబ్లోగారు చెప్పిన
• పితృపుత్ర సంవాదముండు బొందుపఱచుచున్నారము. గ
డిలో తండ్రి యీజీచైరుమీఁద పరుండి న్యూసుపేపరుచ
మవుకొనుచున్నాడు. ఆసమీపమున బల్లయొద్ద బొమ్మల
పుస్తకము నెమరుగాఁబెట్టుకొనియాబొమ్మలయందు దృష్టి
• తప్పించి కొంతసేపు గోడనున్న గడియారము వైపు చూ
చిచూచి -

• కుమా-నాన్నా !

తండ్రి - (తనకత్యంతావసరమైన ధనముతోచేరిన సంగతు
లను జమవుచు తనకు తొందర కలుగజేసినందులకు
చిటచిటలాడుచు) ఏమి, ఎందుకు ?

కుమా-నాన్నా, ఆగడియారము ముండ్లను చుట్టు త్రి
ప్పేది యేది.

తండ్రి - (కుట్టవాసికి జ్ఞానాభివృద్ధిచేయు తలంపుతో శాం
తియుగాను, వృధగా తనకాలము చెడిపోకుండునట్లు
లను) ఏమున్నది, తాళముచెవిపెట్టి త్రిప్పితే స్పింగు
గట్టిగా చుట్టు కొనును గదా. అంతట చక్రములు

గిరిగిర దిరుగుచు మండలను త్రిప్పును. (మఱల పేపరు
చమపుటకారంబుంచెను)

కుమా—(ముహూర్తమాత్రమూగి) నాన్న.

తండ్రి—[ఓక్కిలిచీదరతో] మరల యేమివచ్చినది.

కుమా—స్త్రింగంటే యేమిటి?

తండ్రి—(పితృశాంతముమూర్తీధవించినటుల నెక్కనిట్టూ.
ద్బువిడిచి, చమపుచున్న పేపరు విడిచి, గడియారము
క్రిందకుదింపి, అద్దపుమూతతీసి, గడియారమును విప్పి
స్త్రింగుచుట్టను పిల్లవానికీజూపించి అది చేయు పనిని
బోధపఱచి, యాగడియారమును మఱల నమర్చి,
యూడదీసిన యద్దపుమూతను మఱల తెగిలించి గడి
యారమును యథాస్థానమంతుంచి, తిరిగి పేపరు చ
దువ నాగించెను.)

కుమా—(మఱియొక ముహూర్త ముతాళి) నాన్నా!

తండ్రి—(పండ్లుగొట్టికొనుచు) ఇంకేమి మునిగినది?

కుమా—ఇటునటునాడు మండెడియాబంగారపుబిళ్ళ సంగితి
చెప్పినావు కావు.

తండ్రి—(ఒడలుమాండి) ఏమిపాపము వచ్చింది. ఇదిభరించు

ట— (అంతటితో కోపము నడచుకొని) నాయనా!

నీకు నిద్రబొయ్యే సమయమైనది. ఆచిన్నబంగారు
బిళ్ళను గుఱించి యింకొకనాడు చెప్పెదను. [ఇట్లనుచు
పరిచారికకొఱకు గంట వాయిచుచున్నాడు.]

(అంతట దాదివెంట బాలుడు వెళ్ళిపోవుచున్నాడు)
 మనలోనిట్టి ప్రశ్నలనడిగి వస్తుతత్వమును తెలిసికొ
 నుబుద్ధి మనబాలురకులేదు. నూటికొకఁడో కోటికొక
 ఁడో యట్టివాఁడుండినను చెప్పఁగలిగినశక్తి పెద్దవారికుండ
 దు. శక్తికలిగియున్నను తగినయోపకయుండదు. అసలి
 ట్టిప్రశ్నలను వేయు శిశువుల నధిక ప్రసంగులుగనెంచి
 వ్రేలు కణిపెడులేవు పెద్దపోకిళ్ళు పోయెదవా, నీకెందు
 కురా కొఱమాలినప్రశ్నలు, అని నొరు మూయుచుచు
 నేప్రశ్నలనువేయక తోడిబాలురతోనై సగంతులు వేయ
 క ముడుచుకొని మూలఁగూర్చుండియుండు పుత్తునిగూ
 వంతునిఁగా నెంచుచుందురు. ఇప్పుడిప్పుడట్టి దశమారిపె
 ద్దవారు చిన్నచిన్నసంగతులు పిల్లలకు నేర్పించుటచేత
 నేర్చుకొనుబుద్ధిపిల్లలకును బొడము చున్నయది. ఈగూ
 ణమును వృద్ధిపఱచుటమిగుల యావశ్యకము అట్టిజానా
 దయము శిశుసామాన్యమునకు కలుగవలెనంటిమా తం
 డ్రులకన్న తల్లులెక్కువగా దీనినిబలపఱుపవలసిన వారు
 గానున్నారు. పిన్నవయస్సునందేయొకటి రెండుగడియలు
 బాలుడు తండ్రియొద్ద చేరునొగాని తక్కిన కాలమంతయు
 తల్లిచేత చేరియేయుండుచుగదా!

పిన్నవయస్సునం దెట్టిశిక్షకలిగిన పెద్దతనమున నాదో
 రినే వానినడవడియుండును అందుచేత విద్యాగంధమెఱుగ
 నిమూఢ స్త్రీలచేత పెరిగినపిల్లలకు నాస్త్రీలవలెనే ప్ర

తిదానినిగూర్చియు తప్పగునభిప్రాయములే కలుగుచుండును. ఆకాశమున మబ్బుగ్రమ్మి పెళపెళధ్వనితో నురుమువినబడిన కొడుకుబెదరి తల్లికంఠముః కౌగలించుకొని నిలువుగ్రుడ్లుపడి మిన్నువంకజూచి “అమ్మాయదీయేమ్మి” అనియడుగ “జడువకునాయనా” యని వెన్నుపైని మూడుచటపులుచటచి దేవేంద్రునిరథము పోవుచుండగా శీల యూడిపడ్డదనుకొని అశీల తనమీదను తనబిడ్డమీదనుపడకుండుటకు ఇంద్రపుత్త్రిడైన యర్జునునిపేళ్ళన్నియుదలచుకొని విపత్తుతప్పించుకొనినట్లు గుండెలుకుదుటబటచుకొనును. కావున న్యాయమగుశోధనశక్తి పిన్నవయస్సునందేకలిగి పెద్దవారయిన వెనుక ప్రకృతిశాస్త్రాదులయందు ప్రవీణులగుటకు స్త్రీలు విద్యావతులుగావలయును.

స్త్రీలబలలని వాడబడుచుండినను వారిలోనధికాబలయగు స్త్రీపురుషులలో బలతమునికంటె మిగుల బలవంతురాఅయి యుండునని యొక గ్రంథకర్తవ్రాసియున్నాడు.

“స్త్రీణాం.....బుద్ధిశ్చాపిచతుర్గుణ” సాహసంషడ్గుణంచైవ.....భవేత్” అనునట్లు విద్యగటపినచో స్త్రీలకు జ్ఞానాభివృద్ధికలుగుననుటకు సందియ మేమియునులేదు. అట్టి జ్ఞానాభివృద్ధికలిగి యుక్తాయుక్తములుబాగుగ యోజించుశక్తిగలిగినప్పుడు దేశోపయోగకార్యములు చేయుటకు వారిసాహసము శోధ్యుడకమానదు.

అట్టిజ్ఞానమును సహనమును స్త్రీలకు గలిగియున్నప్పుడు పురుషులయత్నములు తప్పక కొనసాగును దేశాభివృద్ధికి సాధనములగు నెన్నెన్ని గొప్పయుద్యమములు స్త్రీలమాధ్యమమువలన చెడిపోవుచున్నవో తలంచుడు. పైన చెప్పబడిన యాంగ్లేయబాలుడు గడియారమువిషయమై తెలిసికొనియంతటితో నిలువక యాగడియారమునందలి లోహములనుగూర్చి ప్రశ్నలుచేయ నారంభించి యాలోహములకు స్థానభూతమైన భూమియందలిపొరలయొక్క తత్వమునుకనిగొప్పశాస్త్రజ్ఞుడగుటకు చిన్ననాటి ప్రశ్నలే హేతుభూతములుగదా ?

ఇట్టి గుణముహిందూబాలురయందుద్భవించి పెంపుచేందవలసియునది. అక్కడక్కడ నెక్కడనొయొక్కొక్క బాలున కీగుణముకలుగుటయే దీనియభావమును సూచించుచున్నది. ఇట్టిజ్ఞానముద్భవించక పోవుటకుగల హేతువులనుకొంతవిచారించుము. దీనికిప్రధానమగునదిమన లోజాతిమతబేధములేర్పడి బ్రాహ్మణులు భూదేవులను నమ్మకముగలిగి యేయంశమునందైనను వారుచెప్పినమార్గమున పోవుటయేసీతీయని ధర్మశాస్త్రములు చాటుచుండుటచే నీగుణమున కవకాశమెంతయును లేకపోయినది. మనవేదాంతప్రకారము ప్రకృతియంతయు నసత్తనియును ప్రకృతినివిశర్జించి కంక్షలత్యజించి యోగియై పరిమాత్మయందైక్యమగుటకు ప్రయత్నముచేయటకన్న శ్రేయోక విధికృతము.

లేదని యోగశాస్త్రము ఘోషించుచున్నది. ఐహిక
 మునుండి యాహుష్టికమున కెగయు మార్గమవలంబించుట
 దుష్కార్యమనియెవ్వరును చెప్పజాలరు. కానిగృహకృత్య
 ములనుతొకిక ధర్మములనువిసర్జించుకొని ప్రతిమానపుడు
 నుచెట్టుకొకడుగను పుట్టుకొకడుగనుచేరి కన్నులు మూసి
 కొని కదలకుండుట లోకవ్యవహారమునకు ననర్థదాయక
 ము. ఇచ్చటయోగాభ్యాసముయొక్క గుణగుణములను
 విమర్శించుట మాపనిగాదు ముక్తిసాధనములెవ్వియైనను
 యోగులచర్య లెల్లుండినను లోకులందఱును యోగులై
 విరాగులుకాదుగదా! సంసారసంపర్కమునుత్యజించిన బ్ర
 హ్మచారులు పరివ్రాజకులు మొదలగువారికి తీర్థయాత్ర
 లకునుభిక్షులకునుయధావిధిగా గృహస్థాశ్రమమునవలంబిం
 చిన సంసారులుండక తీరదుగదా! ఈసంసార మొకసాగర
 మువంటిది దీనిదరిజేరుట దుర్లభము. ఈసంసారమును
 భరింప వలసినవారి యర్హకృత్యములు పలువిధములై
 యున్నవి. జనకునివంటి భక్తివైరాగ్య సంపన్నుడుగూడ
 తొకికవ్యవహారములను గాజ్యభారమును వహించి శ్రద్ధ
 తోజరిపెను. గృహస్థాశ్రమమునుండి పరమభాగవతో
 త్తముడైన వాడేయుత్కృష్టుడని మనమతము చెప్పుచునే
 యున్నది. కాబట్టి 'శరీరమాద్యంఖలుధర్మసాధనం' అనువచన
 ప్రకారమే ధర్మమున కెననుదేహబలమునుబుద్ధిబలమునువి
 ధిగానుండవలయును. తానెంతనీతిపరుడైననుతినుటకన్నము

సంపాదించు కొనకుండుట కెవ్వనికిని వీలులేదు. లోక మందు పెంపుచెంది శక్తియు క్తులయందును నైశ్వర్యము నందునునితర దేశములతోడూలదూగి, కొన్నిటియందైనను మార్గదర్శిగా నుండవలయునన్న నైహికాభివృద్ధిగూడమనకవసరము.

వట్టియైహికాభివృద్ధికొరకే మనుజులును, సంఘములు నువ్వసహరించినయెడల లాభములేదు. ఏకార్థ్యములయందును నీతివిడువరాదు. లాభమును మాత్రమెచూడకమంచి దారినియభివృద్ధిని యుత్తమజీవనము నెందిమానవజన్మము సార్థకముగాజేయుట యత్యంతావసరము.

యోగ్యతా రహితమగు బలము నైశ్వర్యమును ముప్పునకే కారణములగును. సకలైశ్వర్యములతోడను దులతూగుచుండి యింద్రాదులజయించిలోకమును గడగడవడకించిన రావణాసురుడు సుగుణవిరహితుడగుటచే నెట్లు నశించెనో రామాయణమునెఱిగినవారికివిశదమే. దయా మయుడైన సర్వేశ్వరునిచే సృజియింపబడిన యీవిచిత్ర ప్రపంచమునందుగల సకలపదార్థములనుమనకు ప్రసాదింపబడిన బుద్ధిచే లోకాభివృద్ధికై వినియోగించుట నీతిగాని యట్టివానిని యసర్వములసివిసర్జించుట నీతిగాదు. ఒక్క సంసారమునకు సుఖజీవనము కలుగచేయవలయునన్న నెన్నివృత్తులు వలయునో యోజింపుడు. మన వేదాంతము గొప్పదిగావచ్చును. మనగీతలు, భాష్యములును మో

క్షమార్గదర్శనములు కావచ్చును కానికాలచక్రముతిగుగు
టలో మనకుగలిగిన మార్పువలన గోముఖము చేతికి దగి
లించుకొని తావళముద్రిప్పుచుండిన వ్యవహారముసాగదు.
కొన్నిసంవత్సరములక్రిందటివరకు హిందూదేశమొకరీతిని
బాగుపడుచు వచ్చినది కాని దివ్యజ్ఞానసమాజమును పేర
'తియసాఫికల్ సొసైటీ'యనునది బయలువెడలుటచే మన
యభివృద్ధికి కొంతయడ్డుగలిగినదని మాయభిప్రాయము.

ఇట్లనియితరసమాజములకన్న నీదివ్యజ్ఞాన సమాజము
నం దెక్కువదోషమున్నదనికాదుదానిమంచిచెడ్డలనిక్కడ
విచారించుట కవకాశములేదు, కానినిన్న మొన్నటివఱకు
మద్యపానముచేసి గోసూకరమాంసములకుక్షింభరత్నము
జేయుచుండిన యన్యదేశీయులగు స్త్రీపురుషులునేడు మ
నయోగాభ్యాసముచే నాత్మసందర్శనముచేసి యనేకజేల
యేండ్లకుముందు ఘటములనువిసర్జించి సూక్ష్మశరీరధారు
లగు మహాత్ములతోఁ గలిసి ప్రసంగములు సలుపుచుండి
దూరదృష్టి, దూరశ్రవణాది మహాశక్తులను పొంది మానకు
పదేశకర్త లగుచుండ నాసమాజమునజేరి యట్టివారిచే
నుపదేశములను బొంది వారిలోఁ బురుషులకు యజ్ఞోపవీ
తధారణమును, స్త్రీలకుఁబసపుకుంకుమయును ప్రసాదిం
చి వారినుత్తమ బ్రాహ్మణులుగా నెంచుచుండెడు నీదివ్యజ్ఞా
నసామూజికులతో పలువురు జాతి మత భేదముల వలన
కలుగునష్టములను గ్రహించి అన్యదేశయాత్రలు సలిపి

సంఘమును చక్కబఱచుకొనఁ జాలకున్నారు. అన్యదేశముల నుండి యిక్కడికి దిగుచుతిచ్చేయఁ బడిన దివ్యజ్ఞానముస్వతస్సిద్ధముగ సారవంతమయినదై యుండవచ్చును. ఎట్టిపుష్టిగల బీజమయినను నిస్సారమగుభూమిలో నాటినపుడు మొలకయెత్తుటయేకష్టము ప్రదికిచెట్టగుటతటస్థించెనా బదనికలును వెట్టితలలును వేసి కుక్కమూతిపిందెలనుకాయును గానిరసవంతములగు ఫలములనీయమగదా ! పలుకారణములచే నిస్సారమగు హిందూబుద్ధియందెట్టిసారవంతమయిన బీజమును నాటినను నాటినవాని యుద్దేశమును నెఱవేర్చి ఫలమునీయజాలను ఈదివ్యజ్ఞానసమాజమునందు బ్రవేశించిన మనవారిలోన నేకుటుమాధ్యము సేవించియండి సముద్రయానమునకును అన్యదేశయాత్రకును దురాచార విసర్జనమునకును శత్రువులనుగనున్నారు దురాచారములనే వృద్ధిచేసికొనుచు యైహికాభివృద్ధి విషయమయి శ్మంపుచెందుచున్న యితరదేశముతోకలిసికొనుటకడుగిడజాలకున్నారు. “రామ” “కృష్ణ” యని ముక్కమూసికొనిమూలకూర్చుండుటవలన దేశాభివృద్ధికలుగ నేరదు. కాలముమాటినది. ఇప్పుడు జపానుదేశస్థులకుగల కీర్తిప్రతిష్ఠలును, శక్తియుక్తులను, సర్వవిధాభివృద్ధులను చూచిసంతోషించినలాభములేదు ఆదేశమునకట్టి యభివృద్ధికలుగుటకుగలకారణములను తెలిసికొని యన్యపరిపాలనముక్రిందనుండుటవలన సర్వమునకుప్రభుత్వమువారిమీదనేభార

ముంచక స్వప్రయత్నమువలన పలువిధములై సప్తనులుచేసి
 కొనునట్టి యవసరమిప్పుడు మనకు గలిగినది. శాస్త్రపు
 రాణములయొక్కయు, వేదములయొక్కయు, ఘోషకొం
 చేయువెనుకనుంచవలయును. ఇప్పుడు ప్రపంచమునాడించు
 చున్నయదియిటువంటి వేదాంతమునే ప్రధానముగాజేసికొని
 కాలమంతయుచందుక్రిందనేవ్యయపెట్టుచున్న దేశమభివృ
 ద్ధియొట్లుచెందును? మనలపరిపాలించుచున్నయాంగ్లేయు లెం
 తికాలమునేదాంతమే ప్రధానవిద్యగానుంచుకొనివ్యవహా
 రించుచుండిరో యంతికాలము వారిదేశముపెంపుచెందక
 ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమభివృద్ధియొందియంత్రసాధనములేర్పడి
 నమూడునాలుగు శతాబ్దములనుండిదినదినప్రవర్ధనూనను
 గుచున్నది. కావున మతమునుదూషించితిమనియు నింటి
 గుట్టు బయటబెట్టితిమనియు మమ్ములనిందింపక కన్నులు
 దెఱచి సల్దెసలుసరికించి, యిప్పుడు లోకమందు ప్రవ
 హించుచున్న ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానమును అందునుండిబ
 యలుపెడలిన యంత్రశాలాభివృద్ధిని బాగుగకనిపెట్టి అ
 యఃప్రభావమును కన్నులారజూచి కాలవారాశిలో తే
 లిదగిజేసుటకు తగుప్రయత్నమును చేయకున్న సడుగంట
 క మానము. ఇట్టిదశమనకు రావలయునన్న నిదివరకు చె
 ప్పబడినటుల స్త్రీవిద్యకును, ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమునకు
 పూర్ణమైన సాధనముల నేర్పఱచి పిన్నవయస్కునుండియు
 ను నెల్లనివన్నియును నీళ్ళును తెల్లనివన్నియును పాలున

నుకొనక, మనము చూచినదానిగుణతత్వములకెల్ల పూర్ణముగా కనుగొను శక్తి మనవారికి కలుగజేయవలయును. ఇట్టి విచారిణగుణము లేకుండుటకు ముక్తియొక్క కారణము గలదు. ఈ దేశమున జీవనముచేతు వలయుపదార్థములు బహుస్వల్పములు. ఉన్నదానికన్న వస్తువులనభివృద్ధి నొందించవలసిన యవసరమంతగా లేకుండుటవలన నిట్టిగుణమున కవకాశమే లేకుండినది. ఈభరతఖండము సందెక్కువ ప్రదేశములయందు చలిభాధలేకుండుటచేతను కొన్నిప్రదేశములయందు దుష్టచుధికముగానుండుటచేతను వస్త్రీధారణము మానమును కప్పకొనుటకు మాత్రమే యవసరముగా నేర్పడినది. ఏసాలెవాడు నేసిన వస్త్రీమైన నందు లికుచాలియుండుటవలనచలిదేశములయందు వసించు జనులవలె చలిభాధతిష్ఠించుకొని యారోగ్యముగ జీవించుట కవసరమయిన వస్త్రీములను తయాగుచేయుటకు సాధనములగు యంత్రములనూ కనిపెట్టి నానాట యభివృద్ధి చెందించుచుండుటకు బుద్ధినివినియోగపఱచవలసి నట్లుమనకట్టి యవసరములేకపోయినది. కొంతకాలమునకు పూర్వమెచ్చట జీవించువారి కవసరమయినపదార్థము లచ్చటనూ యాసమీపముననూ దొరుకుచుండుటచేత వీరనుభవించెడు వస్తువులును మిక్కిలికొద్దివిగానుండెను దానికనుగుణ్యముగనే వర్తకవ్యాపారముండికూలివాని భుజము

గంతయెద్దు, గూటిబండి, యీవర్తకపు సరకులను మోయుటకు సరిపోయియుండినవి. ఎక్కడనో యెక్కుడుప్రయాణము చేయవలసినచ్చి నడవజాలకుండిన మోటుబండిలోనో సవారిలోనో పోవుచుండును కాబట్టి యెక్కువసరకులను తక్కువఖర్చుతో నిత్యస్వల్పకాలములలో నెగుమతి దిగుమతులు చేయుటకును కాలమును వృధాన్యముచేయక తక్కువ తగునిబాటుతో దూరప్రయాణములు చేయుటకును దివారాత్రములు మోడనచేయవలసిన పని మనవారికింతకు పూర్వమనసరము లేకుండినది. కాని, యంత్రములను చౌంక జెట్టుకొని యన్యదేశీయు లిక్కడకు దిగియిక్కడ నిష్క్రమేయ మొదలిడినారు. యంత్రశాలలేర్పడు చున్నయవి. రోడ్లు, ఇనుపదారులు, కాలవలు, అనకట్టలు, మొదలగునవివెలసినవి వర్తకవ్యాపారమెక్కువై నది. ప్రయాణములు సులభమాయెన్ను అవసరవస్తువు లభివృద్ధియగుచున్నవి. పాతపద్ధతులతో జీవనము చేయుటయందునృష్టి తప్పుచున్నది దేని తోడను సంతృప్తిపడి యూరకుండక యెక్కువయందాశ వుట్టుచున్నది. కొద్దిసస్తువులతో సంతృప్తిపడి జీవనముచేయుచుండెడు పూర్వలకును అభివృద్ధికై పెనుగులాడుచుండు మనకును సుఖమునందు తారతమ్యమెట్లుండినను మనము స్పృహతేచి యిప్పటికాలమున కనుగుణ్యముగ నడవడి

మూర్ఖులొని చాకచక్యముగా పనిచేయవలయును లేదా కొద్ది కాలములో రూపుమాసి పోనైనను పోవలయును.

దీనికిఁగూడన హేతువు మనవానికిగల పరమశాంతతయ నవచ్చును. మండువేసవిలో నుదయముమొదలు సాయం కాలమునరకు నెండలోనిలువబడి యేతాము తొక్కుచు నొక గూడగట్టి తనవరిపాలమునకు కారెముతో నిరెక్కిం చుచునొక యుండుటకల నటుపడిన వానికి గల శాంతము పాతాళముమీది గంగనుపైకిదీచువలసినంత యవసరమా తని బుద్ధికెల్లు స్ఫురింపజేయును. ఒక్కపలుపునకు గావల సినదూదిని మూడుదినములవరకును “తుక్కు” “తుక్కు” అని కొట్టు కొనుచుండు దూదేకుల వానికిని, ఒక్క పంచల చాపు నేయుటకు వారిము దినములు సన్నపు గోతిలో శాంతముగ గూర్చుండు పట్టుసాలె వానికిని

12 మైశ్యప్రయాణము చేయుటకు 12గంటలకాలము పో తులబండిలో కూలుకుచుండెడివానికిని దూదేకులదండెను మగ్గమును బండిని వృద్ధిజెందించుకొను యోజనపుట్టనేరదు. ఒకవిధముగా శాంతగుణముమంచిదిగాని యట్టిశాంతతవలన ప్రయోజనములేదు దీనిని విసర్జింపవలయును కష్టములకోర్చి పూనికతోపనిచేయుచు నితరులూడుకొను కల్లలకును వారోపించునిందలకును సరికుగొనక పట్టినపట్టు విడువక పూనికకార్యమును చేయు శాంతము శాంతము

గాని యెక్కడున్నావు కంబళియనిన వేసిచచోటవే గొంగ
ళి" యనుశాంత మదియూ వహించియుండినవారిని నిరర్థ
లజేయును. ఈశాడుశాంతమును పారదోలువరికునుమనకుగ
లజేననాధారములను పెంపుజెందించుకొనుట యెటులని
యోజించు గుణముగ్భవిల్లను.

నాల్గవ హేతువు, పూర్వాచారావలంబనము ఏపనినిచే
యబూనినను దానిమించిచెడ్డలను యోజించక యదివరికిది
మనలో లేదుగనుక నికముంగును అనలంబించమనుట. ఇ
దియందీని యూపుటయందే విశేష ముపయోగపడుచున్న
దిగానిదోషానటంబనమున కెంతమాత్రమును నిరోధము
గాజాలకున్నది. ఇంటభోజనకాలమందాగ్లేయ భాషనుచ్చ
రించినదోషమునుకొని పూరిపంగా యని చెవులుమూసికొ
ను వారాండ్లేయ భాషయే దారితేరిన వారిలోనే క
న్పట్టుచున్నాను. ఇకి వైదికులమాట చెప్పనక్కరలేదు.
కాని వీరిబుద్ధి కుశలతయు, యోగ్యతయు, గుణాగుణ వి
చక్షణ శక్తియునెట్టిదోచూచుడు. మడికట్టుకొనియున్న కా
లమం దింగ్లీషు భాషతోవ్రాసిన కాగితములను ముట్టకు
కాని యింగ్లీషు పదములతోనిండియున్న కాసులను, రూ
పాయిలను డబ్బులను దేవతార్చన పెట్టెలలో పెట్టుటకు
సంశయించు పితృకార్యములయందాయింగ్లీషు పదముల
తోనిండిన నాణెముటుగడిగిన నీళ్ళతో తమపెద్దలను స్వర్గ

మునకుబంపుకరు. మఱికొందరు కిరసనాయిలును, కిరస్తా
నీ చమురని విసర్జింతురు. క్రైస్తవుల చేతినీరు ద్రావుట
యిట్టి మహాసభావులకు దోషముగాని మాలమాదిగెల
చే నింగ్లీషుకాపెనీలలో తయారుచేయబడిన సోడా. లె మొ
నెడ్డు బుడ్లను త్రావుటకు వెనుదీయరు. ఇందు రెండు తరగ
తులవారు బయలుదేరినారు ఒకరుసోడాను వేరొక గ్లాసులో
పోసికొని త్రాగువాకును రెండవవారాబుడ్డి యశుచిగా
కుండ దానిని తామేవిప్పకొని దానితోనేత్రాగువాకును.
సాలెవాని మగ్గమునకుగాని కుమ్మరవాని సారెకుగాని కం
సాలివానిపట్టెడకుగాని ఏమాత్రముననుకూలమును దా
నితో పనిచేసినచాపమని నాడుగాని విసర్జింతును. ఇప్పు
డిప్పుడట్టి దుర్భిప్రాయములు మనము మరచార పి
శాశకుంకను జరులనావారించుచున్నది.

ఆఫ్రికా, అమెరికా, పశ్చిమములయందు విరోధావా
రుప్రవేశించు కాలమున నక్కడ నివసించుచుండెడు అడ
వి మనుష్యుల వంటి వారము మనము కాము. వా
రు సర్వవిధముల సశుప్రాయులుగ నుండుటచే వాళ్ళ
త్యులపద్ధతులనె యచ్చిటియందును పూర్ణముగనవలంబిం
చి స్వజాతిపద్ధతుల గూపును పుకొనవలసినచ్చినది. మనో
ట్టి దుర్దిశలేను. మనలనిప్పుడు పరిపాలించుచున్న యాంగ్లే
యులొక జాతిగానేగ్గడక పూర్వమేయనేకీ వేలసంవత్సర

ములక్రిందట మతమునును యోగవిద్యయందును శాస్త్రములందును కృషి నాణిజ్యములందును, శిల్పకళయందును పరివిధముల మహిమను తగళయంగుంజీయస్పటికి నాగరికములని పునఁచెందియున్న దేశముల కన్నులకే తనయైశ్వర్యాభివృద్ధిని విజృంభింపఁబరిచిన మనదేశముప్రతిదానియందును నాంగ్లేయపద్ధతుల ననలంబించుట కవసరము లేక అట్లనలంబించుట నీతియునుకాదు. మనయందలిమంచిని యాంగ్లేయులకిచ్చుచు మనకవసరమగునవాటిని వారివలన గ్రహించుచు హంగవులమహిమ చెడగొట్టుకొనకుండ జవానుదేశమునృద్ధిబొందినవలన నృద్ధిబొందుటకే ప్రయత్నముచేయుచుండనలయును. 'సద్విద్యయందున్నగౌనగవలయు' ఆంగ్లేయవిద్యలనలన నభివృద్ధి చెందినవారిలో కొందఱిట్టి గుణగ్రహణమును చేయుచున్నారు. గాని పరీక్షలయందారి తేరిన వారిలో ననేకులట్టి లాభమును పూర్తిగపొందుచున్నారని చెప్పుటకువీలులేదు.

క్రిందటిజనాభాప్రకారముమనదేశమున 100 కి 96రుచదువురానివారును 4గురుచదివినవారుగను తేలిసది ఈచదివినవారిలోతనపేరు తానువ్రాయుటమాత్రము నేర్చినవాడుగూడఁచేరియున్నాడుదీనినిబట్టిమాడగానిప్పటికిఁక మమనలోజనసామన్యముచకువిద్య లేనేలేదు. ఉన్న వారిలోనూటికి 99గురు ఏదోయొకయద్యోగమునుసంపాదించుకొనిపొట్టపోసికొ

నాటకుప్రయత్నముచేయువారే. అందుచేత సన్య దేశాభివృ
ద్ధికి హేతుబూతములగు ఋదతులలోవేనిని దేశకాలనాత్ర
మున గనిపెట్టి మనఁజూచునలంబించి మనఁజూగుణముగురీతిని
వృద్ధిచేయుట మెట్లనియోచించుచు గుణగ్రహణమునకై
వస్తువిచారమును చేయుజ్ఞానము మనలోనిదిను పొడసూ
పకున్నయది. పరీక్షలకు జనువుదిఃములలో నాపరీక్షలకు
పలయు గ్రంథములను నల్లించి తలపండకుక్కు కొని
పరీక్షకాలములో గ్రక్కి యంతటితో పొట్టచేతబుచ్చు
కొని కచేరీలనెంటబడి కన్నకన్న పాని నాశ్రయించి క
డుపునింపుకొను చుండును. అోకోపకారకార్యములు చేసి
నవారియొక్కయు దేశాభివృద్ధిసాధనములగు యంత్రము
లను గనిపెట్టిపట్టియు ప్రపంచయాత్రలను సలిపి సర్వదే
శములను పరిశోధించి తమజ్ఞానమును ప్రపంచోపయోగ
మునిమిత్తమై ప్రసాదించినవారియొక్కయు జీవితములుచ
మవుటయన్న తలనెప్పి; యంత్రములకు సనిముట్లను జూ
చినచీదర; చెట్టయివంగనిది మ్రానయి వంగునాయనుకట్లు
వెన్నుముదిరి మీసములును గడ్డములును బలసి పండిన
పాని బుద్ధులుబాగుపరచుటకు కాలదోషముపట్టినది. మన
యాశలన్నియును బయలు దేకుచున్న పిల్లలయందే
యుంచుకొనవలయును. వారినిబాగుచేయుటయే మనదేశ
మునుబాగుచేయుట. ఇదివరకుకాలేజీలయందును స్కూ

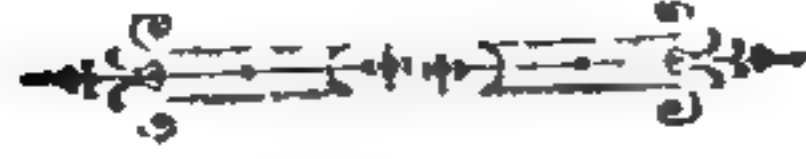
శ్శయశ్రుష్ట్య నేర్చుకొనినవిద్య న్యాయమగువిచారణ శక్తి
నికలుగ జేయుటకుండుటచే నట్టి శక్తి కల్పించుటకు సాధన
మగు విద్యను మనబొలుకొనగునట్టి ప్రయత్నమును దే
శాభిమానులగువారు చేయుటవిధియైయున్నది.

మనము బొగునడ దలచుకొంటిమా వస్తువిచారగుణ
మువర్ధిల్ల చేయవలయును.

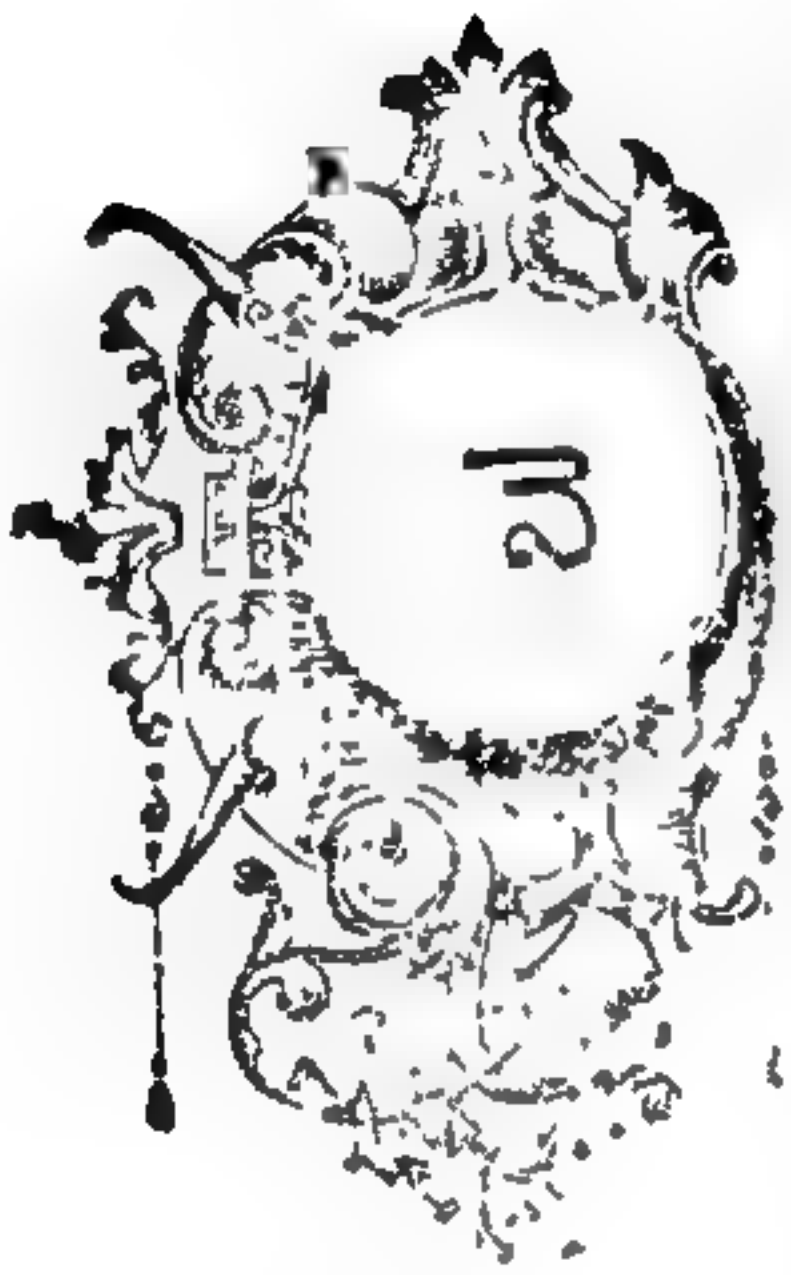

అయఃప్రభావము.

అయఃప్రభావము

4 వ ప్రకరణము.

నుకటి ప్రకటిరణమందు చెప్పబడినప్రకారము
మహావస్తుమర్థములన్నియు మూలముల్లుగ
తెలిసికొనుభిలాష మనమునజనించుట
చేపిన్నినయస్సుదాటులోపలనే కలువి
ధవస్తుతత్వముల బాగుగాదేలుసుకొని జ్ఞా
నాభివృద్ధి కలుగుటచే నట్టి జ్ఞానము లోకో
పయోగమునిమిత్తము వినియోగపఱు

చుటకవకాశముకలుగును.

ఇంతతెలిసికొని మన్నిదన్నపామునలె పడియుండువా
డెవ్వడునుండదనినూ యభిప్రాయము. ఎక్కడసోమొక్క
డిట్టి నాడుడిసను వానిజీవనము మృతతుల్యము. లోకము
నుబాగుపరచిప్రజాసౌఖ్యమునై శ్వర్యమును పెంపుజేందిం
చుటకు మార్గములనేకములుగలవు. విద్యయెంతచదివినను
లోకోపకారిచింతనకెంత మనముపుకొల్పుచున్న నిష్ప
టలో కావస్థనుబట్టిధనసహాయములేకయే గొప్పయుశ్యము
మునుకొననాగించుట మర్లభము. ఇటువంటిజ్ఞానాభివృద్ధిగ
లవాడై శ్వర్యసంపన్నుడగునాడయ్యెనా తనధనమును త

సలాభమునకును దేశాభివృద్ధికినిగూడ వినియోగపఱునజా
లియుండును. మూషకమార్జలముల కెట్టియనుబంధము
గలదో యత్తకోడగ్రడకట్టి యైకమత్యముగదా! అందుచే
పౌరాణికబాంధవ్యమివిధముగానేర్పడియున్న యత్తకో
డగ్రడకు పొత్తెట్లుఘట్టును? లక్ష్మీసరస్వతు లత్తకోడగ
గ్రడగుటచే నెక్కడనొపూర్వజన్మసంస్కారముగల కుటుం
బములయందుదప్ప వీరిద్దరికిని పృథక్పాఠాశనమే గతియై
యున్నది ధనవంతు లగుచారికి విద్య యుండుటయు
విద్యాంసులుధనవంతులగుటయునతిధి. అందుచేపై నచెప్పఁ
బడినరీతిని జ్ఞానాభివృద్ధినికలుగజేసికొనజాలిన మనషాక్షి
ననేకులు తమ యుద్యమములను కొన సాగించుకొన జా
లినంతటి ధనములేక గుడ్లుమిటకరించుకొని చూచుచుం
డవలసినవారుగా నున్నాఁ. అనకాపల్లిలో చంద్రశేఖర
శాస్త్రి బోర్డింగు హైస్కూలునకు ప్రథమో పాఠ్యాయు
లగు రామమూర్తిపంతులుగారికి ధనముండిన విద్యార్థుల
నెట్టివశకులేగలుగుదురో వారివెఱిగినవారి కెల్లరకును విశ
దమ. ఆయన సహూదకుడగు సూర్యనారాయణరావు
గారు పెన్నులుప్యాక్టోరీ మెకదానిని ఉత్తర సర్కారులలో
నిర్మింపఁదలంచి సకలకష్టములకోర్చి యాప్యాక్టోరీ విష
యమై తెలిసికొనదగిన సమస్తసంగతులును బాగుగతెలి
సికొని జమీందారులతోడను, లక్షాధికారులగు వైశ్యులు
ముదలగు వర్తకులతోడను, నిండియున్న మనయుత్తరస

కాకగులలో తడిమన్ను పొడిమన్నుగాదిరిగి యట్టిప్యాక్టో
 రీని స్థాపించుటకు కావలసిన స్వల్పమొత్తమునే జమచేయు
 లేక యానుభవము కలకత్తా, బొంబాయి, మొదలగు దేశ
 మాలయందుఁ దిగుగుచు సంచారకాలములో క్రిందటిసంవ
 త్సరము డిశంబరునెలలో జరిగినయిహలోక వైకుంఠ
 మసదగు బొంబాయిపట్టణవస్తు ప్రదర్శనశాలలో మాకగు
 పడి యొకపెనసభులశాలనుస్థాపించుపనిచూడ దేశమునుదిగు
 గుచు కాగ్రెసుమహాసభకొఱకును, వస్తు ప్రదర్శనశాలజూ
 చుటకును తాముబొంబాయివచ్చితిమనియుబొంబాయిప్రెసిడె
 న్ని అసోసియేషనుకు ఆనరెరీశెక్రటరీయగు దిన్ హామెకు
 లిచాచాగారు మొదలగు లోకోపకారధుగీనులవలన తా
 ము స్థాపించదలచుకొన్న ప్యాక్టోరీకి నలయు సంగతులును
 నేర్చుకొని దేశమునకువచ్చుచున్నామనియు మనదేశవాం
 డీ ప్యాక్టోరీకివలయుధనము సమకూడనియెడల ప్రజలకుగ
 ల మౌఢ్యమును లబ్ధిప్రమునుపోగొట్టుటకైయట్టియంత్ర
 శాలకు వలయుధనము కలకత్తాలోనిలోకాభిమానులకొం
 దరిచ్చుటకు నిర్దేశమునర్పి యున్నారనియుయాయనవలన
 విన్నసంగతియిచ్చటచెప్పుటకైతెయుసిగ్గుగుచున్నది పూని
 కవిడక నిజేయుచు అనకాపల్లిలోయంత్రశాలనుకట్టుచు
 న్నారు. మనకృష్ణా గోదావరి, శాఖపట్టణము, గంజాం జిల్లా
 లయందెందఱోజమీందారులన్నారు. వారికిఁగతిసాలుఫవ
 చ్చునాదాయముయంత్రశాలలనుస్థాపించుటకుపయోగించ

కున్నదిగాని కోడిపందెములయొక్కనా, కౌజు పిగిలిపిట్టల
 లడాయిలయొక్కనా, పొట్టేళ్ళపొట్టాటలయొక్కనా, అధిక
 జూదములయొక్కనా, ఆజూదములకన్న నెక్కువ నాశన
 హేళుభూతములగు నావ్యాజ్యములయొక్కనా మర్వ్యసనలో
 యురై కలధనమును కడిగివేసికొనుట గునయోగపడుచు
 న్నది అట్లుగాక ధనమును వివచేసినయెడల వారియొకొం
 డఱు బాధగోసఁగెల్లె తమపొట్టకయిననుతినక సగులను
 దినదినమునుతిరుగుబోసి చూచిసంతోషించి ముఱలసంచు
 లకెత్తి మూతులవిగించుచున్నాడు. మఱికొందఱుమార్వా
 డీలనుఱించి యొడ్డిబేరములాడుచున్నాడు. అట్టివారికి యొ
 కోనయోగమునుగూర్చి యొకపనిని చేయబూనుకొనిన
 వారు దానిమించిచెడ్డల నెంతవివరించిచెప్పిననువారానలకు
 నోవేగమే దానినిజస్థితినితెల్పుమని తమ్మాశ్రయించియుం
 డెడు సభిమానపు కాసాలసడిగి వారిమాటను వేదవాక్య
 ముగానమ్మి అట్టికార్యములనిరసించుచున్నాడు. భాష్యము
 య్యంగారువంటి యాయరీ దత్తత చేసికొనవచ్చుననిగాని
 కూడదనిగాని యీవ్యాజ్యముతేవచ్చుననిగాని తేకూడద
 నిగాని యభిప్రాయమునిచ్చినను, యట్టియభిప్రాయమున
 కధికధనమువారికి ఫీజుక్రింద నిచ్చియుండియు నేకాంత
 మైన తమకత్యంతప్రియుడగు కాసానుబిలచి ఏరా, ఆయ
 నచెప్పినాడుగాని దావా తెల్లంటావా, వడ్డంటావా అనివా
 డులాయరీభిప్రాయముమించినది యొప్పుకొనువలెకు నావ్య

వహారమును తలపెట్టనివారు కొందఱున్నారనుటకు సంది
 యములేదు. అనినాసరీకులై యైకోపాఖండము మొదల
 గుఱునృదేశ యాత్రలసలిపిన వారింతనార్థశలూనుండ గుం
 డిశును జమీందారీవాసన పూర్ణముగా విడువకుండుటచే
 త పేకుప్రతిష్ఠలకై యున్న తిరాజకీయోద్యోగులు సంతో
 సింను కార్యములనుజేసి కితాబులకై పట్టుపడుచుండురు.
 ఒకరిద్దరు పురమందిరములు కట్టించుటకు వేలకొలది ధన
 ములను వెచ్చించుచున్నాడు. అట్టిపురమందిరముల వలన
 లాభములేదనియు కట్టివానిని కట్లకూడదనియు మా
 యభిప్రాయముగాను. అంతకన్న నెక్కువధనము యంత్ర
 శాలలను స్థాపించుటయందు వినియోగపఱచి తమజమీ
 నులలోని ప్రజలకై నను కట్టికంపెనీలవలన గలుగులాభ
 మును గనపఱచి జాయంతున్దాటు కంపెనీలయందు ప్రజ
 ల సామును వేసికొనుకట్టియలవాటును వారికికలుగ జే
 యటయంతకంటె నెక్కువయవసరమైనకార్యము. జమీం
 దారీలతో సంక్లియన్న విశాఖకట్టణము జిల్లా యందలి
 మాంగనీసు అనులోహమాత్రవియితరదేశముల కెగు
 మతిచేయుటకు యిస్తుకోస్తురైలువేకుతెండ్రయని ప్రఖ్యా
 తిగాంచిన టర్కీదొరవారి ప్రోత్సహమున నాంగ్లేయు
 లుపనిచేసిధనవ్యయముచేసిలాభముపొందుచున్నారు. కా
 నిజమిందారు కట్టికంపెనీలనేర్పఱచుటకు కలసిరాకున్నా
 రు. ఈపాతువులచే విద్యావంతులగుదేశాభిమానుల యొ

క్క యుద్యమములు కొనసాగుట కవకాశమంతగా కలు
 గుటలేదు మనలో జటాంతారులను పోవిడిచిసంసారులను
 జూతెనున్నను నాంగ్లేయవిద్యాభ్యాసముచేసిన వారిలోన
 నేకులు తమవిద్యనెటులవినియోగపఱచుచున్నారో యిది
 వరకే చెప్పియున్నాము. వీరిలోనై కమత్యమ బొత్తిగోత
 క్కునగ నుడుటచే చేయుటకు పూనుకొనని మహా
 తాక్రమము మెకరిద్దలుపూనికతో చేయుచుండ తాము
 వారికితోడ్పడననియేగదా, మూచియాసందింపనైన లేక
 వారి యుద్యమములు కొనసాగకుండునటుల ధైర్యసాహ
 సములతో భారాళముగ గుణదోషములెంచ సాహసము
 లేకమనవిలో చాడీలుచెప్పుచు పానకమునపుడకలువేయు
 చుండును దై వాచుగ్రహముచేనిట్టివారిసంఖ్య కాలక్రమ
 మున తగ్గిపోవుచున్నది. పూర్వకాలమువలె సభికధనము
 తోచేయవలసిన కార్యములకొఱకు తొలభారము తూగు
 వారి నాశ్రయింపవలసిన సలేదు. గడ్డిపఱకలువెంటిగాజే
 రిమనపుటేరుగను బధింపజాలును. స్వల్పస్వల్పమొత్తము
 లను పోగుచేసి మనదేశమున నెట్టియుపయోగకార్యముల
 నై నను చేయుట కవకాశమున్నది గాని యాప్రకారము
 సంఘీభవించి ధనమునుపోగుచేసి సంఘముల నేర్పరచు
 జ్ఞానము జనసామాన్యమునకు గలుగవలెను. అట్టిజ్ఞానోద
 యమునకు రెండుమార్గములుగలవు మొదటిది కంపెనీల
 నుస్థాపించి వనిచేసి యాకంపెనీలయందు తయారుచేయుబ

దువస్తువులవలన కలుగు అధికతతోపయోగమును నట్టికిం
పెనీలకు గలుగు ధనలాభమును ప్రజలకు కనపఱచుట.

అట్టి యంత్రశాలలుండుటవలన యన్యదేశములనుభవిం
చుచున్న శుభైశ్వర్యాభివృద్ధులను బాగుగ గ్రహించి
గ్రాంథరూపమునగానియుపన్యాసమూలమునగాని మనవా
రికినచ్చుచెప్పుటరెండవది. ధనవంతులకిట్టిజ్ఞానమును జ్ఞాన
ముగలవారికి ధనమునులేకున్న మొదల నిందు మొదటిదికొ
నసాగదు మూపిల్లవానికివివాహమువలన వెట్టికుమారుని
వైద్యుఁడుచెప్పుచుండ వానికిపిచ్చికుదరినవెనుక మాపిల్లని
చ్చెదముని పిల్లతల్లిదండ్రులు చెప్పుచుండ నీరెండునుజఱు
గుటయెన్న టికినిసంభవించదు. కాబట్టిధనవంతుల మాధ్య
ముచునివారించువారువిద్వాంసులు ప్రయత్నముచేయుచు
నేయుండుటవిధి. కావునరెండవది పొగించుటకవకాశము
గలదు. గ్రంథములనచ్చొత్తించుటకు మూలధనములేకుం
డిన నట్టిగ్రంథములువ్రాయుటమూలబడుచు కానిరాత్రిం
దినములు విరాచములేకుండ మనదేశమిప్పుడనుభవించు
చున్న దారిద్ర్యదురవస్థలను వానినివారణకై మనవారిబు
ద్ధిని శక్తికిధనమునువినియోగపఱుపవలసిన మార్గము
లను వేసారకబోధించుచుండుటకు భగవద్దత్తములయినబు
ద్ధియును వాక్కును కలిగియుండినచాలునుగనుక నిజమైన
దేశాభిమానముగల విద్వాంసుల కీవిధముగా లోలోపకా

రమును చేయుట కేయడ్డంకియునులేకు ప్రథమమున పని
 లేనిమంగలిపిల్లితల గొలుగుచున్నాడని దూరదృష్టిలేనివా
 రు పరిహాసింపుచునుకూడాని భూమియొక్కమంచి చెడ్డల
 నెంచక విచ్ఛలపడిగా విత్తున వెదచల్లిన నందొకచోట్ల నై
 ననునారంటకమానను. పరిబీజములై నను మొలకలెత్తి
 పెరిగి ఫలి చకమానవు -ట్లొక్కడు లక్షలకోలఁది ప్రిజ
 లకుజానొప దేశముచేయుచుండ పదిమంగియైనను వాని
 యోగ్యతయ కనిపెట్టి వానినలచ ప్రదర్శింపబడు మార్గము
 నందు నమనకమానను. ఇట్లునానాబ జ్ఞానాభివృద్ధి కలిగి
 సద్వృత్తులు మనవా రనలంభించుట కేవలదియమునులే
 దు. కాని యొక కంపెనీస్థాపింపగలంచి యేపెద్దవారిని
 యాశ్రయించి యుంగరపుచేతులతో వారిని ముట్టించి
 గాని లేనిపోని యబద్ధములుచెప్పి ప్రజలను మోసపుచ్చి
 గాని కొంతసొమ్ముచేచ్చుట సంభవించిననట్టిదితుదముట్టనేర
 దు. కార్యమకూల్యమునకిదిసాధనముగాదు. సత్యమువే
 ప్రధానముగాజేసికొని పోకోసకారిబుద్ధిగోపనిచేసినయు
 ద్యమముకొనసాగును. తానునుబొగుపడును. అంతియేగానిబ
 లాత్కారముగనొ మోసపుచ్చియొకట్టడలఁచుకొన్నకొం
 పచ్చీట్లపేకతో కట్టినబొమ్మరిల్లువలె రవ్వగాలికే పడిపోవును.
 "కవియబండకుండ గాయగోయుచుచవి చేలుగాను విత్తు
 చేటుగలుగు పక్వమగుదుగోయ ఫలమిచ్చు చెడమ బీజం
 బు కార్య సిద్ధిచండమిట్లు" అనిన భారత నీతిని మనము

సందు నెలకొలిపి పనిచేయుచుండిన క్రమక్రమముగా ప్రజలుకన్నులు దెరతురనుటకుసందియములేదు. కలకత్తా బొంబాయి నునరాసుమున్నగు పట్టణములయందు స్థాపించబడిన యంత్రశాలలను జూచుటవలన కొందఱికిని కాంగ్రెసులకు, కాకాపరెన్సులకు, యెగ్జిబిషులకుపోయి, లోకోపకార ధురీషులుపన్యసిండు సంశయవలనను కన్నులతోజూచు వస్తువులవలనను మరికొందరికిని దేశభావనముపుట్టి వాసినలన శాముపొందిన లాభమును తెనుగును యిండ్లకు తిరిగివచ్చినవెనుక కొందఱుకొందఱు తనాచుట్టు ప్రక్కల పట్టణములయందును పల్లెలయందును ప్రజల మాధ్యముతోలగుటకు జ్ఞానసాధనములను నుపన్యనాదులమూలమునను యంత్రశాలాదుల స్థాపనలమూలమున నుచేయుచున్నాడు. ఇట్టి సంగమసదేశమున చేయవలసినపనులనేకములున్నయవి. ఒక్కడేదారినిపోయిన తెచ్చినవారందఱును వానిమడముతోఁగొక్కుకొనుచు నాచారి నేహాయి వానినిచేరిపి తాముచేసునట్టిదశ ప్రతిదేశమునకును ప్రారంభమందు కలుగుచునేయుండును. మనవాఁడలో నొక్కరుబియ్యపుమరపెట్టిన గోదావరీ కృష్ణామండలములనెన్నిబియ్యపుమరపెన్నివిధములవెలసినవియోచూడుడు. భార్యముపండు డెల్లాలుగిలమండలములగుటచేతను భార్యమునకేప్పుడును నెవసరిమును ధరియును నొకడుటచేతననవియ

న్నియు నేచిక్కు-ను లేకిసాగుచునేయున్నయవి అంధరిధన
మునెల్లర శక్తియుక్తుల నెక్క-వనియందే వినియోగింపక
పలువిధములగు పనులయండు వ్యయపెట్టుటకవకాశమెం
తయోగలగు. అట్టివానితో కొన్నిటిని నీక్రింద వివరించు
చున్నాము.

ఇట్టివన్నియును ధనముసంపాదించి దానిపెంచుటకేగ
దా, ఇందులకై పడరానిపాట్లుపడి కన్న పొరికెల్ల మనకుమం
చిదని శోచిసదానినిగూర్చి చెప్పియొప్పింప కంతశోషప
డనేల? ఇంతకష్టపడకుండ ధనముసంపాదించుటకు వీళ్ళు
లేనాయని మనలో కొందఱనెదిగగాని ధనమేపావనమును
కొన్నయెడల యేగర్హ్యస్పృత్తిచేతనై నను ధనముసంపాదిం
పవచ్చును. శేగుకాయకుమసిచూసినేరెడుకాయయనిలోక
మునుమోసబుచ్చి సాముసంపాదింపవచ్చును. తాటిబెల్ల
మునునానవేసిన యటుగులు నెక్కొకపాలును రెండుపా
ళ్ళులవంగాలు దాచినిచెక్క మిరియాలు కలిపి నూరి పె
సరిగింజలంతనూత్రలుగట్టి అజ్జీర్ణతిమిరార్కమనుపేగుపెట్టి
నూగుమాత్రలుగలడబ్బియొకటి రెండునూపాయలకమ్ముట
సాగిరంభించిన కొనువంగుదొంగకకమానా. తటాకమృత్తి
కేశ్వరము లంకిజీతైలము జ్వరిగజాంకుశము అనుపేర్లతో
వార్తాపత్రికలయందు వంతులజాపితాయొకటి ప్రచుర
ముచేయువారందఱును ధన్వంతరియంతటివారిని లోకము

నమియట్టిచుండులను కొనుచుండుటచేత వారికినిగొనుక జీ
వనొపాధియగుచుండుటలేదా?

మంచిసేళ్ళలో హరితికమ్మగిపుబిళ్ళలను నానవేసి ఆ
వాసినీటికివట్టివెనుక నీటినిసీసాలలోనింపి బిరడాలుబిగిం
చి దానికి సంతానసంజీవనియని పేరిడిన వేలకొలద్రజలు
వెట్టిమ్మకముచే 2, 3 గూపాయిల వెలకై ననుకొని నేవిం
చుచుండ ప్రకృతిధర్మము ననుసరించి గర్భిణులైనవారీ
మందునూహ త్యమేయనినమ్మి యితరులనామందుకొనుట
కై ప్రోత్సాహపఱచుచుండురు. కానియట్టివృత్తులుగౌరవే
తరములును ధర్మావేతములునుగాన దేశాభివృద్ధినికోసమో
గ్యు లెవ్వరిట్టిమార్గముల ధనసంపాదన మొత్తమమని త
లంచరు. ఇట్టి కుయుక్తులవలననిజముగ మంచిమందుల న
మ్ము వారిపరకతికూడచెడును. పైనచెప్పబడినరీతిని తాము
ధన సంపాదనమునకై చేయుప్రయత్నము దేశాభివృ
ద్ధికి గూడ సాధనముగా నుండ వలయును. అంగలకై
మన బుద్ధిని కొంచెము మంచి దానికి ద్రిప్పి శ్రమ చే
సి యనుభవ జ్ఞానమును సంపాదించ వలయును ఆ
యనుభవజ్ఞానముగలవాడు తుంటరిపనులవైపు మనము
ను పోనియ్యడు. పొగుగువానిపొలమునకు పోవునీటిబోదే
నరికట్టి అందలినీరు ముష్కరముగా తనపొలమునకుజెట్టు
వానినిజూచినను దొంగదస్తావేజులను సృష్టించియో కూ

బరాక్ష్యములను బలపఱచియో, యేపాపమునెగుగనివారిఁ
 పై వ్యాజ్యములుపన్ను ననిని జూచినను, నడ్డీలకునడ్డీలు
 కట్టి తప్పులెక్కలువ్రాసి తేనిగణములుపెంచి యేసత్య
 కాలపురిహితునో మోసపుచ్చి వానిగొడ్డుగోలనమ్మించి
 వానికిస్థలభాండశుద్ధి చేయువారిని జూచినను, అట్టిజానము
 గలవాడు సహింపజాలడు. వాడినడవడివలన వారికిని దే
 శమునకును గలుగునష్టములను వారికిబాగుగదెల్పి విధి
 కృత్యములను వారికిబోధచేయుటకై యత్నించుచుండు
 ను. అట్లునానాట నోగులసంఖ్య మనదేశమునందభి వృ
 ద్ధియగుచున్నది. ఆహేతువుచేతనే యీగ్రంథమూలమున
 మేముట్టి హితబోధచేయబూనుకొనుటకవకాశమునునవసర
 మునుకలిగినది. మనముచేయబూనిన దేశాభివృద్ధికి వల
 యుపనులనేకములున్నవి. వానినన్నిటిని యిచ్చటవ్రా
 యుటకవకాశములేదు. కానికొన్నిటినిమాత్రము మార్గ
 దర్శకములుగా నుండుటకు తెలియజేయుచున్నారము.

నలుగునకు 7, 8, మైశ్వదూరముననున్న రాతిగనుల
 యందు తయారుచేయబడురాళ్ళను మోటబండపయి న
 తిప్రయాసముతో ధనవ్యయమునకును కాలయాశమున
 కును లోనైతెచ్చుచు దారినిపశువులును బండపాండ్రును
 పడుకొవ్వములను నివారింపదలచుకొన్న యెడల స్వల్పస్వల్ప
 మొత్తములుగలభాగములతో నొకకంపెనీస్థాపించి యా

- రాతిగనులకుండి రైల్వేస్టేషనువరకో, కాలువవరకో “ట్రామివే”యను ఇరుపదారినివేసి ఆయెడ్లవలననేబండ్లనులాగించినయెడల నాకంపెనీకి యెంతోలాభమువచ్చును. కొనుగోరికినిరాయిచొక్కగాగిట్టును. ఈవిధముగానేమరియొకకంపెనీయేభద్రాచలమునకు సమీపముననూ లేకు మాదురాతి.
- మ్రాకులనుపలకలనుకోయు యంత్రశాలను నిర్మింపవచ్చును. కోశిత మూగుచేసినకలపనుయెగుమతి దిగుమతులు చేయుటయందువలెగాకయలవిగాసిమూగ మొద్దులనెగుమతి. దిగుమతులు చేయుటలోవ్యయప్రయాసతెక్కివయగును.
- వేలకొలదిపుట్లధాన్యమును తియారుచేయుటకు కోతలకును నూచ్చుడులకును నెగుచున్న ధనవ్యయమును పశుసప్తమును మాన్పుటకై కోతయంత్రములను నూర్చిడియంత్రములను సంపాదించి వానితోరయితులకు స్వల్పమూల్యమునకు నూర్చిడిచేసిన రయితులును తామునూ లాభమునుపొందవచ్చును. ఇట్టివ్యవసాయ. యంత్రములయనుభవము మనరయితులకు లేకుండుటచే ప్రాచీనసాధనము. లతోడనే పాట్లుపడుచున్నాడు. స్వల్పకాలములోనే మారల్ నోసెను అందు కంపెనీనూ వ్యవసాయయంత్రములను చుట్టుప్రక్కలవారి కందరికిని తెలిపి వానినుపయోగించు.
- విధమురై తులకునేర్చి తాములాభమునుపొందుటకై తమకంపెనీయొక్క యుసశాఖనొకదానిని బెజవాడలోనిర్మింప.

బోవుచున్నారని వినుటకెంతయు సంతసించుచున్నారము.
 గానుగుల పేటలో గానుగకొక యెద్దుచుగట్టి దానికన్ను
 లకుగంతలుకట్టి కాడికిని గానుగకునంటియున్న పలకపైని
 పెద్దరాతిపెట్టి ఆరాతిపక్కను కునుకుచు కుర్రవాడొక
 డు గూర్చుండితోలుచుండ మగయముమొదలు నాయం
 త్రమువరకు కిగ్రుమసిగానుగనాడియాడి తీయు తైలము
 కంట తేలీలందరును సుకసాధుముగాచేరి స్వల్ప మొత్త
 ముతో మూలధనములపోగుచేసి తైల యంత్రములను
 స్థాపించిపని చేయుచుండిన సధికలాభమునుసంపాదించి తమ
 గ్రామమునకువలయు తైలమమ్ముటయేగాక పై దేశము
 లకెగునుతిచేయునంతగూడ తమూచుచేయుట కవకాశము
 గలదు.

పిక్కలు పీకుకొనిపోవులాగున ములుగులువిరుగులాగున
 గోతసుండినూతివరకు యెద్దులనువెనుకకెక్కించి మెడలు
 నాగిపోవునటుల మఱలగోతిలోనికి గొట్టుచుండ తడవతడ
 వకును నీటినితెచ్చిపోయుగూలచేతను ముంగువెనుకలకు
 తొక్కులిడుచు దినమెల్లను తోడుకారెములచేతను జ
 బ్బలు పడిపోవునటుల నిద్దగుచునుష్యులు తోడి యెగబో
 యుగూడబుట్టలచేతను పొలములనుతడుపునీటికన్న శుభ్ర
 మగు జలయంత్రమునుపెట్టి పనిచేసినయెడల కష్టమును
 ఆయాసమును తగ్గుటయేగాక యవిచ్చిచ్చిమగు జలసమృద్ధి

యను లాభమును హెచ్చును అనేక గ్రామములు యైలు
 వేస్తేషనులకును, సమలకును, కాలువలకును, అతిదూరము
 గనుండి వానినిచేరుటకు సరియైనదారులులేక నాయాగ్రా
 మములలో పండినపంట నితగచోటులకెగుమతిచేయటకు
 నితరస్థలములనుండి యవసరమైనపదార్థములను తెచ్చుకొ
 నుటకును వీలులేక పలువిధములైన కష్టముల పాలగుచు
 న్నారు అట్టిగ్రామముల యందెట్టి సహాయమున కయినను
 రోగముసంపాద్యమై బాధపడుచుండునపుడు 10, 12మ
 యిళ్ళదూరముననున్న ఆసుపత్రినుండి డాక్టరునుపిలుపించు
 కొనవలెనన్న వీలులేదుగదా! ఒకవేళ వైద్యునితెచ్చుటక
 నకాశముండిననుపండ్లెండుగురుతోడిమానవులపై నెక్కిన
 వారిమీద వెళ్ళవలయునుగానిమరియొక విధమునవీలులేదు.
 అట్టిగ్రామస్తులకొందఱు జాయంటు న్నాకు కంపెనీగాజేరి
 ప్రభుత్వమువారిసెలవునుబొంది తమగ్రామములను సమీ
 పమందున్న పెద్దపట్టణములతో మంచికోడ్లనువేసికలిపి ఆ
 కోడ్లననడచు వాహనములకునుజంతువులకును బండ్లకును
 పన్నులుపుచ్చుకొనుచుండినయెడల ప్రభుత్వమువారికిలాభ
 ముచేసి ప్రజలకు సహాయమెక్కువగా చేయుటయుం
 డతాములాభమునుకుప్పతిప్పలుగా సంపాదించవచ్చును. మరి
 యొక కంపెనీయేర్పడినమీపపట్టణములతో తమగ్రామము
 లను షల్లిగ్రామములముసగానెట్లెల్లభోనుములముసగా

నికలిపిలాభము సంపాదించుటకువీలుగలదు. అవిధముగాఁగో
డ్లును వార్తాతంతులును వెలసిన వెనుకయుపాధిగల వాడుగం
త్రీవార్తను సంపాదించుట మాత్రమున సకాలములో వైశ్యుడు
10, 20, మైశ్యదూరముననుండియైనను బైసికిలుమీదవచ్చి
పోవుటకవకాశముగలదు.

ఇట్టివిదేశకాలపాత్రములనెఱింగి యెక్కడయేయంత్ర
శాలల యవసరముండునో యక్కడచానిని స్థాపించుచుం
డిన దేశమునకుసనువాయమును యంత్రశాలకు లాభము
నుకలుగకమానదు.

నార్తపైరగుచోటనారనుశ్రీయుయంత్రములును, ధాన్య
మువిరివిగాపండుచోట బియ్యపుమరలును, వెనుక, జము
మొదలగునవి సులువుగాదొరకుచోట క్షాగితపుయంత్రము
లు నేర్పఱుపనలెనుగాని హిమవన్నగరప్రాంతముల దొ
రుట వస్తువులతో తయారుచేయుయంత్రములను సేతువు
యొద్దను గంగయొడ్డున లాభకారియగుయంత్రశాలను గౌ
తమీతీరమున స్థాపించుటమంచిపనిగాను.

గాజుపోతపోయుటకనునగుచోట్లగాజుయంత్రములును,
లోహాత్పత్తిస్తానములకు సమీపమున లోహములను,
కోరిగించి పనిచేయుయంత్రములను స్థాపించవలయును.

ఇదియంతయు నిట్లుండ కొన్నికంపెనీలేర్పడి ధనము
సంపాదించి తాముతీయులాభమునో నూటికెరిత మెత్త

మని మేర్పాటుచేసి దృఢ గాత్రులును బుద్ధికుశలతల
వారును యోగ్యులు నగు బాలుకును ఐహోహ అమె
రికాఖండములకుగాని జనానుదేశమునకుగాని పంపి వృ
త్తులను నేర్పెడు శాస్త్రపాఠశాలలయందు, చదివించియుం
జనీయకులను చేసి మనదేశమునకు తెప్పించు చుండవ
లయును.

“నీవా యేజిఫండును పేర” మనప్రెసిడెన్సీయందలి దేశా
భిమానులగు పెద్దలుకొండలు “సాగరియాననిధి” నేర్ప
టచి ధనమువిశేషముగా పోగుచేయుటకు ప్రయత్నముచే
యుచున్నారు. ఈవిధముగా యంత్రశాలలు దేశమంతట
ను నెలకొల్పబడి, యా యంత్రములను చేయుటకును,
వానిని యంత్ర శాలల యందు నడిపించుటకును స్వ
దేశీయులే సమర్థులైనయెడల, యన్యదేశపు యంత్రముల
ను కొనుటయందును అన్యదేశీయులను హానిని నడిపించు
ట కేర్పగచుటయందును వెచ్చించవలసిన ధనము మనకు
కూడికయగును. ఈవిధమున దేశమునకుగూడ యైశ్వర్యా
భివృద్ధికలుగును. కాలానుగుణ్యముగ బుద్ధులు మారుచుం
డుటయు కార్యములుకొనసాగుచుండుటయు సంభవమగు
ను. ఇప్పుడు మనదేశమునకిట్టి విద్యయు నీయంత్రశాల
లును అత్యావశ్యకములుగనుక నే ప్రజలును ప్రభువులు
ను గూడనిట్లువైపు దృష్టిత్రిప్పినారు. వవర్నమెంటువార

శ్రీ దేశములకునోయి యంత్రసాధనాది శాస్త్రములను నేర్చుకొనువారికిరాకపోకలభర్చులును, పాఠశాలజీతములును గాక నాలుగవకు 2250 ల విద్యార్థివేతనము (Scholarship) హిందూదేశపు విద్యార్థులకిచ్చుటకు (State Teehnieal Scholarships) స్టేటు టెక్నికల్ స్కాలర్షిప్స్ నేర్పఱచినారు. ఇట్టిభరతఖండమునకు శుభములు సమకొనుచుండ శ్రీకృష్ణరేవు నాశ్రయించు కాలుమొనశ్శనలెను త్రమోద్యమములకు విఘాతకలుగజేయునట్టి యాక్షేపకులు పొడసూపుచుండుట లోకానుభవము కలపారందలు నెఱిగించియే.

యంత్రశాలాభివృద్ధివలన దేశమునకువిపత్తుకలుగును గనుక యావైపులకునతివిసరుగానడకసాగింపకూడదనువారు కొందఱుబయులుదేరినారు. వారియొక్షేపణలకుముఖ్యమైన హేతువిక్కడ వివరించుచున్నాము. ముక్కలుమువ్వీసమును దేశీయులుకృషివలన జీవించుచున్నామనగా! యంత్రశాల వెక్కువమైకొలదినివ్యవసాయమునందిదివరకుపాటుపడుచుండిన జనమంతయును యంత్రశాలలయందు పనులకు కుదిరిన దేశమండలి వ్యవసాయమడుగంటునని వారితాత్పర్యము ఇదివడమైనయొక్షేపణముగాదు. పయిచూపునకిది యొక హేతువుగా గన్పడును గాని సూక్ష్మముగ మోజించినక్షేమమునే యంత్రశాలాభివృద్ధి దేశమండలివ్య

వసాయమును పెంపుచేందించునని స్పష్టముకాగలదు. అ
 న్యదేశములు యంత్రశాలలను స్థాపించి సమస్తవస్తువుల
 ను సతిస్వల్పకాలములో తయారుచేసి మనదేశమునకుపం
 పుచుండుటవలన న్యదేశమగుదు తయారగువస్తువులు వెల
 లో నన్యదేశపదార్థములతో తాళజాలకయధికవెలలకు కొ
 నవలసివచ్చుటచే తక్కువవెలకు దొరకు నన్యదేశపుసరకు
 లనే మనముకొనుచుండుటవలన న్యదేశపు పనులమగంటి
 యన్యదేశీయులు లాభమునందుటచూచి యాతాభమ
 న్యులకుపోకుండ మనకేనిటుపుటకుగదా మనదేశమందు
 యంత్రశాలా స్థాపనమునకు నభివృద్ధికిని అవసరముకలి
 గినది. ఒక్కపల్లపుపంటవిషయమై యోజించిచూచుము.
 అదియే అన్నివిధములగు వ్యవసాయమునకు వర్తించును.
 బియ్యపు మరలు స్థాపించబడినతోడనే చేతి తోకళ్ళ
 తోడంపునప్పటికంటె నెక్కువ ధాన్యముకొక్క మరకు
 కావలసి వచ్చును. అయెక్కువ ధాన్యముకొటకు యె
 క్కువ పంటపండింప వలయును. వ్యవసాయపు పనుల
 యందు తిరుగు పాటకపు జనములో నెక్కువ మంది
 యంత్రశాలలయందు పనులకు కుదురుటచే మనరయితలు
 మటలకు కావలసిన ధాన్యమును పండింపజాలకుండు
 రుగాని యంతమాత్రముచేత ధాన్యపుమాట పడుకొనదుగ
 దా. అన్యదేశములయందలి యంత్రములకు కావలసిన

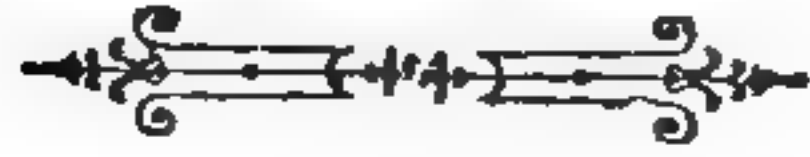
దూది, నార, ధాన్యము, మొదలగునవి ఆయాదేశములలో దొఱకకుండుటచే ఆయా యంత్రశాలలను కట్టిపెట్టక యన్యదేశములనుండి పరకులనుదెచ్చి యేవిధముగా యంత్రములను సాగించుచున్నాఁగో యారీతిగానే, యేదేశమున యంత్రసాధనములచే వ్యవసాయముసాగించి పశువులయొక్కయు, మనుజులయొక్కయు నవసరమంతగా నక్కరలేకుండ కృషిసడపుచున్నాఁగో ఆయా దేశములనుండి ధాన్యముతెప్పించి యంత్రశాలలనడిపింపకమానకు. పైన చెప్పబడిన హేతువునుబట్టియే యట్టిలాభమును మన దేశముకూడ పొందదలచి వ్యవసాయముకూడ యంత్రసాధనముననేచేయుటకు మొదలుపెట్టుటకు కంపెనీలేకుపడును. కావున యంత్రశాలాభివృద్ధి వ్యవసాయమును వృద్ధిచేయునదేగాని తగ్గించునది యెన్నటికినికాదు.

ఇట్టియాక్షేపణము లింకను నెన్నన్నియో గల్పించి వివరీతబుద్ధులు చేయనిరుత్సాహమునకు లోనుగాక యెల్లవాసును యంత్రశాలాభివృద్ధికై పాటుపడుచుండి పోటీకుదిగి నాడుగాక యైకమశ్యముతో పనిచేయుచుండుట స్వర్వవిధముల శ్రేయోదాయకము.

K. V. Subrahmanyam
Director

అయః ప్రభావము

5 వ ప్రకరణము.

త్రశాలలు స్థాపించి షేపు జేందించునం
తవరకు దేశమున కేశ్వర్యాభివృద్ధి కలుగ
నేరదని యిదివరకు చెప్పియుంటిమి ఆయం
త్రశాలల సంఖ్య పెట్టి వానియందు త
యారు చేయఁబడు వస్తువులు కుప్పతిప్పలు
గా నిలవ చేయఁబడి యుండిన యెడల లాభమేమియును లే
దు. ఆవస్తువులను గొనువాడుండవలయును. వారు స్వదేశీ
యులుగాక యన్యదేశ నివాసులైన యెడల లాభమంతగా
లేదు. ఇదియటుండ శిక్షార్థపుబున్న లన్యదేశీయులు విధిం
చి మనన రక్తమునకు నష్టములేగల రని యిదివరకు చెప్పి
యున్నాము. ఆసేతుహిమాచలము మనమేవ రక్తవ్యాపా
రము జఱుపుకొనిన నిప్పటియవస్తనుబట్టి మనయంత్రశా
లకు పనిజాలును. కావున హిందూదేశ వాసుల కెవ్వియ
వసరములో వానిని చేయుయంత్రములు స్థాపించుటయే

ప్రధానకార్యము. పూర్వకాలమందు చేతి పనివాండ్ర
 చేతనే యన్ని వస్తువులుతయ్యా. చేయబడుచుండెననిమరల
 నక్కాణించనక్కరలేదు. పట్టణములందును పల్లెలయందు
 ను నివసించు జనసామాన్యముయొక్క సుఖజీవనముఁకా
 పూర్వకాలమందెన్నో వస్తువులవసరములేకుండెడివి య
 నిచ్చెప్పితిమిగాదా! అట్లనియ్యాదినములలో నమూల్యపదా
 రములుచేయబడక పోలేను. కర్రమీదను లోహముల
 మీదను చేయబడుచుండెడు నగిషీపనులును, వింతవింత
 అగు తత్వకంజశములును, వానిరింగులును, నమూల్యము
 గు శాలువులును, డక్కపట్టణమునందలి పట్టుసాలీలచేనే
 యబడు నాణెములగు శల్లులును, రాతిచెక్కడములును,
 పది యిరువది శతాబ్ద ములకు పూర్వమే మనదే
 శమును కొనఁ బడు చుండుటయే గాక రోముదే
 శము మున్నగు దూత దేశపు జాబారు లందు గూడ
 మిక్కిలి గౌరవముతో నాదరింపఁబడుచుండెను. జీవనీ
 మునకు గావలసినవానిని తయారుచేయుట కవసరమగుప్ర
 తివస్తునయును మనదేశమునందే దొఱుకును. సర్వవిధము
 లగు యంత్రశాలలను దేశమంతటను వెడజల్లబడి యుం
 డినయెడల నెక్కపూరిపుడకయైనను నన్యదేశములనుండి
 తెచ్చుకోవలసిన యవసరములేకనే సమస్తమును మనయం
 త్రములే సృష్టింపగలవు. వానిని మనమనుభవించి య

న్యదేశముల యవసరములుగూడ గడుపగలము. మనదేశముయొక్క పూర్వావస్థ మిక్కిలి మారెను. మనయవసరములంతకంత కధికములగుచున్నవి. ఆయవసరములను దీర్చుటకై ముద్దిననుముక్కాగుగా వస్తువుల వెలసినవి. ఇంకననేములు బయలుదేశమన్నయవి. ఈస్టిండియాకంపెనీనాగు హిందూదేశముతో వర్తకముజేయు స్వాతంత్ర్యమును పుచ్చుకొను కాలమందుండిన, యింగ్లండు యొక్కయు మనదేశముయొక్కయు సవస్థలకు నిష్పటియవస్థలకును మిక్కిలి వ్యత్యాసముగలగు. ఆనాడుయంత్రశాలాభివృద్ధి యాంగ్లేయరాజ్యమునందే లేకుండుటవలనను, అప్పుటి మనవారికవసరమైన వస్తువులన్నియు నక్కడినుండి దిగుమతియైన వానికంటెనిక్కడనే చౌకగాదొటకుచుండుట చేతను, ఆకంపెనీవారికి లాభమంతగా నుండనేరదని ప్రారంభమందు దూర దృష్టిగలరాజకీయోద్యోగులనుమానించిరి కాని స్వల్పకాలములోనే యంత్రశాలాకల్పిత వదార్థములు పొడసూపి మనదేశపు బాజారు లన్నియు నావదార్థములతోడనేనిండి మనవస్తువులను వెనుకకుగంటివేసినవి. మనయాముదముకన్న కిరిపనాయిలు చౌకగాదొటకుచుండుటచే మూర్ఖులును చేదస్తులును దీనిముట్టకున్నగుగాని యీకీరోసనాయిలు ప్రతిగ్రామమునందలిచుట్టుగుడిసెలోనుజొరబడినది దీనివాడుకయెప్పుడప్పుడైనదోమట్టిప్రమిదల

వృత్తియందు మూలబడినవి దీపావళి దీపావళికిని, యీకు
 మున్నెముక మూల దలంతులుగాని ముప్పాతిక ముప్పీసము
 ప్రదలుదీనిపేరే మఱచిపోయిరి. ఎక్కడజూచిన లోహపు
 బుడ్లును, గాజుకుప్పలును, అవసరములైనవి. ఎంతచిన్నప
 ట్టణమైన నిట్టివాని నమ్ముచుకానిములేనిదిలేదు. వీనివత్తుల
 కు గుడ్డపేలికలును దూనియేకులును పసికిరాక నేసినబద్దె
 లు కానలసివచ్చినవి. ఈబద్దెదొక గొప్పవర్తకమైనది. పై
 కిమెట్టవేదాంతములెన్ని చెప్పుచుండినను యినామెల్ పాత్ర
 లు పళ్ళెములు మొదలగునవి పల్లెటూరి వైదికగృహముల
 ను గూడపవిత్రముచేయుచున్నవి. కాలుమడతవేసితాటా
 కుపై నినుపగంటములతో వ్రాయు దారనస్థతప్పిపోయి,
 కాగితములును కలములును విరివిగానుపయోగించబడుచు
 న్నవి. ఆకాగితములతోగూడ పీచుకాగితములును కలపక
 లములునుపోయి వింతవింత రంగులుగల పలువిధములై
 నకాగితములు, పాళీలు దేశమందంతట నుపయోగించ
 బడుచున్నవి. బాణు, నెమలి, యీకెల కలములనుపయో
 గించు వారుగూడ క్రమముగా తగ్గిపోవు చున్నారు.
 ఎక్కడజూచినను వెల్లికొల్లారముగపాళీలవర్తకము ప్రబలి
 నది. కొలికికుడితినీలును, బొందులయంగీలును మారిపోయి
 గుండిలయవసరము ప్రబలినది. పాదరక్షలతోగూడ నీరీతి
 నే మార్పులుగలిగినవి. ఈవిధమున నశ్వాదిజంతువుల

కుపయోగించు పల్లములును కళ్యేములును మాంజిపోయిన
వి. నవారీలు మూలబడి గుట్టపుబండ్లును పైకిలులును త
కుడుగా నుపయోగించబడుచున్నవి. ఇంటింటను పటము
లును, అద్దములును గోడలనలంకరించుచున్నయవి. చాప
లును, జముఖానాలును వాడుటకుమారుగా సోఫాలును
కురిచీలు నుపయోగించుచున్నారు. పొగగోడకువాసనతో
డను బాధించుచుండెడు ముక్కి పాలిపీలికలతో చేయబడి
న కాగడాలయవసరముతప్పి లాంతరులువాడబడుచున్నవి.
ఇటులచెప్పబూనుకొనిన నీజాపితాకంఠముండదు. వెద్యే
ల ! ఏపాతవస్తువులడుగంటి చెట్టికొత్తపచ్చాన్నిములు బయ
లుదేరిననునందులకవసరమైన ప్రత్తి, గోగు, జనుము, మొద
లగునారిలు మనదేశమందు పండింపబడుచున్నవి. ఉన్ని
యునిక్కడనేదొఱకును. సమస్తలోహముల నిచ్చుగనులు
ను, నిచ్చటనేయున్నయవి. పలువిధములైన వృక్షములతో
మనయరణ్యములు మూల్గుచున్నయవి ఎన్నెన్నియోపను
లకుపయోగించుటకు చర్మములు, కొమ్ములు, గొరిజెలు, ఎ
ముకలు నీదేశమున సమృద్ధిగాగలవు. ఆవసరములగు ఫ
లములు, పుష్పములు, ఆకులు, చెక్కలు, మూలికలు, జి
గుగులు, మన యడవులయందే యున్నయవి. ఇట్టి వస్తు
సమృద్ధియు, వృద్ధియు భగవదను గ్రహముచే మనకుఁ
గలిగియున్నను పలుకారణములచే జ్ఞానాభివృద్ధికి భంగము

కలిగించునట్టి యాచారములకును ననన్తలకును. దాను
 లమైయుండి నేత్రములుండియు భాత్యంధులవలెను, నాద
 ముండియు పంగులవలెను, మెదడుండియు నుట్టిబొమ్మల
 వలె నుండియుండుటచే నిన్నమొన్నటివరికు నవసరము
 లగు పదార్థములన్నియు నన్యదేశములను చేయబడిననా
 నినే సేకరించుచుండిన నిష్పక్షిష్పడు కాల యోగముచే
 పిండిబొమ్మకు ప్రాణాతిప్తచేయబడినట్లు మనకు జ్ఞానోద
 యమైయుట్టి యఖండసంపద్యుత్తిమైన భరతఖండమందా జ
 నించి తల్లిచావు పిల్లలవలె నన్యదేశపు యంత్రశాలల
 చే పోషింపబడుటకును భరింపబడుటకును సిగ్గుపడి బొగ్గు
 కఱచుకొను కాలమువచ్చినది. కొద్ది సంవత్సరములకు ముం
 దు నానదేశపువస్తువెంతమందిది దొఱకుచున్నను పైసీ
 మనుండి తెప్పించుటయే మెక్కువగానెఱచబడెడు బుద్ధిమా
 రిపోయి నన్యదేశపదార్థములను బొగుచేసికొని వానినే యు
 పయోగించుట పురుషకారమును జ్ఞానవిష్పడుగయించినది
 1901 సంవత్సరమున కలకత్తాలో జరిగిన ఎక్సీబిషను దిన
 ములలో స్ఫుటమగు సమరములతో పెద్ద కాగితములపై
 దట్టమగుగురులతో వ్రాయబడిన "Remember they coun-
 try in all thy purchases" నీబేరములగుండెల్ల నన్యదేశము
 ను జ్ఞాపియండుంచుకొను మనుషోచ్చరికను వీధివీధినియం
 టించిబడిన సంగతి యచ్చటికేగిసవారి కెల్లరకును విశద

మేగదా! సుఖజీవనావసరమునకు విచ్చించిన ధనమును కూడ బెట్టి దానివినియోగించు మార్గాముల నెరుగక దానిపదిల పరుచుటకై తెవులులేని నేదసబడువారికిగూడ దేశాభిమానముపుట్టుట కవకాశముగలను. దేశాభిమానులసంఖ్య నానాట పెంపుజెందుచున్నది.

అందుచే మనయంత్రములనలన తయారుచేయబడునస్తువులు స్వదేశమందమ్ముడు ప్రాననెడు చింతకవసరములేదు. స్వదేశీయుల కవసరమగుపదార్థములేగాక అన్యదేశీయులకువలయుపదార్థముగూడ నిక్కడనేచేసినను వానిని గొనువారును లేకున్న వారుగాను. ఏరోపాఖండమందు జన్మించిన వారనేకులు వారివయస్సంతయు మనభూమిమీదనేగడపువాన్నాగు సమాన యోగ్యతగల పదార్థములేదేశపువి చొకగా దొరకిన ననియేయట్టివారకొందురు. ఏరోపాఖండమువారి కవసరములైనన్ని వస్తువులిక్కడయనావశ్యకములయినను యక్కడపడినయలవాటులిక్కడతప్పవు. వారియోధుకులగువాగు డబ్బీలలోను పొట్లములలోనుకట్టితేబడియెద్దేమమాడగమండ్రోవు వెలకివ్వుబడువస్తువులకొనియనుభవించుమండ్రులిక జూచినక్క వాత బెట్టుకొనినట్లు వారికంటెతక్కువముపాధులు గలవారును వారిదారి నేయవలంబించి మార్గాడీలచేతులతోచిక్కి మిటకరించుచుండుటచే నట్టివస్తువు లిక్కడనే తక్కువవెలకు

దొరకునప్పుడట్టి చారందగునునీవస్తువులను కొనకమానరువే
షభాషలయందును, ఆచార్యవ్యవహారముల యందును ఇం
గ్లీషుచారిత్రలేనే యుండి మనలను మనయాచార వ్యవ
హారములను నిరసించుచు మనలో కలసిమెలసి యుండుక
తము యుత్పత్తికి హేతుభూతులగునాంగ్లోయిండియనులవల
న నిరసింపబడుచు నిటునటుభ్రష్టులై యున్న యూరేషియ
నులును దేశమంతటను వ్యాపించియున్నారు. ఒక్కమదగా
ను రాజధానియందేనుమాగు 40200 యూరోపియనులు
ను యూరేషియనులునుగలగు. వారివలెనే పింగాళీచిప్పలు
గూర్చు గుండ్ల పిప్పలూపకరణములుగా ముపయోగించె
డి మనరాజధానియందలి తులకలసంఖ్య షుమారు 2½లక్ష
వారు నిట్టిసంఖ్యలను తప్పక కొందురు. ఇండియా గవర్న
మెంటువారు యంత్రశాలాభివృద్ధికి సర్వవిధముల సహకా
రులగుచుండుటచే తగినవస్తువులు దొరికినయెడల పబ్లిక్
ఆఫీసుల కవసరముగు నన్నివస్తువులను నిక్కడనే కొనుటకు
సందియములేదు.

ఇవియుటుండ డిస్ట్రిక్టుబోర్డులును లోకలుబోర్డులును వ
ర్తకసంఘములును, గూడ మనదేశపు వర్తకులతోడనే ఖా
తాల నేర్పఱచుకొందులు. ఇటులస్వదేశమందు కొన వారు
కావలసినంతమంది యేర్పడినవెనుక కృషినియభివృద్ధి పఱ
చి యన్యదేశములకుగూడ నెగుమతిజేయుచుండు యన్యదేశ

శములతోగూడ ఖాతాలేర్పడును. ఇప్పుడేమనదేశపు వర్తకులిటుబర్తా సింగపూగు మలకా మొదలగు దేశములతోడను అటుఆఫ్రికా మొదలగు ఖండములతోడను విరివిగా వర్తకము చేయుచున్నాడు. నిరావిషమగు నెమ్మొకై కాటులాడు గామిసింహములవలె వైరములు గల్పించుకొని చెడకుండ యంత్రకాలాస్థాపకులు సజ్జాజమువేర్పఱచుకొని కట్టుబాటులను నిబంధనలనుచేసికొని యన్యోన్యాభి మానముతో వర్తించుచు నీయన్యదేశములయందు మనవర్తకులనే తమకేజెంట్లనుగా నేర్పఱచుకొని తమసరకులను నాయేజెంట్లద్వారా, యన్యదేశములయందు విక్రయించి గూడ పెంపుజెందుట కవకాశముగలదు. ఇదివరకే మననదికులెక్కువగ నన్యదేశములకెగుమతి యగుచున్నవి. అట్లేగుమతియగు సరకులనుభవార్హములుగ తయారుచేయబడినవిగాక పుట్టినవి పుట్టికట్లు యితరదేశములకు తయారీనిమిత్తమే పంపబడుటచేత నావర్తకమువలని లాభప్రాప్తి మనకంతగా యగుటలేదు మనరేఖ బయలబడి తయారయిన వస్తువులనేయన్యదేశముల కెగుమతిచేయు సదుపాయమునకు సూచనలు కనబడుచున్నవి.

1901 సంవత్సరము మొదలు కాంగ్రెసుమహాసభ కుష్ణశాఖగా “ఇండస్ట్రియల్ ఎగ్జిబిషను” కృషివస్తుప్రదర్శనము ప్రతిసంవత్సరము నిర్దిష్టబడుచుండుటయు, ఇండి

యోధ్యోగ్ని అనుపేగుతో కలగతా రాజధానియందు దొక
 గొప్ప సంఘమేర్పడి వ్యాపాగార్హములగు స్వదేశపదార్థ
 ముల నన్నిటిని బోగుచేసి దేశమందంతట నుపశాఖల నే
 రుపలచి యతి శ్రద్ధతో పనిచేయుచుండుటయు, మరియు
 దేశమునకు గుంగబోవు నైశ్వర్యమునకు భుజకుములు
 గానున్నవి డెబ్బదిమూరిల పాగాలు మూలబడి మధిర,
 పల్లంపేరి, యుచ్చాడతలగుమాళ్ళు కొంతకాలమునరకాద
 రింపబడుచుండి యిప్పుడు తోపేయును జీలుగు బెండు తల
 తిట్టును మిషలోనెక్కువగాకొనబడుచున్నవి. పైసచెప్పబ
 డిన యూరిపియనులు, యూపేషియనులు మాత్రమేగాక,
 మనవారిలోననేకులు బంగాళాప్రెసిడెన్సీ యాదతివిస్తారము
 గను, తెక్కిస ప్రెసిడెన్సీలయందునకృతుగను దొరలుపెద్ద
 తోపీల నుపయోగించుచున్నారు. నానినితయూరుచేయుట
 కవసరమయిన జీలుగుబెండుమనదేశమున పయిగుచేయబడ
 కినేకొల్లులుగాపెరుగుచున్నది. పెద్దఃట్టణముల యందెల్ల
 నీపెద్దతోపీయను చిన్నతోపీయనుజీలుగుబెండుతలగుమాళ్ళు
 నముఃట్టి మకాణములతెల్వరితముగా వృద్ధియగుచున్న
 వి. అంగుచే నిట్టివితయూరుచేయు కంపెనీలకుగూడ నవసర
 ముబయలుదేరుటకుసరిపోయినట్లుకొనువారిసంఖ్య నానాట
 వృద్ధియగుచున్నది. 1904సం॥బొంబాయిరాజధానియందు
 జరిగినవికే బిషమునయ ప్రెజిడెంట్ బడిన స్వదేశీయలోహపువ

స్తువులును కరవస్తువులును చూచినంతమాత్రమున నేమనదే
 శమందట్టిచృక్ష్యులప్రజలి యానస్తువులను కొనువాగువిశేష
 ముగానుండి యుంగురనుటకు సందియములేదు. ఇక్కడత
 యొక్కచేయబడిన నస్తువులయినప్పటికిని చెన్నఃట్టిణపుకం
 పెనీలలో కొన్నిమనపెనుంచినయెడల నస్తువులకు గౌరవ
 ముండదనికాబోలును తెనుకంపెనీల కాంగ్లేయనామకరణ
 ములనుజేసియున్నాడు. ఇట్టిది దేశాభిమానమునకు విరుద్ధ
 మనుమాటయటుండ స్వదేశ వ్యాపారమునకొక డాగువం
 టిది. అటులగాక కలకత్తాబొబాయిరాజధానాలయంగు
 స్వదేశీయుల పేరనే కంపెనీలందుటచే మన దేశమునకు
 గల గౌరవలాభములను చూచియున్నను మనరాజధాని
 వారికనైన నట్టికోసపుననిని చేయకుండుగాత ! ఇదివర
 కున్న వారిట్టియెగువుపేగులను తప్పించి తమపేరుననే గెమన
 ర్త్రికములనుసాగించునంతటి గృహియును, ధైర్యమునుకలిగి
 మార్పుకొనుటగూడ నుత్తమ కార్యము మన దేశమున మన
 వాంఛించేయచున్న సబ్బుబిళ్ళలను, రంగురంగుల సిరా
 లును, ఎక్కిశిషనులయంపి చూచినవాకెల్లగును గౌర
 వించియున్నాడనిగదా ! నాననే మనశాగు కొనుటకు తగి
 సంత యనకాశము కలుగకపోవుటకు ముఖ్యకారణము
 వానిసంగతి దేశమందు జనసామాన్యమునకు సంపూర్ణము
 గా తెలియకుండుటయే. దేశాయికంపెనీ, నాన్సర్జీపెట్రో

కంపెనీ, మానరి పూంజియాజీ అందు సన్ను కంపెనీ,
 నులిమూణజీ కగీంజీ కంపెనీ, మెనస్సు బాట్లబోయి కం
 పెనీ, మెనస్సు ఆదంజీ పీగుభాయి అందు సన్ను కంపెనీ.
 హెచ్, బోను, కే. బీ. నే, మున్నగు కంపెనీల పేగులేమన
 వారిగోసనేకులెన్నడు వినియుండకు ఇప్పుడు ఎక్కిబిషనుల
 మూలమునను, ఇండియా స్టోక్స్ మూలమునను మనదేశ
 వు కంపెనీలసంగతి వెల్లడియగుచుండుటవలన నాయా కం
 పెనీలయందు చేయబడునట్టియు విక్రయింప బడునట్టియు
 వస్తువులెక్కువగా సమ్ముడువువుట కవకాశముకలిగినది. ఇ
 ప్పుడు గృహాపకరణములయందును, వేషభాషలయం
 దును, ఆచారవ్యవహారములయందును కలుగుచుండిన మా
 గ్గులు దేశమునకు తేమకరములూ లేక యనర్థదాయక
 మూలా యనునంశమును విచారించుట మాపనికాదు.
 మాగ్గులు కాలముననుసరించి కలుగుచున్నవన్నదియే మే
 ముచూడవలసినపని. మంచికయిన నేమి చెడ్డకయిన నేమి
 చేతులతోతినుట పేక్షతోనలుకబడిన నట్టివి విస్తరాకు
 లలో భుజించుటయు, విసర్జించబడి మేజాలపయిన పళ్ళెము
 లలో చంచాలనివాడబడుమిల్చిగరిటలలో తినువారిసంఖ్య
 బ్రాహ్మణులలో కొద్దికొద్దిగను బ్రాహ్మణేతరులలో విశేష
 ముగను ఇప్పుడిప్పుడు గన్పట్టుచున్నది. ఏమాత్రముపాధి
 యుండినను నేటివృత్తి స్త్రులొంగ్లేయులవలెనే భుజింతురు

అగ్రాధ్యక్షులదేశపు కస్తువులను గూడ తెయ్యగచేసి మన దేశమందే కన్న పెట్టుటకవకాశముగలను. ఇది యిటుండ స్వదేశపదార్థములను విచిత్రములుగను, విద్వారములు గను, కృష్యాభివృద్ధికి మార్గదర్శకములుగను నన్యదేశీయులు కొకమానను. మననక్కపల్లి లక్కపిడతలును, శాఖపట్టణపు దంతపుకములును, ఏలూరుతినాసులును, కొండపల్లిబొమ్మలును యెన్నో ప్రయత్నములు చేసి, ఐరోపా ఖండవాసులు కొని తెప్పించుకొని యత్యాదరిముతో భద్రపఱచుచున్నాను.

కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట మచిలీబందగున నయాగు చేయబడుగుండెడు కలంకారీచాదినీలును, పలుగుపొమ్ములును, మిక్కిలిప్రసిద్ధి కెక్కి యుండినవి. స్వదేశపుత్తులకు పునగుద్ధారణము కలుగుకొలది, అనియప్పియు మాటలపొడచూపకమానవు.

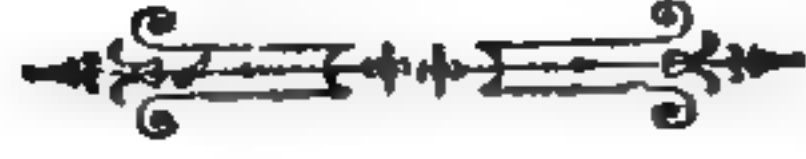
రవివర్తనంటి చిత్రకారుడొక్కడు బయలుదేరినంత మాత్రముచేతనే యామహాపురుషునిచే ప్రాయఃబడినచిత్రగువులేవిధముగ ప్రతిశ్లేటూగునందున్న చిన్న దుకాణమునందుఁ గూడ నమ్ముడు ప్రొవుచున్న ప్రొచూడుడు. పూనాచిత్రశాలనంటి శాల లభివృద్ధియై చిత్రగువులుప్రాయుటలో ప్రావీణ్యతగూడ ఐరోపావారి వలెనే మనవారి యందును బెంపుగాంచికొనువారావెంటనే కనబడుదు.

గు. ఇప్పుడు పూర్వోదాహృతములగు చిత్రప్రదర్శన శాల
 లలవలనను, ఇండియాస్టోను వలనను, ప్రభుత్వమువారు
 స్వదేశనృత్తులయెడలఁ జూపించు నాదరము వలనను, వా
 గ్దాపత్రికలవలనను దేశాభిమానముచే పట్టణముల వెంట
 ను పల్లెలవెంటను తిరిగి హొచ్చరిక జేయు నుపన్యాసకులవ
 లనను మానదేశమందు తియ్యకాబడి యమ్మఁబడుచుండు
 నట్టియు, తియ్యకాబడియట్లై యత్నింపఁబడుచుండు నట్టి
 యు, పలువిధవస్తుసంపత్తి విషయమై తెలిసికొనినేతుసీత
 నగమధ్యవాసులేగాక యన్యదేశీయులుఁగూడ నట్టివస్తువు
 లుకొనుటకయి వేచియున్నారట. కాన యంత్రశాలాభివృ
 ద్ధిచేసి యట్టివస్తుసముదాయమును వర్తకమున కొనఁగో
 టయేకర్తవ్యము,

— — —

అ యః ప్రభావ ముః

6 వ ప్రకరణము.

శ్వానస్థ మారినదనియు, యంత్రశాలాభి
వృద్ధి యత్యవసరమనియు, యంత్రశాలా
వసరములైన ఖనిజములను స్ఫిజ్జములును,
మనదేశమందే దొరకగలవనియును, నా
యా యంత్రశాలలయందభిమానముతోఁ
బనిచేయుజ్ఞానముమనవారియందువృద్ధియ
గుచున్నదనియు, తయారు కాబడువస్తువు
లను కొనువారు మనదేశమందే కనిపెట్టు

కొనియున్నారనియు నింతవరకు చెప్పియుంటిమి. ఇక మో
జించవలసినది యంత్రశాలల నిర్మించి పెంపుచే దించి ని
ర్విఘ్నముగా కొనసాగించుటను గూర్చున్నది యం
త్రశాలాస్థాపనశివమెత్తి హాశ్చేను హాశ్చేనని యగ్నిగుం
డముగదూకు మూఢతులఘ్నముగతి ప్రతివాఁడును దేశా
భివృద్ధికి నేను నెకయంత్రశాలను స్థాపించెదనని ధనాదిసాధ
నముల బాగుగ మోజించక కంపెనీ నెకదానిని నెలకొలిపి
కొన్ని భాగములను సంపాదించి, కావలసిన ముత్తము

గాని, కార్యనిర్వహణ శక్తిగలవారి తోడ్పాటు గాని లేకయే కొద్ది మొత్తమునుజమచేసి కొంతనరకు పనిపాగించి యంతట త్రాడు చాలకున్న నూముపూడ్చిన నీరంధ్రునను దుర్భిమతో తక్కువనిమిషునకొక తక్కువశాలనునిర్మించి కొద్ది సేతనములకు పనిచేయువారిం గుదచ్చి పనిపాగింపదొర కొనిన ఓలి తక్కువయని గుడ్డిదానిని పెండ్లాడననానిగతి సంభవించును. అదాయము తేగలుగునంతటి యవస్థకు వచ్చునరకును విధిగా వెచ్చించనలసిన మొత్తమును ముందుగ సేకరించుకొనవలయును.

నీలూగునంటి పట్టణమున నేదోమొక సంమలోనూ, గొంధిలోనూ బసదిగినవాడొకడు కూడలిబాజాగునకు బోవలయునని బయలువెడలి వాముమెలికొని తిరిగియున్న సందూలపెంట కొంతనరకు నడచి యంతటితో ధైర్యము చెడియో నడువ సత్తునయుడిగియో, యింక సదిబారిలునకు వగలిగిన సామత్తిగి రాజమార్గము చేరగలిగినను, అక్కడచడికిలబడినయెడల బయలువెడలిం బసచేకుటకును, శృంగాటము బ్రవేశించుటకునుగూడ చెడవలసి వచ్చును. డిన్నపట్టణము డక హనుమంతుడు సేతువు లంఘించిన వానివెంట దుశుంకయత్నించి నేలబడి యనయనములకు భంగముకలుగ జేసికొనున నివలె సవర్ధుని దూరమలో చించి సాధక బాధకములైల్ల యోజించి స్థాపించిన మంచి

యంత్రశాలలకే యొక్కొకసమయమున దెబ్బతగిలి గ్రుక్క-త్రిప్పకొనునంతటికి తలప్రాణము లోకకు వచ్చుచుండ గూడుగుమనిన గాలము వేయుమనువానిపగిది యెవ్వరో యొకరిద్దరు తల్లెగదీసికొనుచు జుట్టువిరియబోసుకొని పరువులిడుటనలస ప్రయోజనమెన్నడయిన కలుగునా? ఏకం పెనీయందాయమునకు వీలులేకవ్యయమేచేయుచుండవలసిన కాలమునకు సరిపడినంతమూలధనమును చూచుకొనకుండ పనిపాగ్గిరింభించబడునో యాకం పెనీయొక్కధనము భూమిపాలై పోగించును. అట్లుగాక కట్టడములను నిర్మించి బాయిలట్లు ఇంజనులు మున్నగుయంత్రములును వానిని నడపించుటకవసరమగు పరికరములను మనుష్యులనేర్పాటుచేసి పనిచేయుటకు పాగ్గిరించునంతటివారు సత్ప్రయోగముగా ఉదేపమునిలువబెట్టినను అపయిననాగించుటకు చమురులేకున్న యెడల నత్తినగకాలి ప్రమదెపగులును. తాముగడచుచుండిన యేమార్గమునకుఁ ఘ్నుమువచ్చినను మూలధనమా ఖగిగుటచే సంతతితో తాను చేయుపనికిఁడుకొనును. ఒకవేళవిశ్వసయత్నము చేసిధనము నవాదించుట కవకాశముండిన నోడుపలుకులలికినకుండ విసర్జించినటులనే చెడినకాపురము కోలుకొన్నదని నిఁతాహులై యాకం పెనీవారు తమంతటతామేయువ్యయమును చాలించుకొన్నారు.

ఇది యిటుండ నింకొకచిక్కుకూడకలను. యంత్రశాల
 స్థాపించుటకును ఆయంత్రశాలకు గావలసినసరకులను కొ
 నుటకును కొన్నసరకులను పయోగ పదార్థములక్రింద
 నున్నట్లుకును చాలింతధనముండి పనినిర్విఘ్నముగ సా
 గినస్తువులు తయారగుచున్నను సంతకుమించి ధనములేకు
 న్నయెడల వెనుకటిగతియేతలస్థునును. ఎక్కడనో యొ
 కి యంత్ర శాల వస్తువులు తయారు చేసిన దన్ననో
 డనే చలనుకు పట్టు చేరినటుల కొనువారు సిద్ధముగా
 కనిపెట్టుకొని యుండు రనుటకు వీలులేదు. కొంతగా
 యంత్రశాలను స్థాపించువాడు రాత్రి దివములుబానివి
 పయమిమో నోజించుచు కలువలించుచుండినను సట్టియం
 త్రశాలయొకటి యున్నదని ప్రజలకునుగొనుట కెంతకా
 లమాపట్టును. త్వరితముగనో యాలస్యముగనోయాకం
 పెనీవిపయమై ప్రజలకు తెలిసినను దా నియందులక్ష్యముం
 చిదానియందుండుసరకులయితరకంపెనీలయందలి సరకుల
 తోపోల్చిచూచి గుణగుణములు కనిపెట్టునంతటిశ్రద్ధ ప్ర
 జలకు గలుగుటకు మరింతయెక్కువకాలముపట్టును. అకం
 పెనీయొక్క పుణ్యవశముచే నెక్కడక్కడ నెక్కొక్కడ
 చ్చటి వస్తువులనాడెమును బాగుగగ్రహించినను క్రమక్ర
 మముగ తనఖాతాద్వారాలదృష్టిని యిటువైపు తిప్పి దీని
 యందలివ్యాపారమును విరివిగనాగునంతటి ప్రకటనము

గలుగుట కెంతకాలముపట్టునొమ్మి రేయోజింపుడు. అంతవరకు డక్కాముక్కీలకాఁగి నిలిచినవెనుకగదా లాభము పొందజింభముగుట. ఒకసారిలాభమారంభమైనవెనుక నితరచెవ్వగండములు దాటినవని గుండెలుకునుటబడిన్యవహారమునుసమపవచ్చును ఇదియంతయు నెరివేర్చుటమాటలతోలేను. ఇంతవరకునుపాణములునిల్చుకొనుటకు ధనమాధారము ధనమొక్కటియున్నంతఃసూత్రమునజాలదు. కంపెనీనిస్థాపించుటకు కారణభూతులైన యొకరిద్దరు తామెంతధనవంతులైనను తగినదేశాభిమానమును ధైర్యసాహసములును వారికిలేకున్నయెడల చిక్కువచ్చినపుడు విరివిగాధనముపెట్టుబడి పెట్టుటకట్టివారు జంకుదురు. ఆరంభశూరత్వమొకప్పుడు గలిగియుండి యొకటిరెండుతాకుడులకుధనమడ్డమువేసి నిలువబడినను తుదముట్టునంతటివరకును నట్టివారికి శాంతమునుపట్టుదలయుండుటయరుదు. ఇట్లనినిరుత్సాహాలము కావలసినయవసరములేదు. ఈనికి పూనుకొనువారదివరకు కొంతయునుభవముగలిగి తాముచేయదలంచుకొన్న కృషి మంచిదనియును దేశమున కవసరమగునదియనియును పూర్ణమైన నమ్మికతో బయలుదేరినయెడల వారియునుభవజ్ఞానమువారికి చేయూతయై యవసరమగు శాంతమునుపట్టుదలను పుట్టించకమానదు. అట్టివారికి తక్కిన ధనాదిసగుపాయములన్నియు గలిగియున్న

సమచునదుమ నట్టియవాంతరములును చిక్కుటను కష్ట
 ములును దోహదములును కలుగుచుండినను వాటి కష్ట
 ముగట్టెక్కక మానను. కనుక మొదటపూర్ణముగయో
 జించక యిట్టికార్యములకు సమకట్టగూడదు. సమకట్టితి
 మామనము దిగిన వ్యాపారము నిర్ధారకమని పూర్ణము
 గ యుజువు కనపడువరకును వెనుకంజయిడక పూనిక
 తోకొనసాగింతమును పట్టుదలతో నుండవలయును. బం
 గారు గనులకంపెనీలు జూదగాండ్రవంటివని యిదివరకు
 చెప్పియున్నాము, అట్టికంపెనీలలోకొన్నిటి కఖండైశ్వర్య
 మును కొన్నిటికి నాశనము సంభవించుచున్నది. దేశా
 భివృద్ధికివలయుకంపెనీలట్టిపనులకు దిగకూడదుగదా. ఇట్టి
 వ్యాపారములలోదిగియును యాప్రకరణమునదిదివరిలో
 చెప్పబడినగురవస్థలకులొనయ్య చెడినకంపెనీలలో తమ
 సొమ్ము వేసికొనినవారు నొగుగాలి; పిల్లి చన్నీళ్ళకు పె
 రచుకన్నట్లు యెట్టి లాభకార్యమున కెంతసమర్థులటుపి
 మ్మనప్రయత్నము చేసిననుజంకివిముఖులై బెనరుచుండురు.
 తాజెడ్డ కోతి వనమెల్ల చెరిచె నన్నట్లు మంచి చెడ్డల
 యోజించకయుడుకు వీరులవలెగంతాలివి విరగబడినవారు
 తమకంపెనీకి చేటుదెచ్చుటయేగాక యిట్లుపెనియంతశా
 లాభివృద్ధికై పాటుపడు సత్పురుషుల ప్రయత్నములకును
 భంగముకలుగజేసినవారిగుదురు. కావున దేశాభిమానము

గల వారైల్లు నప్రయోజకులు నవినీతులు ససమర్థులును నిట్టిచు హూన్యముములు తెలపెట్టిన నేహాభానముతో వారితప్పు వారికిబోధపఱచి యితరులట్టి యుద్యమములకుదిగి చెడకుండ హితబోధ చేయుట యర్హకృత్యము. మన దేశమున యంత్రశాలాభివృద్ధి నలసను నర్హక వ్యాపార నిపుణులెవలనను గలుగునట్టి సంపద పారశీకు లెక్కువగా ననుభవించుచున్నా రుగదా! తాము చేయు ప్రయత్నముల యందు సంతోషించిన యెక్కటలలో నొకటి, తప్పిదములు పడి ధరితులై తామైశ్వర్య మనుభవించుచు దేశాభివృద్ధి ముఖ్య లోకోపకార్యములు చేయుచున్న పాదువానిలో నెందఱో యున్నార.

అదివరకు పారశీకులము నుద్ధరించి యశఃకాయలై స్వర్గముచూడగొన్న సర్, జేముసెట్కోజీ, జీజీభాయ, సర్, డిక్సన్, మార్కోజీ పెటిట్, మొదలగు మహాపురుషుల హాటయటుండ మొన్న సన్నటివరికు లోకోపకారమునకై ధర్మబుద్ధి శోధనము వెనకబెట్టి హిందూ దేశాభివృద్ధికై స్వసుఖమును వెనుక పెట్టి పాటుబడుచు కోర్డ్ కాలముక్రిందటనే లోకాంతరిగతులము సతాతాగారిచరిత్రముధనాధికులకందరకుమార్తావర్చికము. సజీవులై యున్న వారిలో బొబాయి పట్టణమున మూర్ధాభిషేకము లేని రాజుని సుప్రతిష్ఠగన్నది. ఆనరేబికో సర్ ఫిరోజీమా మెర్వాజీ జ్యోతిహితా, యం.యె.

కే. సి. ఐ, ఇ. గాడికిని బొంబాయిప్రసిడెన్సీ అసోసియేషన్
 నునకు మానరెరీశైక్రటరీగారును పిల్లు వజంటునునగు డి
 షా, ఎమల్జీ, వాచాగాడికిని గల దేశాభిమాన మేలేట
 కాంగ్రెసుకుపోవు యాత్రార్థంబుకెల్లరకును విశదమై పై
 సచేప్పబడిన పారసీప్రముఖులచంటిచాగు మనప్రసిడెన్సీ
 యందుగూడ కొందఱు బయలువెడలి మార్గప్రదర్శకులై
 నుండిన మనప్రసిడెన్సీయును మంచిదశకు తప్పకవచ్చును.
 ప్రతివారును లక్షలకొలదిధనమువెచ్చించి యంత్రములనే
 ర్పించి పనిచేయవలసిన యనసరములేదు. తలకుదగనిప
 ర్వులిడి బోర్లబుడుటకంటె మనకు నాధ్యమైనపనిని జాగ్ర
 తతోచేసికొనుటవలన మనకును యితరులకునుగూడ లా
 భముగలదు అతిచనువుగ నెకనాంగ్లేయరాణిచే దరిచే
 ర్చబడిన గొప్పయుద్యోగున కొకసకామె కన్నగానున్న
 యవకాశమును పుష్కరించుకొని యామెయంతఃపురము
 గోడపై యీగోడయొక బ్రాకవలయునును కుతూహలముక
 లదుగాని పడిపోదునని భీతి పొడముచున్నది. అని వా
 సి తొలగిపోవనారాణి దానిజూచి యెక్కబూనినపడుకు
 నని భయముగల గోడల నెక్క బ్రయత్నింపకుము అని
 వ్రాసెనట. ఆరీతినేమనకునాగుననిపూర్ణమైన ధైర్యమును
 విశ్వాసమును కలిగినప్పుడే యీపనికి దొరకొనవలయును.
 మనదేశమున కొద్దిమొత్తములతో స్థాపించి పనిచేయుటక

నువైసవ్యతుల నేకములుగలవు తాళములుచేయు కమ్మగు
లును కంచుపోతపోయు కంచుగును సంఘముగా చేరి నూ
తనయంత్రములతో పనిచేసి వస్తువులనాణెమును తమలా
భములనుగూడ వృద్ధిచేందింపవచ్చును. కొవ్వవత్తులు, స
బ్బుబిళ్ళలు మొదలయినవిచేయుకంపెనీలు స్వల్పమొత్తము
లతో స్థాపించి చుట్టుప్రక్కల బాజారులలోనమ్మవచ్చును.

పరిశుద్ధమైన గాలిగలుగునట్టి యారోగ్యప్రదేశముల

మంచిగృహమునుగట్టి మేయశుభ్రతయునులేకుండ జీవిం

చుచుండువారల గృహములయందు గూడ మశూచకము

లును, మరిడిజాడ్యములు నప్పటప్పట తటస్థించుచుండ

నందులకు నిజమైనకారణమును మాధ్యముచే కనుగొనజా

లక శాస్త్రములన్నియు వట్టివిధ్యలనియు, శివునియాజ్ఞ

లేక చీమకుట్టదనియు, ఆమ్లవారికాగ్రహమువచ్చి పాపా

త్తులను నూట వేసికొనుచున్నదనియు నమ్మి యింటింట

వేసాకుతోర్మణములంగట్టి గరగల నూరేగించుచు జాతర

లుచేయుచున్నారు. మనమెంత శుభముగానున్నను తిను

పదార్థములును, ధరించుకట్టును, వాడుకొను వస్తువు

లును తమూనుచేయువారుగూడ సుఖాధారప్రకాశికలంబ

దివి తాముకూడ నారోగ్యముగనుండనిమొడల మనశుభ్ర

తవలని ప్రయోజనములేదు. మనకు పాలు, పెరుగు, వె

న్నలనమ్మి గొల్లదానిబిడ్డకు మరిడిజాడ్యము తగిలిన దినము

లలో నాశిశువుఁకుఁచారిముచేయుచు, వృత్తిని మాను
 కొనజాలక యాదినములలో నునకిచ్చు పాలనో, పెఱు
 గుననో, వెన్ననో విశూచీ విషకీటక మాశ్రయించి
 మన యింటిని గూడ పాడు చేయును. చాకలివాం
 ద్రు బట్టలునుకు చెరువులను నానాజాతివారు ధరించు
 వస్త్రముల నన్నిటిని కుప్పగా వేసిన పోవులను చూచి
 న నెవ్వనికి మొదలకంపింపకుండును. రొట్టెలుచేయువా
 రును బజారంగళ్ళ శాకపాకములును విఠాయిలు నమ్మ
 వారును జాగ్రతగానుండనియెడల లాభములేదు. అట్టివస్త్ర
 వులనన్నిటిని తయారుచేయుటకు మంచికంపెనీలేర్పడి ఆ
 రోగ్యతాపత్రికలను పొందినవారిని నియమించి రోగము
 లేనిపశువులపాలతో వెన్న పెరుగుతయూచేయించి య
 మ్ముటయత్యవశ్యకము. అటులనేరొట్టెలుచేయుటకు కం
 పెనీలేర్పడుట మేలు. ఈవిధముననెన్నెన్నో వృత్తులను
 మూఢులచేతులనుండియు మోసగాండ్రుచేతులనుండియు
 తప్పించి యాయావృత్తులయం దనుభవముకలిగి యాయా
 శాస్త్రములఁజూచి యంశకృతార్థులయినవారి నేర్పరుచు
 టి కెంతోయవకాశమున్నది. మనకుభోగావసరములయినవ
 స్తువులనేకములుగలవు. వానిఁ తయారుచేయు యంత్రశా
 లలయందలి యంత్రములును పనిముట్లును దేయటకెంత

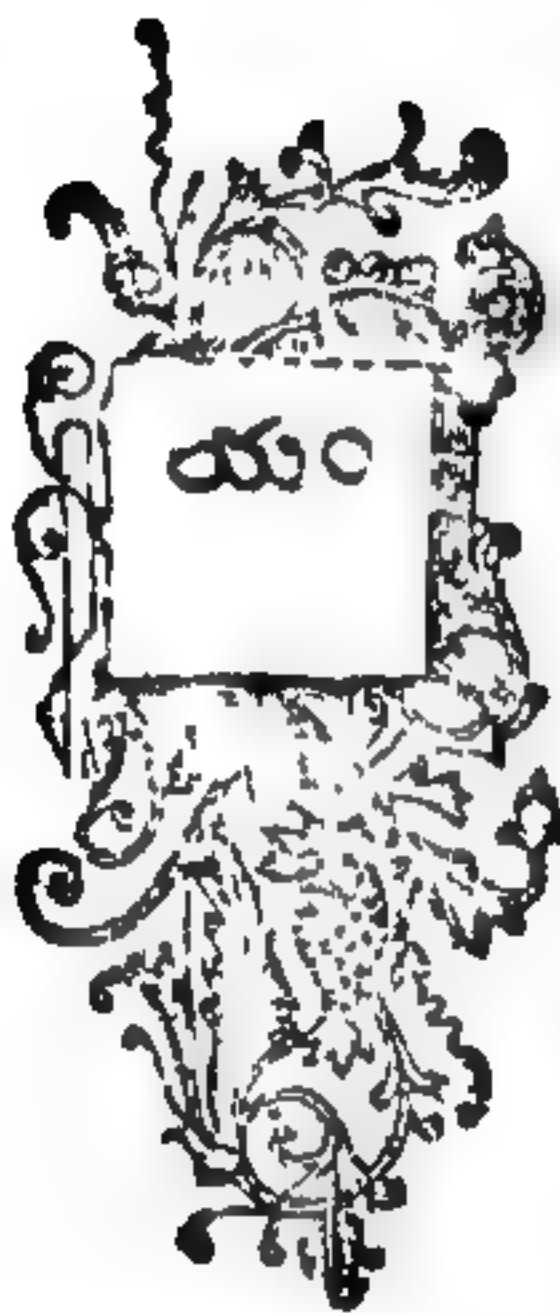
న్ని యోగ్యత్తులుగావలయును. కాని యిల్లలికిసంతమాత్రమున పండువుకాజేరకు.

యంత్రశాలాభివృద్ధియై వృత్తులుబాగుపడుట రెప్పపాటుతోజరుగునది కాను నిలకడమీద లాభముకాన్పించును. అంతవరకును తగుద్వైర్యముతోడను యోగ్యతతోడను ధనముతోడను పట్టువిడువక పసిచేయుచునునట్టి యవకాశము సర్వేశ్వరుడు మనకుగలుగజేయవలెను. అంతవరకును తప్పుటమగు లిక్షితలక్రింకలపడుచు నెకరినిజూచి మరియొకని నికత్సాహులగుచు పండుటయే సంప్రప్తమగును. ఇప్పుటికాలస్థితినిబట్టిచూడగా దైవము మనపట్లనున్నటుల చిహ్నముగనుపించుచున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు కాకులు కావుకావురెన నిద్రనుండిలేచి కన్నులునలుపుకొని రెప్పలు విప్పుకొని దృష్టులు సాదించుచున్నారము. అరణోదయమగుచున్నయది. సూర్యబింబము కొద్దికాలములలో దిక్చక్రమునుదాటి బయలెక్కి వెలుగును వెదజల్లునున్నయది.

అ యః ప్రభా వ ముః

7. వ ప్రకరణము.

త్రశాలాభివృద్ధి దేశావృద్ధికి మిగులయవసరము
ని చెప్పియుంటిమి అట్టియంత్రశాలాభివృద్ధి త
నంతెనకలుగ నేరదు. జనసామాన్యమునకు యం
త్రములవైపు నున్నది. గవలయును దానికి
కొంతప్రయత్నమవసరము. అట్టిప్రయత్నము
పలువిధములగానున్నది యంత్రశాలలు దేశ
శమందంతటయు నిర్మించి నట్టిలాభము ప్ర
త్యక్షముగ ప్రజలకు గనుపరుపనిదికి యంత్రశాలలు ని
లుపుటకు సహకారులగు బుద్ధిపుట్టకమానకు అట్టి బుద్ధి
పుట్టినవిమ్మటగాని దేశమందంతటను యంత్రశాల నేర్పరచు
ట కష్టతరము. ఎవరోసాహసించి కార్యమునకు దిగవల
యును. ప్రజలకుగలయజ్ఞానమును పోగొట్టుటకర్తవ్యమని
నొక్కి-వ్రాయనివసరములేదు. ఉపన్యాసములవలనను గ్రం
థములవలనను దేశాభివృద్ధియుబయలుదేరి తోటివారికు
పదేశింపవలయునుగాని యిట్టియుపదేశముకన్న ప్రత్య
క్షప్రమాణమెక్కువగా హృదయమున కత్తుకొనును. రా

మాయనాదిపురాణగాధలు విని గ్రహించుటకన్న చిత్తగు
వులములమున నెక్కువగా తెలిసికొనవచ్చును. చిత్తగువుల
కన్న ప్రతిమలదేసి యొకయశోక పనముననిర్మించిస్తేతాదేవి
యొక్క విగ్రహమునంగుక్రిందనుంచిరాక్షసస్త్రీలప్రతిమల
నావిగ్రహమునకుచుట్టు నిడుదకోరలువిడిగ్రుడ్లువివృతా
స్యములుగల వికృతభీకరాకాములతో చెక్కియొకచోట
నురాసురావణయుద్ధమునిజముగా చేయుచున్నట్లు వానగు
లయరక్కనులను కర్రతోడనూ లోహముతోడనూ చేసి
చూసినయెడ చిత్తగువులుజూచినకన్న నెక్కుడుగ గ్రహిం
చుగ్వభావము మనకుగలదు. ఉపన్యాసము లిచ్చుటకన్నను
గ్రంథములు వ్రాయుటకన్నను పటములవలనను విగ్రహ
ములవలనను జ్ఞానోదయభివృద్ధి కలిగించుట కెక్కుడు
శోధాత్ము ధనము కుకావలయును. ఈరెండునున్నయడ
ల దేశమునందొక్కొకతరి నొక్కొకచోట సభలునిర్మించి
యాసభలయందు నానావిధోపయోగ వస్తువయమును స
మకూర్చియుంచిన వాటింజూచి సంతోషించుటకును పలువిధ
ములగుస్మృతులు పెంపుజేయుటకును అపకాశముగలను.

ఇట్లుసభలములముననే యైకోపాఖండమునందలి దేశ
ములత్యధికముగా పెంపుజేయి నానావిధ కృషివ్యాపార
ములయందు బలసి విలసిల్లుచున్నయవి. 1851 సంవత్సర
మున లండన్ నగరమున జరిగినవస్తుప్రదర్శన సభవలనవృ

త్తుల. కౌతహ్లాత్సాహమైనను కలిగినది. ఆసభకు మనదేశమునుండి అమూల్యములగు సదార్థములనేకములు పంపబడినవి. వాటినిజూచి పాశ్చాత్యులు మెచ్చి తలఱచియుండిరి.

1855 సం॥లో మన రాజధానులందుకూడ సభలు ప్రారంభమయినవి అంబిద్దులు మనదేశమున రెండుమూడు సభలుజరిగినవిగాని కొద్దికాలములోనవి యంతరించినవి. ఈసభలవలన గలిగినలాభ మొకసభయందు కన్న దానితగువాని జరిగిన దానియందెక్కిన యయిసెల్లు వాటి వాటియందు ప్రదర్శింపబడిన వస్తువులయందు నుపయోగించినపని ముట్లయందు వెల్లడియగుచువచ్చినది.

భూములో నాటినవిత్తు మనకన్నులకగుపడక కుల్చికృశించినట్లు భ్రమపుట్టించి తొలకరివానకు మొలకయెత్తి మొక్కయైపెరిగి శాఖోపశాఖలతో గోవృవృక్షమగునటుల ఆ సభలవలన దేశముయొక్క మనగాననాటబడిన జ్ఞానబీజము మగంటిఁజ్ఞుండ కాంగ్రెసు మహాసభ చేయు కృషివలన మొలకయెత్తి దోహదముచే నేపుగాపెరుగ నారంభించినది. 1901 సం॥ మన కలకత్తాలోజరిగిన కాంగ్రెసు కులశాఖగా మొదటివస్తుప్రదర్శన సభనిర్మింపబడినది అదినఁకొకయర్థ శతాబ్దమునకుమునుపేయిట్టిసభలు జరిగియుండగాయిదిమొదటిదెట్లగునవి కొందరికి తోచవచ్చును ఆసభలుప్రభు

త్వము వారివలన నేర్పగుపబడిన వగుట మనహరికప్పుడీ స
భలయందలి యాసక్తియు నాదరణయు నెటులుండెనో
తెలిసికొనవీలులేదు. అందుచేత నాసభలను మనసభలను
టకు వీలులేదు. కాంగ్రెసుసభకు ప్రభుత్వమువారి ప్రోత్సా
హమేమియునులేదు. దీనిపుట్టుక కొకగవర్నిరుజనరలుగాకు
కాకుత్తలెనను పిన్నవయసునందీ కాంగ్రెసుపలు నీలాపనిం
దలపాలె తనధారాశయగు నడవడిచే యోగ్యతనుగనుపఠ
చుచు పడ్డవారెన్ని యును చెడ్డవారుగారన్న లోకానికి ప్రకా
రము తన్ను దూషించువారియెడల కార్యణ్యము, నీర్ష
యు పూనక దేశోపకారబుద్ధితో పనిచేయుచుండ ప్రభు
త్వమువారితిగారాబముతో నెత్తి ముద్దు లాడ కున్నను
కాంగ్రెసుసభయందు కొంతకాలముక్రిందటగల దురభిప్ర
యము రాజకీయోద్యోగులకిప్పుడు తగ్గిపోవుచున్నది. అట్టి
కాంగ్రెసుసభకుపశాఖగా నుండుటచే 1901 సంవత్సరము
నుండి ప్రతిఫలవత్సరమును జరుగుచున్న వస్తుప్రదగ్ధనసభ
రాజకీయోద్యోగిసంపర్కము లేనిదనుటకు సందయమిం
చుకయు నుండబనిలేదు. రెండవసభ యహమదాబాదు
నందును, మూడవది చెన్నపురియందును జరిగినవి. నిరుట్టి
సభ యఖండవిభవపంపన్నమగు బొంబయి పట్టణమున జ
రిగినది. ఇది తక్కినయన్నిటికన్న మిగుల యుత్కృష్ట

మయినది. ఈసభాసౌందర్యవిభవముల జూడ వేయికన్నులుగావలెనగుట యత్యుక్తిగా నెన్నదగదు.

అతి సుందరమగు బొంబయి పట్టణమం దుత్తమమగు అండము (Oval) అనుపేరిజెన్నెందు ప్రదేశమున నీసభ బ్రహ్మాండముగ నిర్మింపబడినది. ఈసభక్రిందవినియోగపరిచబడిన ప్రదేశము ఇరువదియైదు యకరములవిస్తీర్ణము. దీని నిర్మాణమున కింతకన్న మంచి ప్రదేశ మీరాజధాని యగుదు లేదు. దీని కొక వైపు శక్రపేరినూటు యొక్క-యు పైకొట్ట యొక్క-యు విచిత్ర హర్ష్యములును, రెండవ వైపు సముద్ర తీరమును, కన్నుల పండువుగావింపుచుండెను. యుధిష్ఠిర రాజసూయయాగమున కానాడు సభ నిర్మించిన మయుని యంతటి శక్తి యుక్తులును అనుభవజ్ఞానములును గలవాడు వక్క సన్మదీయిరువదియైదు యకరములబయలును చిత్రవిచిత్ర భవనాదులచేసలంకరింపజాలడు. ఈసభకు శక్రటరీలలో నొకరయిన ఖాకాబహదూర్ యమ్, సి, మర్జానా, సి, ఐ, ఇ, యమ్, ఐ, సి, ఇ, గారు దీనిష్టాను తయారుచేయప్రదర్శి లేపదార్థసంఘనముదాయములకును నొడవలకును డెబ్బదిగ్రహములు నుపకారికాభవనములు నీవిశాలప్రదేశమున నేర్పరుపబడి చుట్టునావరణ కట్టబడినది. ఈయెగ్జిబిషను దరికేగినతోడనే ఆగ్రాలోనిటాజమహాలువంటి దివ్యభ

వనము నేనోత్సవము చేయును. అంగజవాబులుగ నుం
 చబడిన గవాక్షములుమున్నగు ద్వారములును గోపురము
 లునుచూచి యానందించవలెగాని వణింపనలవిగాదు. ప
 గటివేళజూచిననెంతో వింతగనుండునట్టి యాశ్రధానద్వా
 రముయొక్క వైభవము ప్రోద్దుగుంకి వెనుక యేమని వ
 ర్ణింతుమా. చక్కగమలచబడినపాలరాయిలో కట్టినట్లుభ్రమ
 పుట్టించునాశ్వేతవాండరిమునుకొంతదప్పులనుండిజూడదా
 నియందంతటనుతగిలించబడినవిచిత్రవర్ణములుగల చిన్నచి
 న్నగాజుబుడ్లుచేసవరత్నములు చెక్కినట్లు పగలుగనుపడున
 టి యానిర్మాణము ప్రోద్దుగుంకిన వెనుకతటిప్రభాదీపకళికా
 వ్రాతప్రభావమునజ్యోతిరింగణములచేకమ్ముకొనిబడినవెం
 డికొండవడువున వెల్గుగః చుండుచుకొనిచున్నతప్రదేశమునుం
 డియాసభవైపుదృష్టిసారించిన నిందలి దీపనముదాయము
 మిళుకుమిళుకుమనిచుక్కలచే నొంపెక్కిన గగన ఫలకము
 సందలి శకలమొక్కటివిరిగినలబడినట్లుగన్నట్లును. సింహ
 ద్వారముయొక్కచోద్యములజూచుచుదానిందాటలేకదాట
 లేకలోపలప్రవేశించినవెనుకమున్నుగన్న యానందర్యము
 ను లోపలిహజారముల వైభవముతలపునకు రానీయదు.
 అందలివిచిత్రములెల్ల నర్ణింపబూకుకొన్న దాన్నికె వేరొ
 కయుద్గ్రంథము వ్రాయవలయును. ఆనభావర్ణన యాశ్రగం
 థముననంత గా యవసరములేదని యెరిగియుండియు కని

యానందించినదోషమున నింతవరకైనను వర్ణింపకుండుటకు మనసంగీకరింపదయ్యె. ఈసభా ప్రాముఖ్యతనుగూర్చి వేయువాక్యములు వెచ్చపెట్టనేల! కన్యాకుమారి మొదలు చలిమలవరకు వ్యాపించియున్న పట్టణములనుండియు పల్లెలనుండియు నచ్చి యీసభసలంకరించిన నానావిధవస్తు సంఖ్య డెబ్బదివేలు ఈసభయుండిన యేబదిదినములలోను నీక్షించినజనసంఖ్యదినమునకు 10,058 ~~హంతు~~ 570,167 ~~ద్దుల~~ దేవిడిను కముకిందను వినోదములవలనను చందాలు నద్దెలుమున్నగువాటివలన సభకువచ్చిన యాదాయము రు 2650.0 లు

ఈసభయందుప్రదర్శింపబడినవిబహువిధోపయోగములైనవి. వడ్లంగి, కమ్మరి, కంసాల, సాలి. కుమ్మరులకును, వ్యవసాయాదులకుపయోగపడు పనిముట్లను అట్టివృత్తులవలన తయారుచేయబడిన సలుతెగులవస్తువులును సవధాన్యములునారలుజోనగునవియును శిల్పాదిచిత్రవృత్తులును లోకోపయోగమునకునలంకారమునకు వినోదమునకు ననుకూలములగు బహువిధవస్తుసంచయమును ప్రదర్శింపబడినది.

ఇట్టిప్రదర్శనములవలన దేశమునకధికలాభము గలదు. పూర్వాచారమునకు దాసులమగుమనకు మాడ్చుపేకు చెప్పినమాత్రమున తెలకంటగించును. నాగవిచేతబట్టుటకును చాలునకుదిగుటకునుపట్టెడ దుక్కపై సుత్తిమోపుటకును

పురోహితుడు ముహూర్తమునేర్పరచి సనుపుకుంకుమలు
 పెట్టవలసియున్న గతియొందు పాతపనిమట్లనువిడిచి వాని
 కన్న మెగుగైన యశ్యదేశపువాటిని ముట్టుటకును పాత.
 పద్ధతులవిసర్జించికొత్త నమూనాల నవలంబించుటకును వెను
 కదీయవార నేకులుండురు. ఎట్టిస్వల్పకార్యమునైనను పూ
 ర్వాచారమునువిడచిన చారవాదినరకముల పాలగుదునను
 పనివానిమనమును బోధచేబాగుచేయుట కష్టసాధ్యము. బ్ర
 హ్మక్షత్రవైశ్యశూద్ర జాతములొకదానితోనుకటిగలియ
 కుండగోడలు పెట్టబడినను కాలక్రమమున నవిబీటలువా
 రి శిథిలమగుచున్నవి ఏజాతివారాజాతి నృత్తులయందుం
 దుకాలము దాటిపోయినది. విద్యయైననమ్ముకొని యెరుగ
 ని బ్రాహ్మణులకల్లమ్ముకొనుచుండుటయు ఆయుధపాణులై
 కదనతలమున మడమదిగుగని చాచకులమువారు మేడితో
 కపట్టి న్యనసాయముచేయుటయు బ్రహ్మక్షత్రియులకు వ
 శ్యులై యడగియుండెడు వైశ్యులు గండధనులై దండవిధా
 యి యుద్యోగముల తప్పచేసినవారి దండించు చుండుట
 యు వేదబాహ్యులై బ్రాహ్మణశుశ్రూష యేగతిగా నుండి
 న నాలవజాతివాగు వేదవేదాంతపారంగతులయి పయిజా
 తులకుగురువులుగానుండుటయు మనమెరుగనివికాన నీ
 నికంతకునుకారణము రాజ్యాంగపద్ధతుల సమత్వబుద్ధితో
 డనన్ని జాతులవారిని జూచుప్రభుత్వమున యెవనికిదేనివల

ననుభవనమునులాభమునుగలిగి కుటుంబమూత్రసాగునూ
 వాడాన్యత్తినవలంబించుటకేయడ్డంకియునులేకనుండుటజా
 తినుతభేదములతోసంబంధములేక బ్రాహ్మణుడునుచాడాలూ
 డునుగూడ నెక్కరీతినిచూచియూనందించి బాగుపడుటకై
 మూత్రదర్శనము లేర్పగుపబడుటచే నెవ్వడేవ్వుత్తియందుజే
 వించుచున్నాడో వాడాన్యత్తియందితరదేశముల నధికతాభ
 మునెందువారిపని ముట్లునుజూచితాపయోగింపునవితిన్న
 ప్పులపాలుచేయుంచుడదూరముననుండువారుసంపదతోను
 న్నాంసి తెలిసికొని సంతమాత్రమున నేస్వయాభముందలచి
 యాకొత్తపనిముట్లను కొత్తరీతుల కృషిచేయుపద్ధతులను
 తానుగూడప్రారంభించక మానడు. అందుచేదేశమునందు
 గల మూఢభక్తియు నాచారదాన్యమునుతొలగిపోవును
 అట్టియుత్తనుదశ మనదేశమునకుకలిగిన వెనుక మనలను
 మించి యభివృద్ధి నెండగల దేశమిండుటకు వీలులేదు.
 లోకములోని యేబాహున నమ్మబడుచుండు నస్తువులత
 మూకుచేయిటకను గుణ్యమయిన యేపదార్థము మనదే
 శమునందుదొరకిదు! ఇంతవస్తుసమృద్ధిగలిగి ప్రజలకుజ్ఞానా
 భివృద్ధియై కృషియందును వ్యాపారమందును పరరాష్ట్ర
 ములవెనుకదొక్కుకొనము పుట్టినప్పుడుప్రస్తుతమన్యదే
 శీయలవద్ద కొనవలసినవన్నియు నిక్కడనే తక్కువఖర్చు
 తో తయారుచేసిమనదేశమున నుపయోగించుటయే గాక

యస్య దేశములకు గూడ నెగుమతిచేసి వేలకొలది వత్సరములకు పూర్వమునుభవించిన యాన్నత్యము నైశ్వర్యమును మరలనెందుటకు సందియములేదు.

ఇట్టిసభలయందు నాగళ్ళు, సుత్తులు, కొయ్య, నారలు, పీచులు, తవ్వకోలలు, పెట్టెలు, బుట్టలు పెట్టుకొని కూర్చుండిన దగ్గనీయముగ నుండవు. అట్టిసభను చూచుటకు ప్రజలు తీర్థములకుమూగినట్లు మూగురు. చిత్రవిచిత్రములును, సరసవిమోదములును, శృంగార లంకారములును గూడనుండినగాని జనసామాన్యమునకు నుచిపుట్టదు.

- ఒక వాద్యమును వినుటకో, నానానర్తములతో నెగురు పతాకలం జూచుటకో దీపావళింజూచి యానందించుటకో
- సొంపైన ప్రతిమలనొ, విడ్డూరములగుపటములనొ గనుగొని సంతసించుటకో, సభకేగినవాడందలి వీధుల వెంట తిరుగుచు తిరుగుచు తన వృత్తికి లాభకరమయినట్టియొ,
- బుద్ధికి వికాసముగలిగించునట్టియొ వస్తువులపై కన్నువేయక మానడని యిదివరలో ప్రదర్శనయాత్ర సలిపినవారం నందరు నెఱిగెడురు. ఏవృత్తియందుండువాడా వృత్తితో సంబంధించిన యాపూర్వసాధ్యములజూచినప్పుడు వాటిని విచారించి వాటిని గూర్చి మూలముట్టుగ తెలిసికొనక మానదు ఎట్టిచిన్నయంత్రయైన గూర్చియెసను పొడమాటలవలన జావాభివృద్ధియంతెగాకానేరదు. పటములు వేసి

చూపించిన సంతకంబుబాగుగ తెలియును. అట్టియంత్రము నేచూపిన ప్రత్యక్షప్రమాణమువలన పూర్ణమగు తెలివిపుట్టినని ఇదివరకే చెప్పియుంటిమి. మరమేకులను కోయయంత్రమునుగూర్చి మాటలతోనెంతచెప్పినను గ్రహింపజాలనివాడు దానినివ్రాసిచూపినసంతకంబు కొంచెముబాగుగ తెలుసుకొనును. ఆయంత్రమునే యెఱుఁగనుంచి విప్పి దానిభాగములన్నియు కన్నులకగుపరిచి వానియెదుటను కమరమేకును కోసిచూపిన నికవానికాయంత్రమునుగూర్చి చెప్పవలసినదేమియునుండదు.

ఇంటగూర్చుండబెట్టి యంత్రములు నేర్చుకొమ్మనిన బుద్ధికిభారముతోచును. ఆసక్తిలేనివిద్య పెంపుజెందదు. కాంగ్రనుసభతోజరుగునట్టి యెద్దివిషయము చిత్రప్రదర్శనశాలలు గావున వాటియందుతిరుగుటకుగాళ్ళకు నెప్పిపుట్టదు. చూచుటకు కన్నులకువిసువురాదు. చూచుచుండు విచిత్రము లొక్కరీతివిగాక అడుగడుగునకుమాగుచుండుటచేత మనమునకుత్సాహము కొత్తకొత్తగపుట్టుచుండును. ఈసభ విప్పియెదుటనుంచిన యుద్గ్రంథమనజెల్లు

ఈసభవలనయింకొకగొప్ప లాభముగలదు. బహుకాలమునుండియొక్కడ వారక్కడ నేయుండుటచేత నెకరిమంచిచెడ్డల నెకరెరుగకపోవుటవలని యొకమత్యాభావమువలనగలుగునట్టిసప్తములనుమానదేశమనుభవించుచున్నది. కా

శ్రీరవాసులు, పంజాబీలు, సైంధవులు, రాజపుత్రులు, పారశీలు, మహారాష్ట్రీలు, మార్వాడీలు, గుజరాతీలు, బంగాలీలు, తురకలు, కన్నడులు, ద్రావిడులు నాంధ్రులు, మళయాళీలు, మున్నగు హిందూదేశవాసులందఱు నెక్కచోగూఁగి యొకరిశంగతి నెకరుడెలుసుకొనుటకు నన్యదేశీయులయభివృద్ధిని కన్నులార చూచుటకునుగూడ యవకాశముగలదు. ఈయన్యాయ సంపర్కసలాభమిప్పుడు మనకత్యంతావసరము. ఇట్టివారందఱును పూర్వము బ్రతీసాయుధములధరించి యన్యాయవధకై యుద్ధరంగముల తారసిల్లుచుండెడియనస్థకు మారుగ నిష్పక్షిరంగస్థలమున చేతిపనులందును వృత్తులందును వాణిజ్యమందు నెకరి నెకరోడించుటకు కడుపులోనిపాలు గదలకుండ కదనమొనరించునవకాశముగలిగినది. సరహత్యలును దోపిడులునగుగంటినవి నెమ్మది దేశమంతటను వ్యాపించినది.

మానవ విరచితములగు వింతలజూచి సంలసి, చుకన్న నెక్కువది యింకొక్కటిగలదు. ఈబొంబయినభకు వన్నె హెచ్చించినది దీనియందలి స్త్రీరత్నములనుటకే సందియమునులేదు. స్త్రీల భాగమొకటి ప్రత్యేకముగ హిందూసుందరాలచే చేయబడినపనుల కేర్పరుపబడినది. దీనిరమణీయతనెంతనివర్ణింతుము. ఎటుదిరిగిగూచినను ధగధగితములగుచీరలును అల్లిక పనులును పటములును బొమ్మలును ఈ

ట్టుపనులును మందిరమందంతటను వింతగనమర్చబడినవి. చూడబోవువారికి వాటినిగూర్చి యత్యాదరముతో తెలుపునారీమణులవిద్యకును శాంతమునకును శక్తికిని అచ్చుదవండనివాడుండురనుటకవకాశములేను. ఇందుండిపనిచేయుకాంతలటుండచూచుట కమూల్యాభరణములను వింతవింతవస్తువులను ధరించి గుంపుగుంపులుగ సభయందుదిగుగును నానందించులతాంగులు నీసభకుముఖ్యులంకారముగ నుండిరి. అపూర్వ సుందరులగు వారి సౌందర్యము జూచిన యట్టిప్రతిమలనిర్మించిన సృష్టికర్తయొక్క మహిమ యెన్నికితలపునకురాకుండును? జనానాలయందునంతఃపురములందును దాచబడినఘోషాస్త్రీలు సైతమనేకులీసభను జూచుటకువచ్చి తమతోడి సతీతిలకములగలసి హాయిగదిగుగు భాగ్యమునందరి.

ఇందలి విచిత్రముల వర్ణింపనలవిగాదని యిదివరకుచెప్పియుంటిమి దీనిప్రవేశించినతోడనే యమలేశ్వర్యము పుట్టి కొన్ని ముహూర్తములు దిగ్భ్రమగలుగును. అట్టిగళయందు చేష్టలుదక్కిమర్చిరానంద పరవశతవిప్పిన రెప్పలు మూత వడక యనిమేషత్వమునుపొల్పమగును. అట్టిదే వేంగ్రనభజొచ్చి భ్యాసమనస్యములపైబోనీక యాగంధర్వ లోకమునందే నిల్పియుండుట భ్రమరకీటన్యాయముననులకనిమిషత్వముదొరుకుట సహజమేకదా! నాలుగణాల

నిచ్చిన నొకచిన్న కుటీరమువలె గన పట్టు నింటిలోనికిగోలి
త్తురు దీనికి ఫెయిర్ ఫ్లారల్ బవర్ (Fairy floral bower)
అను నామకరణము చేసి యొక ఫలక మెగుట నిలుపబడిన

ది. లోన ప్రవేశించినంతమాత్రమున హాయి, హాయియ
ను మెప్పులాడి రెప్పలల్లార్చక పీలులేదు. ఇది నిజముగ నప్పురో

లతాంతనికుంజమే. ఎటుదిగిరిచూచినను పుష్పగుచ్ఛము ను
తోరణములును దిగంతమువరకు వ్యాపించినట్లు గనుక కును

ఒక్కమసీషి పదిమందియై తన్ను తాజూచి యులికిపడును.

చూచిచూచి బయలు వెడలసమకిట్టి ద్వారమునుకొని చొర

బోయిన తనప్రతిబింబమెదురైన నన్యపురుషుడనుకొని

తాతొలగిననదియు నావైపున కేతొలగి యడ్డమువచ్చుచుం

డ లిప్తమాత్రమిట్లునటుతొక్కుడువడి యద్దమునిగ్రహిం

చి యొక్కొక్కడుసిగ్గుపడి దారికితడుములాడుచుండ నూ

డ్డుడైనవాడు తన్నెవడో యడ్డగించవచ్చెనని భ్రమసి వా

నిందోయబోయి యద్దముపైబడి విప్లయముతో వెకవె

కనవ్వును. ఏట్టకేలకు దారినిగనుగొని బయటకుపోయి యా

యింటివైపుచూచిన నారమణీయతయేమియులేక తాగన్న

దియంతయు కలలోనివార్తయనుకొనును. అక్కడనుండి

మరియొక్కవైపునకుబోయి రెరిడణాలదర్శించిన లోపలకు

బోనిత్తురు. దీనికిమేజు (The mazo) అనిపేరు. ఇది ప్యాకే

జీలకుపయోగించు జాజాకు చెక్కలతో నిర్మింపబడి నడుమ

నెక పెద్దజెండానిలుపబడినది. లోననేమున్నదియు తెలియదు. ముఖద్వారముననెకడుండి “మంచివింత చూచిరండి చూచిరండి” అనిహెచ్చరించుచుండును. లోనికిబోయినడువనారంభించిననన్నియుచిక్కులే. పదిగజములు నడిచినవెనుక దారికడ్డముగబల్లగోడయుండును. వెనుకకుదిరిగివచ్చినదారిని బయటకుపోదమన్న మరియాదారిదొరకను. తప్పుదారులుభ్రమపెట్టి అటునిటునడపించి నడపించిప్రాణము విసివించును. ఈమధ్యకాలములో కలసిప్రవేశించిన వారొకరినెకరు విడిపోయి మరలతమవారిగలసికొన జాలకయలుకులాడుచు తమవలె దారిదప్పినవరులు తమ్ముగలసిన కొంతనవ్వు కొంతవిసవ మనమున జనించిడబ్బుపెట్టి తద్దినముకొన్నందుకు తమ్ము తామనిందించుకొనుచుండ లోపల జనసమృద్ధిమెక్కువయగునని యెరిగియుండి యందొకగోడపైగూర్చునియున్న వాడాజండా మొదటికిదారిచెప్పుచునడిపించును. పిక్కలుపీకి యిక్కడకు చేరిననేమున్నది ! వట్టిచిదంబరరహస్యము. అచ్చటమన్నుతప్ప మరెమియులేదు.

ఇచ్చటనుండి కొంతదూరముపోయి కర్రసోపానములనెక్కి రోడ్డుపైభాగమునగట్టిన కర్రవంతెనపైనడచి యవ్వలదిగితిమా యంతరిక్షమార్గమున నెకచిన్నదోనెనుంచి దానిలో మనుష్యులనెక్కించి యటనుండి యేటపోలుగనమ

- ర్చిన పలకలవెంటజారవిడుతురు. అదివాయువేగమునజారి భూమిపైనమర్చిన యొకకోనేరున శరవేగమునగుభిల్లనికూలును. ఆదెబ్బతాకుడుచే పెద్దకెరటములేచి యాకెరటముతోనదోనెయును పైకెగసిపడుచుండును. ఈవినోదముననుభవించుట కెనిమిదియణాలు సుంకముపుచ్చుకొందురు. ఈ యొక్కవినోదమునలసనే రు 17000లు పోగయినవి మన వార నేకులీ వినోదమును దూరముననుండిచూచి యానందించిరిగాని పడవనెక్కుటకు సాహసింపజాలరైరి పారసీలును యూరోపియనులును యూజేపియనులును స్త్రీలు పిల్లలుగూడ దీనినెక్కి చప్పటులుగొట్టి కేరినవ్వుచు నీటబడిగట్టునకు దుముకుచుండిరి. మనవారిలో ననేకులకింకనుశక్తి నాహసములు ఘోషాందవలసియున్నవి.

వినోదములవిడచి యితరవిశేషములకొంత విచారించుము. చేతితోగాని యల్లుటకు వీలులేదనుకొను లతలును పుష్పములును వస్త్రములపై కుట్టుయంత్రములును, యంత్రసాధనమున చేయబడిన యసాధ్యపుష్పములును వేలకొలది విలువగలబండ్లును, వింతవింతలగుపనిముట్లును పరిశీలించిచూచి నప్పుడుగాని రక్కసిబొగ్గును యినుమును మానవులదశనెట్లు పెంపుచెందింపగలవో తెలిసికొనజాలము. యంత్రములమహిమ యేమనవచ్చునృప్తికిప్రతిసృష్టి గల్పించునుగదా! నీటియావిరి మునుపటివలె మిన్నదియిచ్చ

కునచ్చిపట్టు గంతులువేయక యినుపనాళముల యండడగి
మడగి మానవులకు దాస్యముచేయుచున్నది. దానివలనలా
భము మనము పొందువరకును దేశమునకు లాభము కలు
గనేరదు.

పనిముట్లనువిడిచి వాటిసహాయమునచేయబడిన పను
లనుచూతము శృంగారప్రతిమలందును చిత్రపటములందు
ను నింపబడియుండు గొప్పయూహలును ఘనమగు రూప
ములునుగాకున్నమానవులకు సులభముగవిద్య గరిపుగురు
వులెవరు. నవరసములు నుట్టిపడునట్లు ప్రాణప్రతిష్ఠకై
యెదురుచూచుచున్నట్టి ప్రతిమలు మనమనస్సునందెంతిమం
చియూహల నెలకొలుపగలవైనా యనుభవముగలవారికి తె
లియును. వలదువలదనుకొనుచునే యుంతదూరము వాగ్ని
సితిమి. ఇకమనమును మరుగుకొల్పునీసభనుండి బయట
కు బలాత్కారముగ తెత్తము

బయటకు వచ్చినంతమాత్రమున సచ్చటగన్నవిమర
పునకోవచ్చునా? కావు. దినమంతయుసభావినోదములందు
ను విచిత్రవస్తుసముదయమునందును గడపి యింటికివచ్చిన
వెనుక మానసింకను పనిచేయుచునేయుండును. అవ్యక్తమా
గునొన్నత్యమును సౌందర్యమును మనమంతయునిండితా
గన్న నానావిధవస్తు సంచయముయొక్క మంచిచెడ్డలనిరూ
పింపజాలకుండును. ఈప్రదగ్ధసమునువేరువేరుగజూచినచిన్న

చిన్న వస్తువులు వీటినన్నిటి నొక్కచో గూర్చి తీర్చి సవరించు
 టచే నఖండగరిమదనరి పలుజాతులవిలువయు లాభమును
 పయోగమును పెంపుజేయును. సభయందలిరిధములయి
 రుకునుండి వెలివడియింటగూర్చుండి యావస్తుసంతానము
 నుగూర్చి యోచింపయోచింప దరిద్రదశకు వచ్చియున్న
 మనదేశమునకు శుభగ్రహముల మహాదశదగ్గరనున్నదని
 స్పష్టమగును. ఇదిపనివాండ్రపండువుగాకమరేము? ఇట్టిమ
 హాస్థలసందర్భముచే నపసమ్మిక, యసూయత, కృత్రిమము,
 దురహంకారము మున్నగుదోషములురహితములై సోదర
 భావమును అన్యోన్యముకూల్యతయు ధారాళమగు వృ
 త్తియు నీతియందుదృష్టియు మున్నగుసద్గుణములు జనించి
 ఆశేతు హిమాచల నివాసులకు కృషి, వ్యాపారిమూలం
 దును శాస్త్రజ్ఞానముందును విద్యా వృద్ధియంగును
 జిదార్థసమృద్ధియంగు సత్యంతాసక్తిపుట్టి యేకకుటుంబ
 ముగ తానుంతరింపరై వర్ధిల్లు శాస్త్రముగలుగును. అన్యో
 న్యవై రిములతో శాఖోపశాఖలుగ పగిలి బంధువులతో
 బంధువులై నను కలసి భుజించుకుండునంతటి యొంటియొ
 త్తైన మనము జీవించుచున్నామన్న డాగుమనకు గలదు.
 ఇట్టిసభలును యాత్రశాలలును నుపకారిసంఘములును
 దేశయాత్రలును సాగినకొలదిక్రమక్రమముగ నట్టిమచ్చతో
 లగును.

ఏనాడు రాజులును రెడ్లును సామంతులును కాపులును తారతమ్యములుమరిచి భౌత్యభావముతో దివ్యభవనముల సంతృప్తాంతరంగులయి యానందముగజరించిరి!!

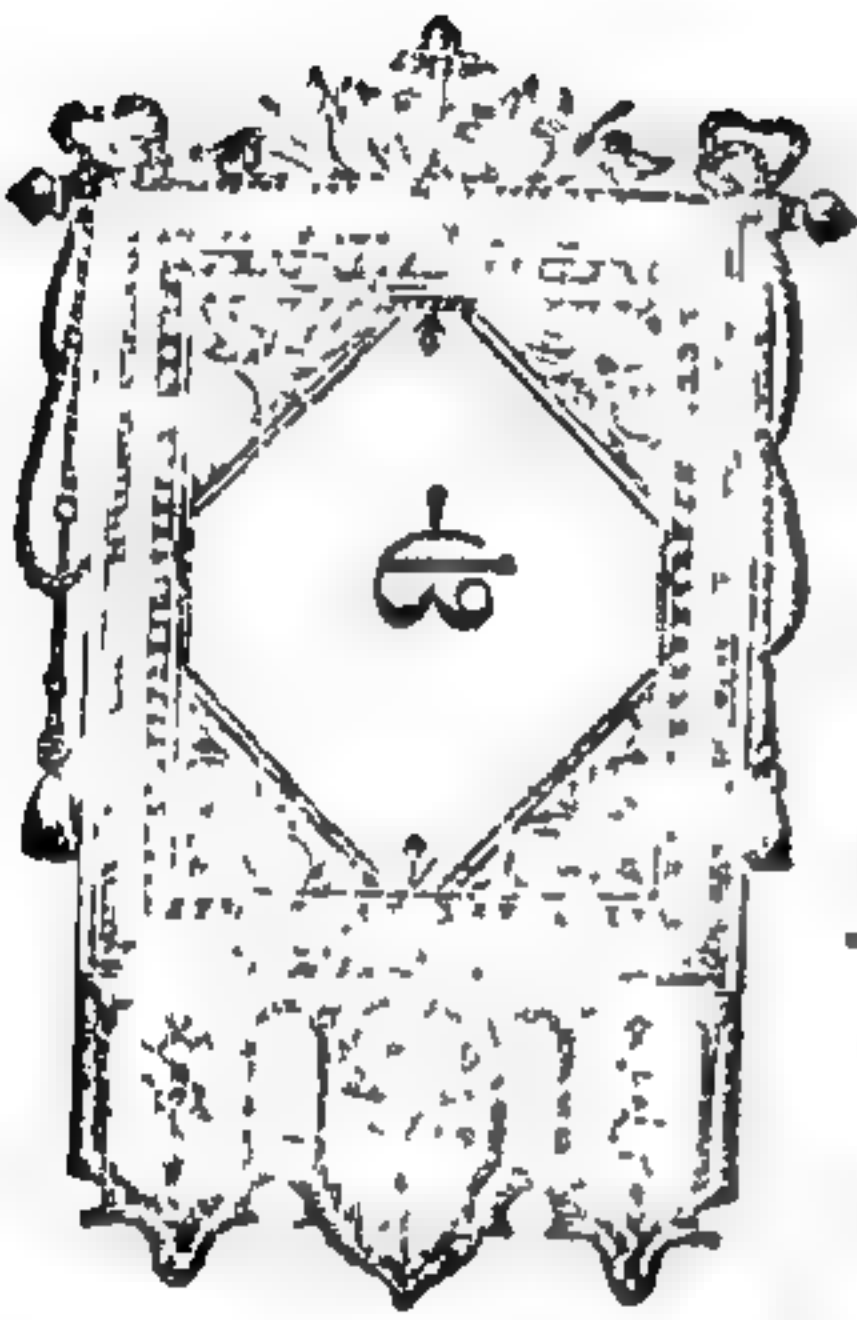
రాజ్యాంగవిషయముల విచారించు కాంగ్రెసు సభను కొంచెముటుండనిండు. పరిపాలనాకర్తవ్యములను గూర్చి కొంచు తెలివితోడను మరికొందరు తెలివితక్కువగను వితర్కించుచుండ కోటానకోటులగు ప్రజలు తమకుగల తెలివితేటలతోరాత్రిందివములు పాటుపడుచుపేరుప్రతిష్ఠలకానపడక చస్పదుచేయక గుట్టుగాబ్రదికిదేశముయొక్క సుఖజీవనమునకై పాటుపడి ధన్యులగుచుండువారికి పరపతియును గౌరవమును గలుగుచుండ, సట్టివారులేకున్న దేహయాత్రకుర్లుటమై తాముస్వయముగ జీవనముచేయన సమర్థులగు ప్రబుద్ధులు కాయల్కుగాసినచేతులసిరసింపుచు తనుతోడిదలోకమని స్వశక్తియించుకయులేక పుట్టుకులకనొ యదృష్టముచేతనొ యన్యాయముగానొ ధనమార్జించి దానినిదేశాభిమానముతో యంత్రాను లండు వినియోగింపక దంభవ్రతులై యున్నతరాజకీయోద్యోగులసంతసింపజేయుటకువేల్కొలది వెచ్చించి వ్యర్థములగు కితాబులబడసి ధన్యులమనుకొను నిర్గంధ కుసుమములకు గౌరవముతప్పచున్నది. దేశాభిమానముతోపవిత్రచేయుకష్టజీవులకే గౌరవమునుసుఖమునుగలుగుచున్నది: వృత్తులకు

గౌరవముగలిగినప్పుడు వాటిపోషణకు కావలసినసాధనసా
మగ్రికి వెలహెచ్చకమానదు. మనలోకో తరములగుపర్వ
తములును ఘనతకులచేత్రబలియున్న యరణ్యములునుజీవ
నాథారములగునడులునుఖనిజములతో నిండియున్న గనులు
నుసారముతోనిండియున్న తేత్రములునుపవిత్రచేయబూనిననె
ట్టివస్తువులనై నమెసంగజాలియున్నయవి. గనిలోఁ బంగార
మునలెసడగియున్న మనవారి శక్తియుక్తులు బయలుబడకుం
డుటచేనస్యదేశీయులుమనవలనలాభముదీయుచున్నారు మ
నమేనిద్రమేల్కనిన యేదేశము కట్టుబట్టులునుకుట్టుసూమ
లును పెట్టుదీపములును మనదేశములోనికి దిగుమతిచేయ
సాహసించును.

ప్రజలదృష్టి యిటుతిరిగినటులనే ప్రభుత్వమువారి దృ
ష్టిగూడ యిటుదిరిగినదిగాని ఇప్పటివరకింకను చెప్పకొన
వలసినంతమేలు ప్రభుత్వమువారు చేయకున్నను మతయ
త్నములకు నిఘ్నముచేయరు. అందుచేతనేబొంబాయిదెగ్జి
బిషపుజంట బొంబాయిగవర్నరుగారగులాడున్ లెమింగ్ట్
ప్రభువు వారా ధ్వర్యమువహించి యాదరించిరి. ఇట్టిసభ
లకుపోయి చూచుచుండుట దేశాభిమానుల కందరకును
విధి. ఈసంవత్సరము డిశంబరునెలలో కాశీకాపురియం
దు కాంగ్రెసుతోగూడ యీసభజరుగును తీర్థమునుసార్థ
మునుగూడకలసివచ్చునుగాన అవకాశముగలవారెల్లరును
యాత్రచేసిపావనులగుమఠనినమ్ముచున్నాము.

అ యః ప్ర భా వ ము .

౧౪ ప్రకరణము

ఽన్యాసములవలనను గ్రంథములవలన
ను దేశయాత్రలవలనను ఎగ్గిబిడను
లవలనను దేశాభివృద్ధికి మార్గములు
తెలిసి జ్ఞానాభివృద్ధి కలుగునని వ్రాసి
యంటిమి. కాని, వినియోగమున
కు రానివిద్య పచనముకానివంటకిము
వలెనే యనుభవమునకు రాకుండును.

చేతులనుచాచి కాళ్ళుతన్నిన నీటిలో తేలి యీదవచ్చున
ని వినియు జదివియు నన్యులీడుచుండఁగనియు తానునీటి
దిగి కొట్టుకొని మునకలిడి మధ్యమధ్య గ్రుక్కెడు నీళ్ళు
వ్రావుచు పెనుగులాడి స్వయముగా పనిచేసినగాని తనకి
తరానేరదు. ఆప్రకారముననే యెంతచదివినను నెన్ని
జూచిన్నను స్వయముగా పనినవలంబించి కష్టసుఖములకో
ర్చి పాటుపడనారంభించినగాని తనకంతువలన లాభమేమి
యులేదు. గాన దేశాభిమానులు సాహసముతోడను
ధైర్యముతోడ నెక్కికష్టత్తియందుదిగి యెక్కికయం

త్రశాలను స్థాపించి, యొక్కొక్క కృషి నవలంబించి దానిను
ద్ధరించుటకు పూనికతో పనిచేయవలయును. ఆవిధము
గా పనిచేయునపుడు, జ్ఞానహీనులును, దుర్బుద్ధులును, వా
రి యోగ్యములకు గలుగజేయు విఘ్నములకును, ప్ర
చుకించునిందలకును, జంకక “సత్యమేవ జయతి నాన్య
తమ్” యనునీతిని మనమునబూని పనిచేయుచుండినపక్ష
మున నట్టివారియపకృతులు నిష్ఫలముగాక తమయత్న
లత పుష్పించి ఫలించును.

నర్వసముడును, దయామయుడును నగు భగవంతుని
నిందించునంతటివాగుండ, కేవలమనుజమాత్రులు తాము
యోగ్యులై నంతమాత్రమున కుబుద్ధుల దుర్వాడుకలయొ
క్కయు, మంత్రత్రములయొక్కయు బారిచుండితప్పి బ్ర
తుకుదామనుకొనుట వెట్టితనము. దూషించువారి దూ
ష్టులకును భూషించు వారి భూషణులకును గూడ లక్ష్య
పెట్టక విధ్యుక్తములను జేయుచుండువాడే ధన్యుడు.
వానిదేయానందము. వానివలసనే దేశమునకులాభము.
కాలక్రమమున నిరర్థకజన్తులుతమదశను దలచుకొనిపశ్చా
త్తులై ముంచిమార్గమునకు నత్తుకనిమానమ్మిక. ఇట్టియొరి
ష్టములన్నియును గడచిగట్టెక్కి దేశమంతటను యంత్ర
శాలలును చేతివృత్తులును బలసిన నానూవానియందు త
యారుచేయబడిన పస్తువులను లోకమునకువెల్లడిపరచిన

గాని గొనువాడుండరు. గొప్పవారును ధనాధికులును గౌరవమైనపావులకేగి వస్తువులనుగొందురుగాని చిల్లరదుకాణములకుపోరు. అందుచే తయారుచేయబడిన వస్తువులు గౌరవమైన పావులయందమ్మబడినంగానివర్తకునకు లాభములేదు. మనదేశములో సాధారణసంసారులు తమకు టుంబములయందలవాటుపడిన వస్తువులనే కొనుచుందురుగాని కొత్తకొత్తవస్తువులను వినియోగించుటకుహర్షింపరు. మొదటసంసారిపక్షముననుండువారికికావలసినవస్తువులేకొద్దీవి కొత్తవస్తువులను ధనాధికులే యాదరింపవలయునట్టివారువానిని కొనియుపయోగించుచుండగొంతకాలమునకు దక్కువ సంసారులుగూడ వానికలవాటుపడదురు. అంతవరకువచ్చియీవస్తువులువిరివిగవాడబడునప్పుడుతనకు నష్టములేకుండ దానివెలతగ్గించుటకు వర్తకునకపకాశముకలుగును. కొనువారిదృష్టికొత్తవస్తువులవైపుత్రిప్పుటకురెండుమార్గములుకలవు. వార్తాపత్రికలందువానింగూర్చిప్రచురించుటయొకమార్గము, 1901 సంవత్సరమునక్రిబిషునసభకు సెక్రటరీగానుండిన ఆక్సుఫర్డుయూనివర్సిటీ మాస్టరు ఆఫ్ అట్యూను బాలిస్టరు అట్ లాయునునగు జే. చౌదరీగారు మున్నగువారిచే దేశాభివృద్ధికై స్థాపింపబడిన “ఇండియన్ స్టోర్సు లిమిటెడ్”, వంటి కంపెనీలకుపంపియచ్చటనమ్ముట రెండవది. మన్నారీలవలె మూట్లకునువేసి

కొని యింటింటదిగుగుటవలన ప్రతిష్ఠ ప్రయోజనములుకలుగవు మంచివాడుక తేనప్పుడు వస్తువయొక్కగుణదోషములను విచారింతుబుద్ధిసాధారణముగా చెప్పరికినిబుట్టదు.

ఇవియన్నియునిటుండ నెట్టిమంచివస్తువై నగు దర్శనీయముగానుండనియెడల దానికిపరపతికలుగదు. హిందూదేశపు అగ్నిపెట్టెలలోనున్నదను, ఆస్తియా, జపాను దేశములోని యగ్నిపెట్టెలలోను నిప్పేకరీతిగానేయున్నను వానియందేపెట్టెలు యుద్దుగానుండునో వానినే మనముకొందుముగాని కన్నులకింపుపుట్టించని నిప్పుపెట్టెలనుకొనుటకుమసనురాదు. జిహ్వాకురుచి పుట్టించువట్టియు దేహమున కా రోగ్య దాయకమగువట్టియు పానకములును పొదులునుతయాగుచేసి తమపిల్లవానికి “మెల్లినుపూడ్డు” ఖర్చుపెట్టగా మిగిలినవట్టిబుడ్డిలోబోసి మూతవేసి దానిపైలక్కకరిగించిపోసి దానినిమ్మజూపిన, వస్తువునకును దానినినమ్మువానికినిగూడ గౌరవముతగ్గిపోవును. మనదేశపువత్తకులలోననేకులకు వస్తువులను చక్కగా బంగీ (Packing) చేయుటయేతెలియదు. ఎడ్డెతనముగా నున్నవస్తువులను ముట్టుటకైనను మనసొల్లదు.

జాయంటు స్టాకుకంపెనీఫేర్ఫరచియంత్రశాలలు స్థాపించి సుఖజీవనమునకు నానందమునకును వలయువస్తువుల సమృద్ధిగూతయారుచేసి వానినితగిన వెలశమ్ముటయున్నగు

పనులకు మనపూర్వులవేదశాస్త్రములును, పురాణములు
 ను, భగవద్గీతలును, ఉపనిషత్తులునంతగా సహకారులుకానే
 రవు. వానివలనగలయుపయోగము నైహిక వ్యాపారముల
 యందు వానియావశ్యకతయు నీప్రకరణాంతమునందుజెప్ప
 బడును లోకములో ప్రకృతిశాస్త్రములకును యంత్రశా
 స్త్రములకును పెంపుగలిగించి జనసామాన్యమునకువీసియిం
 దుజ్ఞానాభివృద్ధిని కలుగజేయునది ముద్రాక్షరయంత్రము.
 వ్రాతగ్రంథములసంఖ్య బహుకొద్దిగానుండవలసి వచ్చు
 టవలన వాని లోకవ్యాప్తికవకాశము లేకయుండి యె
 క్కడనూ కొద్దిమంది విద్యనేర్చినవారక్కడక్కడ నుండు
 టచే వారియూహలు సులభముగ గ్రహించియందుపై
 వృద్ధిని చూపుట కవకాశము పూర్వకాలమున లేకుం
 డెను. ఇప్పుడు రెండు మూడు నందల సంవత్సరముల
 లో ముద్రాక్షర యంత్రమహిమచే సరస్వతిముద్రితగ్రం
 థావతారమెత్తి వారువీరనక నెల్లరకును జ్ఞానోపదేశము
 చేయుచున్నది. ఇట్టి జ్ఞానోపదేశము కలిగినవెనుక యై
 హిక సుఖమునకు నాధారములైన సమస్తవస్తువులను త
 యారుచేయు యంత్రముల నంతకంత కభివృద్ధిమొందిం
 చి మాడ్చుచుండుట కవకాశము కలుగుచున్నది. అట్టి
 యంత్రాభివృద్ధి కలిగినకొలదిని యైశ్వర్యాభివృద్ధి దాని
 వెంటనే పరువిడుచు వచ్చును. ఇట్లని ధనాభివృద్ధియే

ప్రధానముగా జేసికొని యేవిధముననైనను ధనార్జనము కన్న యర్హకృత్యము వేరొకటిలేదని ధనము కుప్పితిప్పలుగా ప్రోవుచేసిన రక్తనాశములయందు నెత్తురెక్కువ యైనప్పుడు దేహమునకు బాధయెటులకలుగునో యటులనే దేశమునకు ముప్పుకలుగును. అధికధనము సంపాదించి ధనార్జనముయొక్క ముఖ్యోద్దేశమును మఱచి వర్తిం చునెడ భోగక్రీడాపరాయణులై ప్రజలు సశింతురనుట క దివరకట్టిదశకువచ్చి యడుగంటిన దేశములే సాక్షీభూతములు.

నడమంతరపుసిరినరము మీద వేయు రాచపుండువంటిది ఏదేశమందు ప్రజలుకష్టపడి చెమ్మటయూడ్చి చాకిరిచేసి దానికిఫలముగ నుఖిమనుభవింపుచు స్వతంత్రముగజీవిం చుచుందురో యదియెసంపన్నమగు దేశము. ఎప్పుడు కడ జాతులవారికి స్వతంత్రవృత్తివలన జీవించుశక్తిసాధనము లుగలుగునో యప్పుడు పాడు పైజాతులవారికి దాసులై యుండవలసినగతితప్పి తమ స్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలుగజేయుయత్నములను కొనసాగనీకుండుటకు సమర్థులగుదురు. (ఇట్టియవస్థమనలను పరివాలించుచున్న యాంగ్లేయులదేశమందు కలిగినతరువాతనే ప్రజలస్వాతంత్ర్యము లకును, వృత్తులకును వ్యాపారములకును పెంపుగలిగినర్థి లుచున్నవి.) మనదేశమునకు ముద్దాక్షిర యంత్రము

అంత
అది

లాంగ్లేయ ప్రభుత్వము వెంట దిగిన వెనుకనయిన నాయంత్రములవల నపొందవలసినలాభము జనసామాన్య మింకను పొందుటలేదు. పురాణములు, ప్రబంధములు, వ్రతకల్పములు, పిట్టకథలు, మొదలగుగ్రంథములే దేశభావలయందు, ముద్రింపబడుచుండుటచేనవి మనయవసరములకుపయోగపడకున్నవి. లోహములను కరగుటనుగూర్చియు కర్రలను చెక్కుటనుగూర్చియు, వస్తువులను తయారుచేయుటనుగూర్చియు, యంత్రములను వివరించుటనుగూర్చియు, పనిముట్ల యపయోగములను గూర్చియు గనులుకనిపెట్టుటను గూర్చియు, వానిని త్రవ్వటనుగూర్చియు, ముప్పుగు విషయక గ్రంథము లేవియును మనలో లేవు సరియేగదా యస్యభాషలోనివాటినాంధ్రీకరించుటకై సనిదివరికుమనలో ప్రయత్న మేర్పరునుజేయకుండుటచే నెవ్వరుచదివినను వట్టిసాహిత్యానుకూలగ్రంథమునగుటవలన పనివాండ్ర బుద్ధికివికాసము కలుగకున్నయది.

పట్టణములయందును పల్లెలయందునుండెడు వృత్తులు వృద్ధిమొందుటకు వీలుగలుగుపనులను చేయవలయునుగా నిధనాకర్షణమే ప్రధానముగా చేసికొని దేశముననెకమసలకు ధనముకుప్పతిప్పలుగా ప్రవహించిపోవు ప్రయత్నము పలన లాభమెంతమాత్రమునులేదు.

జనసామ్యమునకుండటికిని హితవై యవసరమై లాభకరమైన వృత్తులను పెంపుజేసిందించు విద్యలును పనులును చేయుటకే దేశాభిమానులందఱును ప్రయత్నింప వలయును. మనముకొత్తగాఁ దేదలఁచిన వానిలో కొన్ని మన దేశప్రజామనమునకువ్యక్రమముగనుండును. వానియందేదో యొకవిధమగు ససహ్యతమనములందు జనించియుండి హేతువులచే నెంతపోతావాఁరచినను తిరుగకమాధ్యమువ హించియుండినయెడల వారిని భయపెట్టియోబలాత్కారముగనో మనముతలచిన పనికెన్నడును దింపరాదు. ప్రజలమనములు నెవ్వకుండ తననీతినివిడువక వారికి హితవై నదారిసమెల్లమెల్లగ మార్గమును జూపుచు కాలక్రమముననట్టి మరూహము పోగొట్టవలయును.

గీ. మాలకరిపుష్పములుగోయురనూడ్కితేటి।

పువ్వు తేనియగోలెడురపోల్కినెమరు।

గండకుండగగొనునదిరకార్యఫలము।

బొగ్గులకుబోలె మొదలంటరబొడువజనదు॥

అనుభూతితనీతిని మనముసంకుంచి దేశక్షేమలాభములకై మనము యత్నించుచున్నాముగదా, ఎవ్వరేమనుకొని ననేమియని లోకకంటకుడై వ్యవహరించుచున్నయెడ తాదోలుచుకొన్నవృత్తులునుచేయుట యెవ్వరికినిమస్తరము.

సద్విద్యాభివృద్ధియు, ధనసమృద్ధియు కలుగుమార్గము
 లుకర్తవ్యములనియు అంకుకై దేశాభిమానులెల్లగునుపూ
 ని పనిచేయవలయుననియును ఈగ్రంథ ముపదేశించుచు
 న్నదిగదా, అట్టివిద్యను ధనమునుసద్వినియోగమువేయ
 కున్న దేశముబాగుపడుటకుమారుగా వినశమొందునని
 పదేపదేవ్రాయనవసరములేదు.

క. ధనమునువిద్యయువశం!

బునుదుర్తకులకుమదంబురభానరించునుస!

జనులై పవారికడకువ!

యునునివ్వియతెచ్చుచుండురనుర్వీనాథా!

యనిచెప్పబడిన సీతీయందుగల నిజముమనము ప్రతిదిన
 మును మనకన్నులయెదుటనే చూచుచున్నాము. కోరిచే
 తనిడిసకొఱవివలె దుర్మార్గునిచేతిధనము తన్ను లోకముం
 గూడ పీడించుటకేవినియోగపడును. అట్టివానికి ధనముక
 న్నదారిద్ర్యమే శ్రేయోదాయకము. కలధనమునున్యాయ
 మార్గమందు వినియోగపరచుటకు భగవద్భక్తియు లోకా
 నుభవమును కావలయును. అట్టిభక్తికిని లోకానుభవము
 నకు నాముష్మికసాధనములగు నుత్తమగ్రంథములు సాధ
 నములు.

మహాపేదములు మహాపక్షతులుమున్నగుమతగ్రంథములం
 దుగలసారము మన్యము ముగ్రహించిజనసామన్యముకు

తప్పుదారినుండితమనడవడిచేతను, హితబోధచేతను, త్రిశ్చ
జాలిన పండితోత్తములు బయలుదేరి యిప్పుడు దేశము
నావహించియున్న యజ్ఞానాంధకారమును తొలగించవల
యును. ఇప్పుడున్న నైదికుటలో ముక్కాలు మువ్వీసమున
కు వేదవాసనయేలేదు. పండితులనువారికి సాహిత్యజ్ఞాన
మొతకలిగియున్నను, లోకానుభవముకలుగుటకు తగినవి
ద్యవారికిలేదు. ఆంగ్లేయభాషాసంస్కారము గలిగియుండి
సంస్కృతమునందు ప్రవీణులై యోగ్యులైనవారీ కార్య
మునకు పూనుకొనవలయును. అందుకు సమర్థులైనవారు
అక్కడక్కడ బయలువెడలి పనిచేయుచున్నాడు. అందు
చే కొద్దికాలములోనే మతోద్ధారణముగలిగి ప్రజలట్టివా
రిని యాచార్యులుగా గ్రహించకమానకు. అట్టిగురువులే
ర్పడినప్పుడు విద్యాధనములను సద్వినియోగముచేయుగు
ణము వాటిని కలిగియున్నవారికి జనించి, వానిదుర్వి
నియోగము చేయబోవువారువిగనులై సంఘముచే శాసిం
పబడుచుండురు.

దేశము సంపద్భరితమైయున్నదన్నంతమాత్రమున పేద
లుండరనుకొనవీలులేదు. దేశమందున్న ధనమండరిక్ష్మిసమ
ముగాపంచియిడినను పలువిధక్షోతువులచే స్వల్పకాలము
లోనే ఆధనమునకు వ్యత్యాసముకలుగకమానదు. అందు
ధనవంతులైనవారు చేయవలసినపని పేదలకుతమధ

మువలన సుఖజీవనముకలుగజేసి వారి నుద్ధరించుచుండుట యులోకహితములగు ధర్మములందును, దానములందును దేశాభివృద్ధికి సాధనములగు కార్యములయందును తమకు గల యైశ్వర్యమును వినియోగపరుచుటయనై యున్నవి. మనలో జనసామాన్యమునకు ధర్మగుణము సహజముగనున్నయది. కాని అట్టిగుణమును వినియోగించి తోటివానికి నితమకును మేలుసమకూర్చి తరించుమార్గములు ప్రస్తుత లోకావసరములైనవి వారికిచూపవలయును.

యంత్రశాలాభివృద్ధివైపుదృష్టితిప్పి స్వదేశరచితపదార్థములను గౌరవించియాదరించు గుణమునకెట్లు పరివిధములైన హేతువులు సమకూడినవియో యారీతి నే యీ యార్యభూమియందు స్వమతాభిమానము నైకమత్యభావమును పెంపుజెందుటకు సాధనములును దేశమంతటను బయలుపెడచుచున్నవి. సర్వరిక్షకుడైన యీశ్వరునిమీఠవక సంపదను పెంపుజెందించుచున్నంతివరకును దేశమునకు శ్రేయోభివృద్ధి యఖండముగగలుగుచుండును.

ఆవిరియంత్రములచేతను తైలయంత్రములచేతను తటితప్రభాయంత్రములచేతను పనిచేయు యంత్రశాలలు పలువిధములైనవి స్వదేశధనముతో నేర్పరుపబడి పనిచేయుచున్నవి. మరికొన్ని తయారగుచున్నవి. ఇంకనెన్నియో సాపించుటకు ప్రయత్నములుజరుగుచున్నవి. దీనిని

TPWA102B161

ಮಹಸು ಫೌಂಡೇಷನ್
ಪುಸ್ತಕಾಲ ಪರಿಶೀಲನಾಪಟ್ಟಿ

ಪುಸ್ತಕಂ ಸಂಖ್ಯೆ	TPA10213161
ಪುಸ್ತಕಂ ಪೆರು	ಕಯಿಂ (ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ)
ತಾರೀಖು	25-10-24
ಮುಂದು ಲಭ್ಯ	Yes
ವೆತುಕ ಲಭ್ಯ	Yes
ಮೊತ್ತಂ ಪೆಜೆಲು	137
ಪೆದ್ದ ಸೇಜಾ ಪೆಜೆಲು	no
ಖಾಕೆ ಪೆಜೆಲು	no
ಲೇಖ ಪೆಜೆಲು	no
ಕಯಾರು ಚೆಪೆತದಿ	no
ಪೆಜೆಲು ಖಡಬೆಪೆತದಿ	no
ಪ್ಲಾನ್ ಚೆಪೆತದಿ	no
ಪರಿಕ್ಷೆ ಚೆಪೆತದಿ	no
ಪೆಜೆಲು ಪರಿಚುಪೆತದಿ	no
ಫ್ರೆಂಡಿಂಗು ಚೆಪೆತದಿ	no
ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸಿಂಗು ಚೆಪೆತದಿ	no
ಪ್ಲಾನ್ ಚೆಯ್ಯುವಿ	no
ಕಪ್ಪುಲು	no
ಪರಿಸ್ಥಿತಿ	no

KASIMBI